

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Trithemij, Spanheimensis, Et Postea Divi Jacobi apud Herbipolim Abbatis, Viri suo aevo doctissimi. Tomus ... Annalivm Hirsavgiensivm

Opus nunquam hactenus editum, & ab Eruditis semper desideratum.
Complectens Historiam Franciae Et Germaniae, Gesta Imperatorum,
Regum ...

Trithemius, Johannes

S. Galli, 1690

Henricus II. Abbas XXX. institutus est Anno Domini MCCC. & præfuit annis
XVI. mensibus X. diebus XX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38573

rum, his qui Contriti & Confessi limina sancta Romae visitassent Apostolica, facturi juxta ejus ordinationem preces & eleemosynas, prout cujusque facultas permiserit.

Res nova & eatenus non visa, sed verè populo Christiano ad salutem valde proficua. Nam pro consequendis hujusmodi Indulgentijs Jubilaei anno praecedente per universum Orbem Christianum pronuntiati, tanta hominum utriusque sexus multitudo in isto anno praescripto ex omni Europa Romam proficiscitur, ut eorum numerus incredibilis esse videatur. Unde homines praenimia multitudine compressi vix per stratas urbis poterunt incedere. Constituit autem idem Praesul Bonifacius eundem plenariae Remissionis Jubilaeum de centesimo deinceps anno in centesimum perpetuis futuris temporibus Romae celebrandum.

Anno praenotato Rex Albertus contractis undique copijs magnum adunavit exercitum, contra Joannem Comitem Hannoniae, propter Hollandiae Comitatum, ut supra diximus, proecessurus ad bellum. Cumque ad Novimagium Geldriae oppidum pervenisset, litteras hujusmodi tenoris per omnem fecit Regionem publicari. *Noterint universi, quod serenissimus Dominus Rex Albertus Romanorum semper invictus, vacantem Hollandiae Principatum, quem Carolus Imperator olim magnus Theodorico Comiti concessit in Beneficium feudale, iam Jure, quam gladio ad sacrum Romanum intuitu revocare Imperium.*

Audiens Comes Hollandiae Joannes Regem Albertum cum exercitu suorum contra se venire ad praelium, congregavit & ipse maximam multitudinem pugnatorum, confortatusque & viribus, & animo, Regis Alberti intrepidus praestolabatur adventum. Rex autem cum didicisset Comitis & vires, & constantiam animi, contra eum venire ad bellum non audebat, sed mediante Archiepiscopo Colonensium Treugas interposuit, & pro confirmatione pacis Comitem ad Principum sententiam vocavit: quo veniente, Hollandiam in feudum accepit.

Anno praescripto, septimo die mensis Aprilis, obiit Dominus Godfridus hujus Monasterij Hirsau. Abbas nonus atque viceimus, anno Regiminis sui septimo cum uno mense & viginti quatuor diebus exacto: in majori Ecclesia cum honore sepultus.

De Henrico secundo hujus Monasterij Hirsaugiensis Abbate X X X. qui praesuit annis xvi. mensibus x. diebus xx.

Mortuo Abbate Godfrido, & in medio Ecclesiae juxta morem Ordinis sepulto, convenientes in unum Fratres cum Priore, qui poterant interesse novi Pastoris Electioni, anno praenotato undecima die mensis Aprilis, praemisissique ad Dominum orationibus consuetis, & praehabitis inter se tractatibus necessarijs, Henricum Congregationis Hirsaugianae Monachum in Abbatem hujus Monasterij tricesimum elegerunt, qui confirmatus & benedictus per ministerium Friderici de Bolandia Episcopi Spirensis Ecclesiae praesuit annis xvi. mensibus x. & diebus viginti, non satis utiliter pro Monasterio sed

Abbas hujus
Monasterij
Hirsaug.

Rex Albertus pro Hollandia comes educit.

Hannoniae Comes Hollandiam suscepit ab Imperio.

Godfridus Abbas hujus Cœnobij moritur.

Henricus fit Abbas Hirsaug. XXX.

Hirsaug

An Hirsaug

75 II

S.V
15

sed potius in grave utriusque status tam spiritualis, quam temporalis detrimentum sempiternum.

Henrici Ab-
batis patria
fuit Suevia.

Patria illi fuit Suevia: parentes secundum mundi hujus considerationem humiles, & nullam prerogativam nobilitatis insignes. Qui cum esset annorum aetatis decem & octo, venit ad Monasterium, susceptusque ad Congregationem per Volandum Abbatem, factus est Monachus, vitamque instituit suam ad aliorum exemplar, quod reperit. Illo autem in tempore, quod saepius diximus. Regularis disciplinae observantia non solum apud Hirsaugienses Monachos, sed in omnibus penè Coenobijs nostri Ordinis per totum mundum usque adeo defecit & tepuit, quod feroris pristini vestigium omnino nullum dereliquit. Unde & Henricus iste Monachus factus est, mores quos juvenis à senioribus didicit, usque ad obitum servavit. Tandem verò in Abbatem promotus, sicut dictum est, parum utilis extitit, imò plus detrimenti quam comodi suo regimine Monasterio fecit; mox enim licentiosè vivere incipiens, otio & inertia, torporèque ignavus tepuit; & rem familiarem simul & monasticam turpiter neglexit. Enimverò statum rerum temporalium, quem in bona conditione reperit, valde malum fecit. Multa etenim bona Monasterij tempore sui regiminis impignoravit: multa penitus vendidit: & multa sine Consensu Fratrum suorum in perpetuum alienavit; quorum pecuniam malè exposuit. Moribus fuit nimium dissolutus & incompertus; saeculariter vivens potius quam monasticè; quippe qui convivij & discursibus vagis diebus & noctibus frequenter intentus, nihil minus quam spiritualia curabat. Conversatione suà puerili non solum Fratres suos Monachos contristavit: sed etiam saeculares homines multipliciter offendit. Sermone fuit praecipuus & multum inconsideratè locutionis; quo factum est, quòd ejus dictis modica fides consueverit adhiberi. Consilio varius, instabilis & inconsideratus extitit: verbis promptulus, sed actione nimium tardus fuit.

Henricus
Abbas plu-
ra bona
Monasterij
alienavit.

Quantum verò ad dispositionem pertinet corporalem, homo fuit statutà mediocri, nec procerus corpore, nec brevitate nimiam pusillus. Capite parvus & ventre aliquantum crassus: subrufos tam in capite, quam in barba copiosos habebat capillos: incessu velox & titubans in modum gradiebatur parumper claudicantis, & qui nullam decorabatur gravitate. Postremò jubente Ludovico Imperatore propter culpas suas, ut suo loco dicitur, deponitur.

Henricus
Abbas ul-
timò deponi-
tur.

Anno praenotato MCCC. Dominicae Nativitatis, quo Henricus ordinatus est Abbas, moritur Joannes Dux Bavariae filius Henrici Ducis, & Comitis Palatini Rheni sine liberis. Huic pro futura uxore ferunt deponatam fuisse Apostolicam dispensatione mediante filiam parvulam necdum triennem Ludovici Comitis Palatini Rheni, Bavariaeque Ducis, postea Imperatoris Romanorum: qui mortuo suae liberis destinato genero Ducatum illius totum obtinuit.

Eodem anno Fridericus de Bolanden Episcopus urbis Spirensis magnam illam Crucem in arcu ambonis Ecclesiae memoratae nimiam vetustate ruinofam pia devotione instaurans fecit renovari. Alia insuper multa pro decore Domus Domini & fecit, & constituit, quibus nominis sui memoriam cum laude posteris commendavit.

Claruit

Claruit his ferme temporibus Alanus ex Insulis oppido Flandriae oriundus Magister Parisiensis, in Divinis scripturis omnium suâ tempe-
state facile doctissimus, Theologus insignis, Philosophus clarus, & Poeta
celeberrimus; qui schola Theologorum apud Parisienses docendo &
scribendo multo tempore gloriosè præfuit, ubi in omni scientia tam
divina, quam humana clarissimus effulsit. Unde & meritò nomen Uni-
versalis obtinuit: qui Doctor in omni scibili fuit profundissimus. Scripsit
autem & metro & prosâ multa præclara synthemata, de quibus nos hæc-
tenus exceptis quæ sequuntur, vidimus pauca.

Super quatuor libros sententiarum scripsit volumina quatuor. Ad
quendam Abbatem S. Dyonisij, aliàs S. Ægidij de sacra Scripturæ voca-
bulis opus non inutile, quod prænotavit oculum sacra Scripturæ, librum
unum non parvæ quantitatis. De doctrina quoque lib. i. In quinque li-
bros Moysis volumina totidem. In Cantica Cant. lib. i. Ad Archiepiscopum
Bituricensem de Poenitentia lib. iv. De Mysticis æquivocis lib. i.
Parabolarum lib. i. De modo sive arte prædicandi lib. i. Opus metricum
quod Anteaclaudianum prænotavit lib. i. De sex alis Cherubim. lib. i. De
planctu naturæ lib. i. Summam virtutum & vitiorum. lib. i. De maximis
Theologiæ documentis. lib. i. De natura quorundam animalium lib. i.
sermones varios & epistolas plures scripsit ad diversos, quorum omnium
invenire numerum difficile judicamus. Denique in multos Bibliæ libros
insignes Comentariorum lucubrâsse dicitur, quorum nos invenire titulos
omnium non potuimus. Sunt qui scribant, eum in sua senectute pro
Christi amore sprevisse mundum, & Monachum Cisterciensis Ordinis
factum religiosissimè conversatum usque ad mortem.

Wilhelmum etiam Hasslinginij Monasterij nostri Ordinis in Braban-
tia Monachum suam atatem scriptis & moribus haud mediocriter illu-
strâsse ferunt. Qui cum esset vir tam in divinis scripturis, quam in sæcu-
laribus litteris egregiè doctus, multa gemino stylo comportavit opuscula;
quibus nominis sui memoriam posteris comendavit. Ex his nos vidimus
pauca, quæ subnotavimus. Vitam sanctæ Lutgardis lib. i. Visionem cu-
jusdam Monialis Ordinis nostri lib. i. Sermones etiam plures tam ad
Fratres, quam ad populum Dei composuit.

Henricus de Bruxellis, Brabantinus patriâ, præfati Monasterij de
Hasslingen nostri ordinis Monachus prædicto Wilhelmo contempora-
neus, vir & ipse in omni genere doctrinæ peritus, hæc tempora scriptis &
lucubrationibus suis reddidit clariora. Qui cum esset maximè in Mathe-
matica peritus, plura in ea facultate composuit, quibus ingenij sui vivaci-
tatem declaravit. Extat de ratione computi Ecclesiastici liber talis ele-
gans, quem ad quendam amicum composuit. Calendarium quoque
novæ ac pulchræ inventionis lucubravit pro insensionibus Lunæ ad
punctum investigandis. De compositione Astrolabij scripsit lib. i. De
usu & utilitate Astrolabij lib. i. De cæteris quæ composuit nihil ad no-
titiâ nostræ lectionis pervenit.

MCCCI.

Anno Henrici Abbatis secundo Indictione Romanorum quartadeci-
ma Comeres in celo per dies aliquot magnus apparuit, qui suo aspectu in-
telligentes terruit, qui noverunt his novitatibus frequenter aut bella præ-
signari,

L

Alanus de
Insulis Do-
ctormagna.

Opuscula
hujus Do-
ctoris Ala-
ni.

Wilhelmus
Monachus
in Hasslingi-
no Braban-
tia.

Henricus
Monachus
Hasslinginij.

Cometes
apparuit
vates mia-
lorum.

Hasslinginij

An Hasslinginij

75. II.

S. V.
15

ſignari, aut peſtilentiam, aut quaſlibet alias clades mortalium, quod & factum eſt. Nempe ſecuta fuere plura mala inter mortales, bella, fames, peſtesque tam hominum, quam jumentorum, ut pateret non fruſtra fuiſſe Cometem.

Wilhelmus
Epiſcopus
Trajectenſis
in bello per-
imitur.

Eodem quippe anno quarto die menſis Julij bellum atrox factum, eſt inter Wilhelmum Epiſcopum Trajectenſem, & quosdam Comites ac Nobiles Jura memorata Trajectenſis Eccleſiæ temere violantes. Congreſſione autem factâ diu atrociter & ambigüe pugnatum eſt, & multi ab utraque parte ceciderunt. Extremò ipſe Praſul Wilhelmus in prælio ſuperatus ab inimicis, miſerabiliter occubuit anno Pontificatus ſui quinto in multis tribulationibus & adverſitatibus infeliciter exacto. A die namque introitus ſui Pontificatus ſemper amulos habuit & hoſtes, non ſolum inter Laicos, ſed etiam inter Canonicos, ob id maximè, quòd proviſione Bonifacij VIII. & non eorum Electione intrâſſe videretur, ſicut diximus quarto anno Godfridi Abbatis. Poſt ejus verò interitum Praſul Eccleſiæ Trajectenſis fuit ordinatus Guido ibidem Canonicus & Theſaurarius, vir nobilis, prudens atque magnificus, qui præfuit annis ferme ſedecim. Alibi legimus, quòd fuerit ante Pontificatum Canonicus & Theſaurarius Eccleſiæ Leodiensis, quod verius dictum credimus. Hujus viri fratres Germani fuerunt Botzardus Epiſcopus Metenſis, Joannes Epiſcopus Cameracenſis, Joannes Hollandiæ, Hannoniæque Comes, & Florentius Princeps Morinenſis.

Wilhelmus
Epiſcopus
Trajectenſis
in bello per-
imitur.

Anno prænotato in die S. Mariæ Magdalenaë Joannes Comes unâ cum Henrico fratre ſuo Comite de Lutzelburg contractis undique copijs magni exercitus Imperialem urbem Trevirorum obſidione vallavit, caſtrametatus retrò Civitatem ad plagam Orientalem, in eo loco ubi Eccleſia S. Crucis conſtructa uſque in præſens conſpicitur. Omnia in circuitu devaſtavit hoſtiliter, domos, torcularia & cuncta ædificia extra munitionem poſita funditus incendio combuſſit, & quidquid frugum erat in agro cum vinetis omnino deſolavit. Cives autem Trevirenſes, qui paribus armis adverſarijs congregari non poterant, clauſis fortiter portis, Letanijs & precibus quâ poterant devotione inſiſtentes, Divinum auxilium invocabant. Et ecce nocte undecimâ urbis obſeſſa Dominus Deus meritis Sanctorum ſuorum, quorum Treveris multa millia corporaliter requieſcunt, orationes civium clementer exaudiens, ſpiritum vertiginis & pavoris immiſit in hoſtes, qui ſuborto clamore ac nimium perterriti arma, quæ contra cives Trevirenſes attulerant, in ſemetipſos verterunt, percutientes ſe mutuò & occidentes, cum hoſtes ſe ferire putarent. Unde pavor eos ſubito tantus invaſit, quòd omnes relictiſ tentorijs & rebus ſuis quas attulerant fugere quantocius nudi feſtinarent. Et ſic urbs Trevirorum antiquiſſima divina miſeratione, meritique Sanctorum ab hoſtium formidine mirabiliter & ſine armis liberata eſt.

Civitas
Sanctorum
meritis li-
berata eſt.

Anno prænotato mortuus eſt Andreas Rex Ungariæ ſine liberis, qui uxorem habuit Agnetem filiam Regis Theutonicorum Alberti ſicut dictum eſt ſupra. Poſt cujus mortem Ungari Ottonem inferioris Baviariæ Ducem pro Rege aſſumpſerunt, quem tamen capientes poſtea in vincula conjece- runt, cuſtodia illum Comitis Tranſilvani conſtituentes. Verùm non diu poſtea per induſtriam uxoris memorati Comitis Conſanguine

suæ liberatus, ad Ducatum suum in Bavariam reversus est. nec amplius se de Regno Ungariæ intromisit. Auspicio autem Bonifacij Papæ VIII. & Alberti Carolus quidam Martellus Regnum Ungarorum obtinuit. & eorum perfidiam humiliavit.

His temporibus postquam Rex Gallorum Philippus obtinuit dominium Comitatus Flandriæ totum, in carcere detinens ipsius Principatus Comitem cum duobus filijs, populus terræ humillimæ conditionis, ut fuerunt artifices diversi, textores pannorum, lanifices, cerdones, macellarij, sartores vestium, pellifices, & reliquum id genus hominum gravissimam contra rectores terræ à Rege positos persecutionem suscitârunt. Cupus rei causa fuit grave jugum Gallorum, quod Flandrensibus imposuerant supra consuetudinem antiquitus introductam, & à Comitibus observatam, in præstatione talliarum & contributionum. Unde nimium gravati, primò rectores terræ, deinde & ipsum Regem Philippum per certos nuntios suos rogabant, ut alleviaretur eis jugum nimis durum & importabile servitutis, & provideretur eis de mercede solvenda pro laboribus suis competente ab his, qui conducerent eos ad operandum. Verùm cum rectores terræ ad instantiam eorum civium, qui Senatores, Consules ac Principales videbantur urbis, populum humilem & egenum non solum contemnerent, sed & duos ac triginta ex eis in vincula coniecissent in oppido Brugensi, facta est in oppido ipso seditio gravissima; surrexit enim populus vulgaris & confederatus sibi mutuo, armatus per urbem hostiliter cœpit discurrere, & ad castellum, in quo manebant rectores urbis constituti per Gallos, turmatim properare. Inprimis autem facto impetu castellum obtinuerunt, & tam ex Rectoribus ipsis, quam ex Brugenfibus non paucos crudeliter occiderunt. Deinde fractis carceribus violenter captivos omnes extraxerunt. His tumultuosè peractis inter partes factæ sunt treugæ, & causa ad examen Regis Gallorum Philippi discutienda quàm primum missa est. Duravit hæc dissensio quasi per annum, & semper à Rege differebatur sententia; quam si nunquam tulisset, prudenter sanè fecisset. Brugesenses autem multâ instantiâ, precibus, & pretio contra plebem tandem extorserunt nocivam sententiam in malum sibi perniciosum. Nam mox ut in Brugi fuit auditum, quòd sententia esset lata contra populum, plebs omnis in unum conspirans, quoniam se majoribus non posse resistere timebat, oppidum armata exivit. Et primò venerunt ad oppidum quoddam Dammam nuncupatum, quod ferme tribus à Brugis distabat milliaribus, per illudque discurrentes cum furore nimio ejus Rectorem à Gallis positum interfecerunt, omniâque depradati sunt. plures etiam ex Brugenfibus ibi repositos crudeliter occiderunt. Exinde furore simul & desperatione ducti transferunt ad terram Dandenburgensem, & fecerunt similiter. Postea venerunt ad alium locum haud procul à Brugis oppido, ubi Balivus five Rector Brugenfium residebat cum LX. ferme militibus, quos omnes simul peremerunt.

Quibus auditis cives Brugesenses, ac metuentes, ne similia paterentur, nuntios ad Regem miserunt Gallorum, contra insolentiam plebis furentis auxilia postulantes. Quibus ille misit Comitem S. Pauli Jacobum, supremum Flandriæ Gubernatorem cum mille quingentis Equitibus, &

Flandrensibus populis conspirans contra rectores terræ.

Rex Gallorum sententiam dedit contra plebem oppidi.

Henricus Abbas

Henricus Abbas

11

S. V. 15

magna pedicū multitudine. Qui cū perveniſſent ad oppidum Brūgenſium, mox ſibi Regis nomine urbis dominium potenter uſurparunt. Claves portarum, turres & munitiones loci omnes in ſuam poteſtatem recipientes, quod multis incolarum non parum diſplicuit. Unde cives inferioris conditionis, qui in oppido remaſerunt, timore ac ſuſpitione fluctuantes ſimul & ex proſperè geſtis audaciam ſumentes (Deo nimirum permittente in ultionem avaritiæ majorum urbis, & ad humiliandam Gallorum ſuperbiam) conjuratione ſecretiſſimè factâ in unum conſpiraverunt, majores oppidi & Gallos omnes morti, quàm primum poſſent, animo ſimul & propoſito deſtinantes.

Cujus rei gratiâ ut viribus auctis intentum ſuum facilius perducerent in effectum, nuntios miſerunt occultos pro illis de plebe, qui ſeditionis erant principes, & oppidum jam pridem exiverant, & Duacum ſimul & Dandenburg præoccupaverant. Qui nuntio lætantur accepto viri ſimul & mulieres ad oppidum Brugis nocte omnes redierunt, & ſilenter cum bona facilitate intrantes, cū & foſſata eſſent humo repleta, & portæ deſtructæ omnes, conſeſtim in foro convenerunt. Stantes autem conjurati in medio fori clamare cœperunt: *Vivat communitas: Galli cum magnis capitibus omnes moriantur.* Galli ab his clamoribus excitati, cū illi theutonicâ uterentur linguâ, quid ſignificaret clamor ipſe, non intelligebant. Convenientes ergo plebei cum illis, qui de foris adveniant, plateas urbis magnis trabibus obſtruxerunt, diſcurrentesque per oppidum, omnes partis adverſæ, quos invenire poterant, occiderunt nemini parcentes. Quicumque verò Gallum ſuſcepiffet in domum fugientem, aut ſi prius in hoſpitiū admiſiſſet, illum aut ſubito perimebant, aut ductum ad principes ſuos in forum clamantes minutatim in fruſtra conſcindebant. Galli autem furentium clamoribus excitati, & arma corripientes ſine ordine ad pugnam diſcurrebant, qui omnes à plebe fuerunt interempti. Equites verò armati cū equos vellent aſcendere ſuos, neque ſellas invenire poterant, neque frena, quæ plebis induſtriâ per mulieres & pueros callidè prius fuerant deportata. Cūque fugâ ſalutem quærerent, vias urbis trabibus clauſas invenerunt, & dum pertranſire non poterant lapidibus per feneftras in eos fortiter jaçtatis à mulieribus omnes mori compulſi fuerunt. Duravit illa cruenta Gallorum occiſio per totum diem, in qua ex Gallis equitibus fuerunt interempti à populo 1400. ex pedicibus verò 2000. interierunt. Unde ſtrata urbis omnes ſanguine & cadaveribus mortuorum fuerunt repleta, ita quòd per tres continuos dies plebs in evectione illorum, & ſepultura extra oppidum multipliciter fuerit occupata. Jacobus autem S. Pauli Comes quoniam juxta portam morabatur oppidi cum paucis auſugit. Facta ſunt hæc anno Dominicæ Nativitatis prænotato MCCC.

Anno præſcripto magna inter Papam Bonifacium octavum, & Philippum Regem Gallorum diſſenſio fuit exorta. Cujus cauſam Auctores hiftoriarum commemorantes dixerunt, quòd Pontifex ipſe Carolum Valeſianum Regis Gallorum cognatum pro quibuſdam negotijs ſuis de Gallia evocaverit in Italiam, promittens ei multa, quæ tamen non præſtitit. Inter quæſerunt Carolum ipſum ex verbis & pollicitationibus Pontificis ſpem concepiffet non modicam Romanum conſequendi Imperium.

Plebs inferior conſpirationem facit.

Plebei currentes per urbem Gallos & conſules occidunt.

Gallorum tria millia quadringenti perempti.

Inter Papam & Regem Gallorum orta diſſenſio.

rium. Quae omnia impedita & nulla manserunt, imò promissis fecit omnia contraria. Nam eodem anno Regem Albertum Rudolphi, ut supra diximus, filium, prius Electum ad Imperium confirmavit. Ex quo Gallorum Rex nimium offensus, & reputans se à Papa delusum, quidquid mali potuit in eum excogitare, totis viribus in effectum perducere studiosissimè conabatur. Unde Stephanum de Columna Pontifici hostem acerrimum in magno apud se honore detinuit, & omnes Bonifacio contrarios & adversantes, sive Columnenses fuerint, sive alij, summo favore honoravit. In odium denique ipsius Pontificis Rex Philippus complures Episcopos per Galliam à suis fugavit Ecclesijs, omnibusque bonis spoliavit, propterea quòd cum Romana viderentur consentire Ecclesia. Vacantes etiam Pontificatus pro suo arbitrio disposuit, & bona Ecclesiarum sibi & suis usurpavit. Quamobrem Papa Bonifacius ut magnanimus & audax, neminem timens, cepit contra ipsum agere quidquid potuit, quem hostem Ecclesiae Christianorum publicum declaravit. Verùm ut comòdius in eum, id quod cogitavit, eficeret, tali adinventione usus est. Vocari fecit per litteras Apostolicas omnes Episcopos & Praelatos totius Regni Gallorum, mandans sub gravibus censuris, ut Romam venirent ad celebrandum Concilium. Quod mox ut Regi Philippo innouit, nequis ire posset, omnes vias praeculit; hinc Papa Bonifacius nimium contra Regem iratus, alium modum excogitare cepit, per quem se acriter posse vindicare non dubitavit. Revolutis enim antiquis statutis & privilegijs sacrae Romanae Ecclesiae, reperisse se gloriabatur tumidus, quòd Reges Gallorum omnes Regnum ipsum, tam in temporalibus, quam in spiritualibus à Sede Apostolica sibi beneficialiter indultum, debeant recognoscere, & propterea Romanum Pontificem ut feudalem Dominum suum honorare. Misit ergo in Galliam Clericum quendam Romanum Narbonensem Archidiaconum, oratorem suum atque Legatum cum litteris suis Apostolicis, in quibus Regi mandavit, ut recognitionem faceret Regni Apostolicae Sedi: quod nisi faceret quantocius, fideliter sciret se fore excommunicatum, & regnum alteri Auctoritate Apostolicà conferendum. Veniens autem ad urbem Parisiensem, ubi tum Rex morabatur, praefatus Papae Legatus malè fuit exceptus, & citò per Gallos de Regno haud sine injuria repulsus. Comes namque Arvensis litteras Papae de manibus Nuntij violenter rapuit, & pro contemptu Pontificis Legato ipso conspiciente in ignem projecit. Unde postea justo Dei judicio malè periit, quando per Flandrenses in bello peremptus fuit. Exinde Rex Gallorum omnes vias diligentissimè fecit observari & custodiri per suos, ne quis cum litteris Apostolicis ad regnum haberet introitum. Convocavit autem Rex in urbem Parisiorum, Episcoporum, Abbatum, Praelatorum, Baronum ac Nobilium copiosam multitudinem, & facto Concilio pro sui justificatione appellavit ab illa sententia se excusando, & contra Bonifacium invehendo plura in illum scelera produxit in medium, videlicet haeresis, Simoniae, perjurijs, homicidij & aliorum, concludens eum pro his meritò esse deponendum. Abbas verò Cisterciensis, coram quo appellavit, non accepit appellacionem. Orta est ergo dissensio inter Papam Bonifacium & Regem Philippum gravissima; & alter alterum fortiter impugnabat, quaerens eum à sua dignitate potenter dejicere.

L 3

Bon-

[Faint handwritten notes]

Papa recognitionem Regni exigit à Rege

[Faint handwritten notes]

Rex contra Papam Parisijs celebravit concilium.

[Faint handwritten notes]

[Handwritten note]

[Handwritten note]

55. II.

S. V. 15

Bonifacius autem Papa utrôque gladio pro viribus utebatur in Regem, quem inprimis excommunicavit, atque censuris alijs terribilibus subjiciens innodavit; nec minus gladio materiali quantum potuit persequi non cessavit. Quoscunque potuit verbis, scriptis, muneribus atque promissis in ejus odium provocare. diligentissimè studuit. & multos Principes, Duces, Comites & Barones ab ejus fide in magnam displicentiam revocavit, quamvis totum quod voluit, efficere minimè quidem potuit.

Denique in tantum furor Pontificis crevit contra Philippum Regem, ut eum penitus à regno cogitaverit deponere, multumque secum deliberavit, qualiter depositionis modum potuisset convenientem invenire. Post multam igitur deliberationem Regi tandem Theutonicorum scripsit Alberto, instantissimè hortans, eum quatenus ad sumendam coronam Imperij Romanam properaret ad urbem, se operam promittens daturum, ut amplioribus titulis decoraretur honoris, qualibus à tempore Caroli magni nullus Germaniæ Regum decoratus esset. Intellexit confestim Rex Albertus mysterium, & nuntio regalibus cumulato muneribus Pontifici rescripsit, eà se vice propter ardua regni negotia, & corporis valetudinem venire haud posse, rogans nihilominus intuitu necessitatis se haberi excusatum. Rursus Papa Legatum misit alterum cum litteris Apostolicis, quibus significabat se Regem Philippum propter contemptum Apostolicæ Sedis & multa nefanda scelera per sententiam à Regno deposuisse Gallorum, & nunc Regnum ipsum vacans ad Ecclesiam Romanam esse devolutum, tanquam ad verum Dominum ratione juris feudalis. Unde ne regnum pollueretur ab invasione hæreticorum, illud Regi Alberto ut fidei Romanæ Sedi concessit, & ut non contradiceret per Apostolicam scripta mandavit. Pollicebatur ad hæc pecunias, viros armatos, & quidquid esset necessarium, se promptè daturum. Rex verò Albertus consilio suorum habito, Pontifici rescripsit, antiquâ Regum provisione cautum, ne post divisionem Regni Francorum, quæ facta est post mortem Caroli Imperatoris magni Regis Francorum Orientalium, id est, Theutonicorum, sibi violenter regnum usurperet vel inquietet Gallorum, nec quisquam Regum Galliæ, id est, Franciæ Occidentalis aut Regnum invadat Theutonicorum, aut Imperium sibi quomodolibet usurperet Romanum. Unde cum ea Principum constitutio eatenus permanferat inviolata, sibi non videretur honestum, si primus ipse eam temeraverit. Regnum itaque Gallorum sibi à Pontifice oblatum Albertus respuit, & ut non videretur Ecclesiæ inobediens, multa pro sui excusatione scripsit. Rex autem Gallorum Philippus, cui omnia Pontificis consilia per eos, quos pecuniâ corruerat, fuerunt manifesta, quotidiano studio & maximâ utebatur industriâ, ut non solum Pontificis præveniret insultus, sed ad hæc maximè laborabat, quatenus illum capere potuisset, quod etiam postremò factum est, ut suo loco dicemus.

MCCCII.

Anno Henrici Abbatis tertio, Indictione Romanorum quintadecimâ die mensis Januarij vicesimâ octavâ, mortuus est Fridericus de Bollandia Episcopus Spirensis, cujus Corpus in Monasterio Uferstal Cisterciensis Ordinis, cum debito honore sepelitur, ad cujus sepulchrum tale sculptum in marmore legitur Epitaphium: *Continet hæc fossa Friderici Præ-*

sulis

Papa Regem
Albertum
invitat ad
Imperium.

Quare Al-
bertus re-
cusaverit
Regnum
Gallorum.

Fridericus
Episcopus
Spirensis
obiit.

solis ossa quondam Spirensis: Deus illum pascere mensis celi digneris, epulis quoque jungere veris. Anno MCCCII. Atque Calend. quinto Februs daturis pius antro.
 Moritur Anno Pontificatus sui tricesimo minus quinque & triginta diebus duntaxat exacto. Memoratus Præsul in multa pietatis suæ studia posteaquam inquisitionem fecisset diligentissimam, neq; posset invenire neque in sculpturis parietum, neque in scripturis Annalium, neque etiam ex testimonijs hominum, quis aut quando major Ecclesia Spirensis esset consecrata, accepto suorum consilio eam nonâ die mensis Septembris de novo consecravit, anno Pontificatus sui nono, qui fuit Dominicæ Nativitatis MCCLXXXI. Post cujus mortem Sigebodo de Lichtenberg Electione Canonicorum Episcopus Spirensis Ecclesiæ institutus præfuit annis ferè XII. Vir bonus & Jurium Ecclesiæ suæ defensor studiosus, qui ad honorem Omnipotentis Dei, caput S. Stephani Papæ & Martyris argento vestiri præcepit, sicut hodie cernitur, sanctus namque idem Stephanus Papa & Martyr memoratæ Spirensis Ecclesiæ Primarius post Dei Genitricem Patronus est.

His temporibus mortuo Wigboldo Colonienfis Ecclesiæ Archiepiscopo, Henricus de Hsenburg ejus nominis secundus in Pontificatu succedens præfuit annis sex & viginti: homo stemmate generis aviti satis æmulator, & qui ad militiam magis, quàm ad Clericatum natus videretur. Toro Pontificatus sui tempore cum Civibus urbis Colonienfis dissensiones gravissimas habuit, sed & contributiones Clero non minus inconsuetas quàm duras sæpius imposuit. Cum vicinis etiam Comitibus & Nobilibus plures discordias tenuit, sed tamen victor semper evasit.

Annoeriam pranotato Gerhardus Archiepiscopus Moguntinus, Dietherus Archiepiscopus Trevirensis, Henricus Archiepiscopus Colonienfis & Rudolphus Comes Palatinus Rheni, Bavarizque Dux, cum Comitibus quibusdam & Baronibus quandam confederationis mutuz inter se concordiam juraverunt, quam litteris necessarijs confirmârunt atque sigillis. Causa ejus confederationis Principum alia fuit in aperto, atque alia in occulto; quæ dicebatur in aperto, reverà non erat causa; quæ autem latebat in occulto, non dicebatur, propter metum Regis & infidelitatem Aulicorum. Fuerant enim qui scriberent, Regem Albertum suo arbitrio, & sæpius quidem præter causam & rationem agere multa, quæ jure cum Principum consilio & consensu fieri debuissent. Denique scribarum & humilium personarum, non dico vilium, quæ in aula versabantur regali quotidiana consultationes animum Regis falsis delationibus à via rectitudinis & veritatis multùm fecere deviantem, in tantùmque malè proficere malos judex æquitatis permisit, ut Rex aliquoties diceret inter pocula Bacchi: *Nihil se Principibus boni confidere, propterea quod Adolphum Regem, cui tunc fuerant jurati, sicut nunc sibi, perfidiâ moti decessissent à Regno; ne mihi fiatant simile, curabo eorum superbiam humiliare.* Alia quoque multa in Principes Electores fulminavit opprobria, quibus animum suum non parum facis illis declaravit aversum. Fuerunt & aliæ in cognitionibus Principum causæ hujus confederationis occultæ, quas in publicum ratio vetat edicere. Unde Principes non sine causa mutuum hoc foedus inierunt, metuentes futurum, cui simile multis in regnis contigit malum. Et quidem talis provida eorum confederatio extigit, sed in periculo jam constituto alter

Mortuus
 Anno
 Pontificatus
 sui
 tricesimo
 minus
 quinque
 &
 triginta
 diebus
 duntaxat
 exacto

Sigebodo fuit
 Episcopus
 Spirensis
 annis duodecim

Henricus
 Comes de
 Hsenburg fuit
 Archiepiscopus
 Colonienfis

Confederatio
 Principum
 inter se

Rex contempsit
 Principes

Henricus

An Hirsburg

75. II.
 S. V.
 15

alter alteri juxta compactata non occurrit. Audiens enim Rex foederis continentiam, quod Principes sine ejus conſentientia inter ſe compoſuerant, haud parum obſtupuit; & metuens ſibi, quod Anteceſſori ſuo Regi noverat factum Adolpho, conſilium eorum deſtruere totis viribus cogitavit.

Rex movit exercitum contra Rudolphum Palatinum.

Morarum itaque impatiens magnum ſuorum conduxit exercitum, & de Baſilea inopinatè deſcendens in terram Rudolphi Comitis Palatini Rheni, qui morabatur in Heidelberg, cum eà vice nihil mali ille ſuſpicaretur venturum, eſſetque omnino & penitus imparatus ad bellum, omnem ejus Principatum deſtando nemine reſiſtente pertransiit. Quid moramur cum res acta ſit breviter? Ad omnimodam Regis deditionem Comes venire Palatinus Rheni compulſus eſt, fidem Alberto iterum dedit atque juravit, obſides præſtitit, conditiones ut ſincerus à Domino ſuſcipiens, foedus Comprincipum abjuravit.

Et contra Archiepiſc. Moguntinum.

Rex autem Albertus Rudolpho Comite Palatino in ſua verba compulſo, ne cæteris copia daretur Principibus congregandi Exercitum, copias movit conſeſtim contra Gerhardum Archiepiſcopum Moguntinum, omnia in circuitu hoſtiliter deſtans. Quid animo cogitavit, innotuit, & plures Eccleſiæ munitiones funditus deſtruxit. Tum verò inopinatè ſuper gentem Archiepiſcopuli irruit, quòd nullum Exercitus congregandi tempus Archiepiſcopo fuit.

Rex oppidum Bingen obſedit & obtinuit.

Anno igitur Dominicæ Nativitatis prænotato Rex Albertus venit cum magno ſuorum exercitu per Gavium Wormatiensium in terras Archiepiſcopi Moguntini, per quam deſtator hoſtilis proficiens oppidum Bingen ad Rheni littus poſitum, ubi Nahus fluvius Rhenum influit, quatuor in deſcenſu fluminis à Moguntia milliaribus diſtans, obſidione vallavit; pertinet enim memoratæ Eccleſiæ Moguntinæ. Eſt in oppoſito Bingen ab alia parte Nahi fluminis Cœnobium Monialium noſtri Ordinis in colle poſitum, quod S. Hildegardis Monialis quondam conſtruxit, quemadmodum in prima hujus operis parte longè ſupra diximus, anno videlicet Volmari Abbatis XXVII. quod cum ſit ad expugnationem urbis conveniens ſtatio, Rex Albertus in eo partem exercitus locavit. Moniales autem prius metu ad loca ſe tutiora cum rebus ſuis contulerant.

Archiepiſc. recipitur ad gratiam Regis Alberti.

Post dies obſidionis paucos cum cives tantæ ſe multitudini armatorum reſiſtere haud poſſe perpenderent, Regi oppidum tradiderunt; qui mox urbem cum ſuis intravit, & juramentum fidelitatis, ut conſuetudinis eſſe ferunt, à Civibus accepit. Interea Gerhardus Archiepiſcopus conſiderans ſe Regi viribus imparẽ, ad eum in memorato conſiſtentem oppido venit, gratiam petijt, indulgentiamque commiſſorum, & facile quidem totam impetravit.

Archiepiſc. recipitur ad gratiam Regis Alberti.

Verum pro confirmatione pacis atque concordie inter Archiepiſcopum & Regem data & accepta fuerunt multæ conditiones. Nam Archiepiſcopus denuo fidem Regi Alberto juravit, ipſumque oppidum Bingen, cum adjacente caſtello Klopp dicto, Erenfels quoque caſtellum ab alia Rheni parte ſitum cum telonio, Scharpfenſtein quoque caſtrum, & Loinstein oppidum haud procul à Conſluentia poſitum cum quibuſdam alijs ad manus Regis dare quaſi obſidum vice Archiepiſcopus ipſe compulſus fuit; quæ tamen omnia ſucceſſu temporis ad Jus Eccleſiæ Moguntinæ Regali munificentia reſtituta fuerunt. Oppidum verò Bingen

Bingen cum adjacenti castro Klopp: Erenfels quoque & telonium, quae olim ad Archiepiscopum respiciebant, hodie ad Jus Canonicorum majoris Ecclesiae pertinere noscuntur.

Anno praenotato, posteaquam Rex Albertus oppidum Bingen obtinuit; praesidium militare, quod in Coenobio Monialium sancti Ruperti locaverat, ejus jussione discedens ad alia se loca recepit, & Monasterium sine habitatore omnino vacuum remansit. Erant autem duo nebulones nihil omnino habentes, qui propter suam inopiam (ut fieri solet) exercitum sequebantur furandi gratia, non pugnandi. Qui Monasterium Divi Ruperti post militum recessum intrantes, dum Rex cum Archiepiscopo pro concordia pacis tractatum haberet in oppido, diligenter omnia perlustrabant loca, si quippiam invenire potuissent, quod in relevamen suae inopiae rapuissent. Scrutatis autem quam diligentissime cunctis Monasterij angulis, nihil penitus invenerunt, quoniam prius omnia per Moniales seu alios fuerunt ablata.

Exeuntes ergo claustrum, perscrutabantur Ecclesiam, si quid in ea relictum invenirent: chorus eo tempore Monialium non erat elevatus in altum, sed in terra positus instar Ecclesiae Monachorum, quem nostris temporibus Gerlacus Abbas Tuitiensis ex mandato Bertholdi de Henneberg Archiepiscopi Moguntini reformator & visitator ejusdem Monasterij, ut nunc est, in altum construendo erexit. Erat ante chorum in exteriori Ecclesia in angulo ad meridionalem plagam altare sub honore S. Catharinae Virginis & Martyris, consecratum, super quod in muro actualiter excavato Imago B. Mariae semper Virginis in plano manu artificis admodum pulchre, atque decenter depicta, Coronam habens in capite, in qua lapides quatuor erant cristallini per gyrum intexti atque infixi, quintus vero caeteris major in pectore fuit sacrae imaginis collocatus.

Cum ergo fures illi perlustrato choro simul & Ecclesiam nihil invenissent rapiendum, alter eorum ne vacuum abiret, praedictum altare pollutum & immundum ascendit; extractoque pugione suo lapides de corona sanctae imaginis effodere coepit. Cui alter socius ejus per increpationem dixit: *Quid facis, o miser, quid facis? Desine Matrem spoliare misericordiae, per quam solam post Deum (si nobis salus unquam contingere debet) & non aliter poteris obvenire.* Cujus monita sacrilegus ille contemnens, ut coeperat, de corona lapides evulsit. Postquam vero lapides quatuor de corona effodisset, etiam quintum de sacro virginis pectore impiam temeritate subfodere coepit.

Mira res contigit. Mox enim ut sacrum pectus pugione contingere, ac violare praesumpsit, sudare per totum imago coepit. Quo viso miraculo sacrilegus aliquantulum horrui. Sed obcaecatus animo a coepto crimine non cessavit. Evulsit ergo de sacro Imaginis pectore lapidem, & sceleris reatum sui grandem non attendit.

Extracto autem lapide mox sanguis lacte mixtus de vulnere imaginis in magna quantitate erupit. Quod videns infelicissimus ille, totus inhorruit, profliensque de altari, pulverem in Ecclesia collegit, & vulnus Imaginis obstruere coepit. Quanto autem magis vulnus Imaginis obstruere studuit, tanto plus liquor sanguinis & lactis de sacro pectore emanavit. Quod ubi miserabilis ille vidit, non ad poenitentiam, ad quam

M per

Miraculum
B. Virginie
factum
apud Bin-
gen.

Duo fures
Coenobium
S. Ruperti
perlustra-
bant.

Fur lapides
de corona
Imaginis
Mariae
avulsit.

Imago Vir-
ginis suda-
vit per to-
tum.

Lac & san-
guis ex vul-
nere imagi-
nis profudit.

Henricus Abbas

An. Henricus

75. II.

S. V.
15

per lactis invitabatur liquorem, conversus est, sed obstinatus in malitia & datus in reprobum sensum, confestim de Ecclesia exijt, & præcipitans se in vicinum flumen submersus fuit.

Superveniens autem Sacerdos quidam, qui Missam in eodem altari celebrare consuevit, & videns miraculum quod contigerat, corporale supposuit, & sanguinem cum lacte de vulnere Imaginis profluentem in eo collegit: quem ad perpetuam rei memoriam devotio populi vitro impositum, cum Sanctorum reliquijs in eodem Monasterio venerandum collocavit. Et nos jam longo ex tempore siccatum hunc liquorem lactis & sanguinis, qui de vulnerato imaginis pectore miraculosè fluxit, & vidimus oculis, & contrectavimus manibus nostris, & ad preces Magistræ de veteri fracto vase in novum transposuimus vitrum anno Abbatæ nostræ Spanheimensis quinto decimo, quando ossa etiam S. Hildegardis elevavimus.

Publicato autem per Sacerdotem, qui liquorem de vulnere imaginis manantem collegerat miraculo, factus est magnus fidelium concursus non solum ex oppido Bingiorum proximo, sed etiam ex Stauro-nese & ex Moguntino ceterisque in circuitu viculis multis: Albertus etiam Rex, qui cum magna parte Principum sui exercitus, dum hæc fierent, adhuc morabatur apud Bingios in tractatibus concordæ cum Archiepiscopo sicut dictum est, occupatus, audiens miraculum tam grande factum, unà cum memorato Pontifice atque Principibus ad monasterium S. Ruper-ti venit; sanguinem lacte mixtum de pectore imaginis perforato fluxisse vidit & obstupuit; & valde confortatus in fide Dominum collaudavit.

Capella in eodem loco ad rei memoriam constructa est.

In memoriam verò hujus Miraculi Capella ibidem in honorem Beatissimæ Dei Genitricis semper Virginis Mariæ constructa est permissione Gerhardi memorati Archiepiscopi Moguntini, in qua etiam altare nunc est positum: & in honore Dei parentis consecratum. Imago autem sanctissimæ Virginis Mariæ, de qua lactis & sanguinis emanaverat liquor, in arcu parietis super altare deposita manet cum vulnere usq; in præsentem diem.

Anno item prænotato Rex Albertus, posteaquam Moguntinum in deditionem compulsisset Archiepiscopum, contra Trevirensē quoque Archiepiscopum movit exercitum; ducens in auxilium copias & Rudolphi Comitis Palatini, & Archipræfulis Moguntinensium, quos sibi potenter, ut diximus, fecerat subiectos. Archiepiscopus autem Trevi-rorum, quem aris magna premebat inopia, cum regis percepisset ad-ventum, cui se nullatenus posse obviare viribus non ignorabat, mox in ejus properavit occursum, humiliatōque supercilio gratiam & veniam obtinuit commissorum.

Ulterius autem progrediens cum exercitu, provinciam terræ Hen-rici Archiepiscopi Colonien-sis nostri vastavit incursum: nec à devasta-tione cessare voluit, donec & ipsum ad subjectionem omnimodam ar-morum potentiam revocavit. Accepitque ab eo sicut & à cæteris multis cautionibus, eorum confœderationem ut aranearum rete dissolvit, & suis obedire præceptis coegit.

Wilhelmus fit Capitanus Flandrensium contra Gallos.

Anno Dominicæ Nativitatis prænotato perpendens illa Colligatio Flandrensium populorum, de qua præcedente anno diximus, quod sola & sine

& sine duce non esset sufficiens Philippo Regi Gallorum resistere. anxia cepit de suis negotijs consultare. Erat illo in tempore Wilhelmus filius Comitis vallis Rheni, & mater ejus fuit filia Guidonis quondam senioris Comitis Flandriæ, qui mortuus fuit in carcere Regis Gallorum, & ipse in Brabantia Clericus degebat. Hunc evocatum Flandrenses sibi Ducem exercitus constituerunt, quoniam & juvenis erat audacissimus, & propter fratrem suum in carcere Comitis Artensis mortuum acerrimus Gallorum inimicus. Qui relicto Clericatu Flandriæ dominium accepit. Mox ergo contractis Copijs Gandenses, qui cum Rege Gallorum eo tempore sentiebant, obsidione vallavit; quos cum expugnare non posset propter loci firmitatem, solutâ obsidione inde recessit, & per Comitatum ubique discurrens, villagia & loca minus communita sine difficultate omnia celeriter in suam potestatem accepit, ex quorum acquisitione, & numero & opibus valde auctus est. Hæc audiens Guido filius Comitis Flandriæ profugus & exul à terra, nepos memorati Comitis Wilhelmi, reversus est in Flandriam, susceptusque honorificè ab incolis auxiliator illis factus est. Imprimis igitur Guido Comes memoratus de consensu nepotis cum quindecim millibus Flandrensiū Cortracum obsedit, expugnavit & cepit præter castellū oppido adiacens fortiter munitum, in quo firma locata fuerant præsidia Gallorum. Comes autem Wilhelmus cum reliqua parte exercitus oppidum Casellæ obsedit expugnavit & cepit Civium deditione voluntariâ, ex quo iterum exercitus Flandrensiū magnum habuit incrementum. Intercâ Galli milites, qui erant in arce Cortraci, de victualibus ad continuandam defensionem non satis provisi, nuntios miserunt ad Regem, auxilium contra Flandrensiū obsidionem postulantes. Qui misit ad eos Comitem Artensem avunculum suum cum magno pugnatorum exercitu, peditum videlicet quadraginta millium, & equitum septem millium, in quorum numero magna pars nobilitatis, Ducum, Comitum, Baronum ac militarium Galliarum fuisse memoratur.

Venientes autem in Flandriam Galli castrametati sunt propè oppidum Cortrich ad spatium dimidij miliaris. Rex autem Gallorum Philippus avaritiâ contristatus, ad supplementum expensarum hujus inchoati maximi belli, monetam alterari (ne dicamus falsificari) mandavit, unde lucrum sibi maximum, mercatoribus autem & populo inestimabile oriebatur detrimentum. Duas etenim partes valoris de moneta retraxit, & novam, quæ tertiam prioris monetæ partem valebat duntaxat, fabricavit; quam tamen tantundem ut priorem solvere mandavit. Ex hac mutatione monetæ Rex omni populo detestabilis & odiosus factus est, & mercatores Italiæ multi in extremam sunt acti paupertatem.

Comites ergo Flandrensiū Guido & Wilhelmus cum tantam multitudinem exercitus Gallorum contra se intellexissent advenisse, & quod eorum congressum subterfugere cum honore non possent, decreverunt magis cum decore inire conflictum, & mori pro populo, quam memoriam sui per turpem fugam aut servitutis cujuscunque opprobrium perpetuis maculare temporibus. Igitur Guido & Wilhelmus strenui milites simul adunati cum viginti millibus ex plebeis Brugenſibus & vicinis eorum pedestribus cunctis (præter paucos nobilitares) de Cortraco exierunt, contra exercitum Gallorum, & castrametati sunt in quadam planicie,

Guido filius
Comitis
Flandriæ
associatur
nepoti.

Moneta
justione
Regis mu-
tatur in de-
terius.

Flandrenſ.
ad bellum
contra Gal-
los se pa-
rant.

quod illo
i. r. r. r.
i. n. r. r. r.

Henricus Abbas

Henricus Abbas

11

S. V.
25

planicie, per quam via dirigitur ad Gandavum, acies ſuas ex adverſo Gallorum ordinantes. Erat autem in fine illius campi quoddam foſſatum aquarum in modum novilunij arcuatum, quod propter elevationem terræ non poterat videri niſi à propè conſtitutis. Super uno igitur latere cornuto huius laci Flandrenſes ſe pedites locaverunt; Equites etiam quos habebant deſcendentes ex equis juxta reliquos in pedibus ſteterunt, tenentes lanceas in manibus ſuis, quemadmodum ſi contra apros in venatione eſſent proceſſuri. Baculos quoque ferratos atque nodofos in promptu habebant, ferro in extremitate acutos. Arma eis aut nulla erant, aut pauca, qui pauperes ac neceſſitate commoti bellandi conſuetudinem non habebant. Deſperatio illos fecit audaces, utpote qui mori, quàm fugere aut in manus devenire hoſtium ſuorum conſtanter ſtuerunt. Duces verò populi Guido & Wilhelmus jam proceſſuri ad pugnam, juſſerunt adeſſe Sacerdotem, qui Corpus Dominicum in convenienti loco poſitus cunctis palam oſtenderet: verùm quia propter multitudinem comũnicare non omnes poterant, ſigna devotionis ſuæ in Deum cuncti oſtendebant. Nam unusquiſque modicum quid in memoriam Dominicæ comũnionis de terra in os ſuum poſuit. Comites etiam memorati diſcurrendo hinc inde per acies populum admonebant ad viriliter pugnandum. revocantes eis ad memoriam tyrannidem, ſuperbiam, impietatem, dolos & fraudes Gallorum, & quantam contumeliam, injuriam, & injuſticiam fecerint Comitibus Flandrenſium ſimul & omni populo, ſimul monentes, ut illorum crudelitatem ante oculos ponerent, quam eſſent ſubituri, ſi Gallos in eo tantum prælio contingeret eſſe victores. Verba diſta multa, rationi convenientia & negotio, quibus animos multitudinis Dux belli Guido ad fortitudinem provocavit. Comes verò Artenuſis exercitũs Gallorum Capitaneus, ubi vidit, quòd Flandrenſes in planiciem conveniſſent ad pugnandum, ſuos contra illos in decem acies ordinavit, proceſſitque ad locum, ubi illi ſtabant prælium exſpectantes. Habebat autem in ſuo exercitu non minus quinquaginta millia pugnatorum, qui omnes ad bella fuerunt doctiſſimi. Flandrorum verò ſicut diximus, vix erant viginti millia, è quibus pauciſſimi fuerunt in rebus bellicis exercitati. Accedentes itaque Galli ſatis armati contra Flandrenſes fortiter cœperunt, & inchoatum eſt bellum. Acies ergo prima imperum faciens contra ſtantes turmatim cecidit in foveam, quæ aquis plena fuerat inter utrumque exercitum, & à Flandrenſibus, qui ſtabant ex adverſo clavis & baculis ferreis percuffa interiit. Comes quoque Artenuſis qui erat Dux belli cum ſua acie imperum faciens cum ſuis equeſtribus urgebat præcedentes in tantum, quòd procedere cogebantur. Venientes autem ad foſſatum quod ignorabant, omnes in ipſum ceciderunt, ab aquis ſuffocati vel interempti. Et quia pulvis etiam magnus repleverat aerem ex curſu equorum, quòd non poterant prævidere quid ageretur in acie Galli, nec voces intelligere periclitantium propter rumores & ſonitus percuffionum, & poſteriores fortiter impellebant præcedentes, nulli retro cedere fuit poſſibile. Unde Comes Artenuſis & Conſtabulus cum alijs multis cadentes in foſſatum vel ſuffocabantur in aquis, vel à Flandrenſibus occidebantur. Superatus eſt igitur Gallorum exercitus à Flandrenſibus & ira exterminatus, ut ſex millibus equitum occiſis & pedicibus

Bellum fit
inter Gal-
los & Flan-
drenſes
atrox.

Galli ſupe-
rantur à
Flandrenſi-
bus.

ſine

sine numero interfectis pauci ex tanta multitudine Gallorum evaserunt. Post hanc Brugenfium victoriam contra Gallos apud Cortracum habitam, Guido & Wilhelmus Comites omnem Flandriam cum exercitu peragrantes Gandavum, Insulas, Duacum & reliqua oppida cuncta in deditio- nem sinealicujus resistantia acceperunt. Nec remansit villula vel oppi- dum in tota Flandria sive locus, qui ab eis dissentiret. Ejecerunt autem Brugenfes & Gandavenses simul & reliqui cives omnes majores natu- extra patriam, qui favere Gallis putabantur. Rex autem Gallorum Philip- pus audita strage suorum dissimulans mentis suae dolorem, qui non erat modicus, ad vindictam se totum contra Flandrenses prae paravit, & ma- gno suorum adunato exercitu personaliter egressus est in manu forti de civitate Parisiorum, venitque ad civitatem Atrebatensem cum decem millibus equitum & peditum sexaginta millibus. Insuper litteras miserat Carolo Valesiano Fratri suo, qui tunc erat in Italia, ut omni occasione postposita cum suis veniret in Galliam, cum eo processurus in Flandriam. Qui veniens Regi conjunctus est, & exercitum octoginta millium pu- gnatorum contra Flandrenses produxerunt ad pugnam.

Anno igitur Henrici Abbatis pranotato Rex Gallorum Philippus cum suo exercitu de Atrebatu egressus contra Flandriam venit in villam Flandriae vicinam, quae nominatur Vitriacum, non procul à Duaco distantem, & est magna, habens in circumferentia spatium ferme decem milliarium Gallicorum, in qua castra posuit. Flandrenses qui se ad de- fensionem jam antea prae paraverant, duces belli habentes Johannem filium Comitis Flandriae, & Guidonem supra dictum, nihil cunctati, ne- que paventes ad multitudinem Gallorum, non se continuerunt in Duaco, sed exeuntes cum exercitu contra hostes processerunt, vociferantes die noctuque, & provocantes adversarios suos Gallos, ut exirent ad pugnam. Facta sunt haec in mense Octobri, & fuit tempus pluviosum, nec satis aptum ad bellum. Et quia terra illa plena est paludibus & foveis in tan- tum, quod periculosum videbatur, tempore hyemali, in ea committere bellum, quando nec victualia exercitui poterant adduci, nec milites cum equis suis ad quaeque loca procedere. Quamobrem Rex congressum bellandi conpulsus fuit intermittere, & aliud tempus expectare. Unde treugis datis & acceptis per annum cum Flandrensis, sine pugna cum suis copijs in Galliam reversus est. Erant qui aliam recessus illius causam assignarent. Anglorum Rex Eduardus, qui Flandrensiu occultus fuit amicus, cum eos liberare aperte non auderet, tali consilio liberavit. Hic nocte quadam jacens in lecto cum uxore (quae soror fuit Philippi memo- rati Regis Gallorum) prudenti fictione dixit ad illam: *Est secretum, quod tibi volo dicere, o conjunx mihi charissima, si mihi fidem dederis tuam, quod illud nemini sis dictura.* Juravit illa silentium, & excogitatum detexit maritus arcanum: *Timeo, inquit, vehementer, ne frater tuus Rex Galliae Philippus grande malum subiturus sit cum istis Flandrensis pugnaturus; nam secretum perrepi, quod aliqui ex Comitibus & Baronibus suis in eum facturi sint proditio- nem. Sed cave, ne cui revelaveris.* At mulier altera mox die omnia per nuntium Regi Gallorum fratri suo intimari curavit, quae à marito in se- creto audivit. Territus his novitatibus Rex Gallorum, ac suspectos habens suos omnes, cum nesciret, à quibus foret sibi cavendum, Flandrensisbus

Flandria
Guidoni
subijcitur.

Rex Gallo-
rum treu-
gas facit
cum Flan-
drensisbus.

Regis An-
glorum
subtilis in-
ventio.

congrédi non audebat, sed factis ad anni spatium treugis, sine profecutione belli in Galliam reversus est.

MCCCIII.

Bonifacius
Papa VIII.
Anagninæ
capitur.

Henrici Abbatis quarto, Indictione Romanorum primâ, in mense Septembri, Rex Gallorum Philippus misit hominem quendam ferocis animi de familia Columnensium nomine Sciarra cum quadringentis equitibus & magna multitudine peditum ad civitatem Anagninæ, ubi Papa Bonifacius tunc morabatur octavus, ad capiendum eum. Traditione igitur factâ urbem cum suis Sciarra nullo resistente intravit, & cum nihil tale suspicaretur Pontifex, ad ejus palatium manè armatus pervenit. Bonifacius autem Papa cernens se proditoriè circumventum & captum, (Cardinales enim aufugerant omnes, & absconderant se timore ducti, & forsitan aliqui hujus conspirationis non ignari) inperterritus dixit ad invalores: *Ex quo proditoriè sicut JESUS Christus captus sum, & datus in manibus impiorum ad occidendum, mori volo ut Papa.* Et his dictis fecit se indui ornamentis Papalibus, ac mitrâ seu coronâ aureâ redimitus in throno sedebat. Ad quem accedentes inimici ejus, Sciarra & reliqui plures, verbis contumeliosis aggressi sunt Pontificem & irriserunt eum circumstantes multiplici subsannatione. Inter alios quidam Wilhelmus de Lungueretto vehementius Papæ insultabat, qui pro Rege Gallorum tractatum capturæ illius adduxerat, & minatus est ei, quòd ligatum ipsum duceret Lugdunum, quatenus in generali Concilio solemniter deponeretur. Cui Papa non deficiens animo respondit: *Patienter feram me condemnari & deponi per Patarenos.* Fuerunt autem Patareni Hæretici atque Schismatici, ab Ecclesia condemnati & combusti, cujus sectæ progenitores Wilhelmi exciterant, & ignibus cremati, de quibus supra diximus Anno Gottfridi Abbatis VII qui alio nomine dicebantur Fratricelli. Quibus verbis Papæ confusus Wilhelmus, cum rubore obmutuit. Domino autem disponente ob dignitatem Sedis Apostolicæ nemo ex inimicis ejus ausus fuit mittere in eum manus, sed indutus sacris vestibus sub honesta detinebatur custodia. Ipsi autem insistebant prædæ diripientes thesauros Ecclesiæ, & quidquid in palatio poterant invenire. Permansit Pontifex in custodia sic tribus diebus. Tertiâ autem die Cives Anagninæ suam ad memoriam revocantes errorem, & de sua erga Pontificem ingratitude haud immeritò penitentes arma corripunt, & vociferantes: *Vivai Papa & moriantur traditores,* per urbem discurrunt. Mox itaque Sciarram cum suis militibus de Civitate violenter ejicientes, quosdam ceperunt, & non paucos ex ijs occiderunt, Pontificem de custodia impiorum liberantes.

Papa liberatus è custodia tertio die.

Papa animi morore consumitur.

Liberatus igitur Pontifex cum familia sua nimio animi dolore propter susceptum dedecus absorptus, & contristatus inde discessit, ac Romam cum suis remeavit. Disposuerat autem in animo suo Romam apud S. Petrum convocare Concilium ad vindicandam injuriam sibi & Ecclesiæ factam subordinatione Philippi Regis Gallorum, quemadmodum legimus & sanctum fecisse Papam Sylverium contra suos detractores impios, qui illum proscripserant in exilium. Injuria enim Romano Pontifici facta nulli Christianorum est dissimulanda, cum fideles concernat omnes, qui Ecclesiæ sunt subiecti.

Verdm

Verum Pontificem ista cogitantem moeror animi quotidie gravior afflixit, comotum usq; adeo, quod melancholia morbum induxit gravem, quo nimium crescente quod cogitaverat implere non potuit. Post paucos etenim dies moerore ac infirmitate consumptus obiit, & in Ecclesia sancti Petri post introitum honorifice sepultus fuit. De cujus introitu ad Pontificatum vita, & moribus multi multa perperam satis scripserunt; sed quia nobis iudicium usurpare non debemus, nam prava de mortuis scribere nisi aut utilitas requirat publica, aut necessitas persuaserit manifesta, non est boni viri atque prudentis, multo ergo minus Christi Vicarium licebit alicui deturpare. Post cujus obitum de mense Octobri Canonice in Papam fuit Electus Nicolaus Tarvisinus ex ordine Fratrum S. Dominici Cardinalis, homo doctus & magna probitatis, qui Benedictus eius nominis XI. nuncupatus praefuit duntaxat mensibus novem. Cui si diutius vivere licuisset, profecto Pontificem se non inutilem Ecclesiae praestitisset. Hic quondam iu saeculo humilis conditionis extitit, natus ex Tarvisio, qui paupertate compulsus, apud Venetos aliquanto tempore pueros in Grammaticis docuit, & eorum se stipendio tenuiter enutrivit. Ordinem postea S. Dominici ingressus non segniter conversatus est, sed virtutibus operam navans & studio scripturarum, in modico tempore doctissimus evasit: & in Ordine per omnia officia gradatim ascendens ex superiore Prior effectus, deinde ex priore Conventuali Provincialis, postea Magister Ordinis Generalis, exinde Cardinalis, & postremo Papa esse meruit. Factus autem Papa subito ad componendam pacem in omnibus Ecclesiae finibus animum suum apposuit, & imprimis quidem Philippum Regem Gallorum reconciliavit Ecclesiae, absolvens eum ab Excommunicationis sententia, quam Papa in eum Bonifacius fulminavit: Censuras etiam Bonifacij contra Columnenses prolatas revocavit.

Bonifacius
Papa VIII.
Romae me-
ritur.

Benedictus
fit Papa XI.
Ordinis
Praedicate-
rum.

Rex Gallo-
rum ab Ex-
communicat.
absolvitur.

Switenses
bellum
agunt con-
tra Comi-
tem de Hab-
spurg.

Bellum
Flandren-
sium cum
Gallis.

Anno Dominicae Nativitatis praenotato Suteses contra Comitum de Habspurg moventes, castrum Vallis obsidione cinxerunt, quod tandem capiunt, castellum crudeliter interfecerunt, & ipsum castellum destruentes supposito igne funditus subverterunt. Deinde Conventione facta perpetuum adinvicem foedus perficiunt, litteris & juramentis illud fortissimis confirmantes, videlicet Incola de villa Syvitz, Ure, & Undervalden contra praefectos terrae; quorum exactiones ultra debitum gravissimas ferre amplius recusabant. Crevit haec eorum colligatio cum tempore multum, in tantum, quod etiam magnis hodie Principibus & metuenda videatur non immerito.

Anno etiam praescripto Flandrenses adunatis Copijs suis hostili incursum Comitatum intraverunt Artensem, & omnia per circuitum ferro & incendio gravissime devastarunt. Suburbana etiam Artensis oppidi flamma destruxerunt, & multam praedam ex toto Comitatu abegerunt. Exinde castrametati sunt in nemore ultra fluvium Liscium. Galli autem qui erant in oppido numero plures, Equitum videlicet tria millia, pedum vero sex millia, posuerunt insidias Flandrensibus. Nam pars exercitus Gallorum nocte quadam de oppido secretè exiens, in loco se quodam nemoris occultavit, residui vero equites simul & pedes de oppido Artensi manifestè procedentes ad bellum contra Flandrenses insultum fecerant, quibus Flandrenses congressi ad pugnam viriliter resistebant.

Et

1111111111

in Hirsburg

11

S.V
15

Et ecce bello jam ingravescente, Galli de latibus insidiarum subito erumpentes, à tergo Flandrenses cadere fortiter incipiunt, & ex utraque parte bellum atrox quamvis sorte inæquali committitur. Flandrenses autem cum se in medio Gallorum viderent conclusos, fugæ subsidium, quarebant, interfectis ex eis non minus tribus millibus.

Eodem anno Comes Flandriæ Guido contractis Copijs occupavit Seelandiam, quam jure hæreditario ex parte Matris ad se pertinere confirmabat unâ cum Hollandiæ Comitatu. Et inprimis quidem principale oppidum Seelandiæ Middelburgum potenter obtinuit, ac postremo totam sibi Insulam Seelant subjugavit.

Philippus
Flandriæ
Comes belli
Capitaneus
constituitur.

Anno etiam prænotato Philippus memorati Guidonis de Flandria filius, qui lata in Apulia possidebat Dominia (habebat enim duos Comitatus in feudum à Rege Sicilia) cum audisset patriam suam in periculis constitutam, eique compateretur ex animo, resignavit feudum quod habebat, Regi Siculorum Carolo, & in Flandriam reversus est, malens Patriæ suæ subvenire pauper & modicus, quam pereunte in provincia aliena dives esse & magnus Dominus. Qui veniens in Flandriam summâ Incolarum gratulatione susceptus est, & belli Capitaneus ac Dominus communi voto omnium constitutus. Mox igitur cum valido suorum exercitu Comitatum Artensem ingreditur, & per omnem discursans regionem oppida incendio destruxit & ferro, ac villas terræ omnes solotenus evertit usque ad mare. Custodiam verò Gallorum per oppida Comitatus Artensis positam partim interfecit, partim fugere compulit. Post hæc urbem Tornacensem obsidione cingens fortiter impugnavit, his qui intus erant non minus fortiter repugnantibus. Erat autem Civitas bene munita, & omnibus necessarijs ad resistendum copiosè provisâ.

Rex Gallorum
Tregas dedit &
accipit
annales.

Interim obsidione durante Rex Gallorum Philippus non minus fatigatus multitudine negotiorum, quam magnitudine impensarum attridatus, Tregas à Flandrensis per annum duraturas petijt & impetravit. Quibus compositis etiam sublata fuit obsidio. Et Comes Guido de Flandria, qui captivus tenebatur in Gallia, sub conditione in Flandriam redire permissus est, ut post certum tempus reverteretur ad carcerem; Qui dimissus venit in Flandriam, & cum magno susceptus gaudio, dixit: *Fam letus morior visâ liberatione Patriæ meæ de manibus & tyrannide Gallorum.* Reversus autem ad carcerem, sicut juraverat, tempore constituto, non diu postea moritur captivus, annos ætatis habens non minus octoginta. Vir bonus & prudens, cujus corpus in Flandriam relatam cum honore sepelitur.

MCCCIII.

Anno Henrici Abbatis quinto, Indictione Roman. secundâ, Comes de monte Rutilo, quem vulgari titulo nuncupant Landtgraffium de Leuchtenberg, magno Francorum adunato exercitu imperiale oppidum Schvveinfurt obsidione vallavit & cepit.

Gerhardus
Archiepiscopus
Moguntin' obijt.

Anno prænotato quinto Calend. Martij obiit Gerhardus de Epstein Archiepiscopus Moguntinus, & in principali Ecclesia sancti Martini cum debita solemnitate sepelitur. Post cujus mortem Ecclesia Moguntina vacavit in annum sequentem mensibus fermè decem. Fuit autem Gerhardus iste Præful magnificus, vir magnæ prudentiæ, amator Cleri, & Claustralium tutor atque patronus singularis.

Eodem

Eodem anno circa principium Junij mensis mortuus est Benedictus Papa XI. Perusij in Ecclesia sui Ordinis, Fratrum scilicet Prædicatorum, cum magna pompa sepultus non sine opinione Sanctitatis. Fuit enim vir optimus & religiosissimæ conversationis; in Divinis scripturis valde peritus, & sæcularis literaturæ non ignarus: qui nonnulla fertur lucubrâsse opuscula, quorum tamen nihil ad nostræ meminimus pervenisse lectionis notitiam. Hic Pontifex tantæ fertur exitisse humilitatis, ut exemplar meritò dici queat omni posteritati ad imitationem virtutis. Nam ut insonuit Nicolaum summum adeptum Pontificatum apud Tarvisios, Mater ejus gaudio repleta venire ad eum salutandum quantocius festinavit. Quæ cum pauperula esset mulier & humillimæ conditionis, ne vilitate indumentorum suorum filio Pontificatu jam sublimato verecundiam generaret, sericis ac pretiosis vestimentis, quæ commodatò acceperat, se induit, & comitantibus matronis honestissimis ad Papam filium intravit. Quam ut vidit ingredientem, circumstantibus dixit: *Non est hæc mater mea, quam video, nec que sit novi. Mater etenim mea sericum nunquam portavit ornatum.* Quod mater intelligens retrocessit, ornatum pretiosum deposuit, & resumpris vestimentis suis vilibus ad Papam denuò intravit. Quam videns Pontifex dixit: *Hæc est Mater, quæ me genuit: hæc est novi, quæ me suis uberibus lactavit.* Et surgens eam ut parentem reverenter suscepit. Fama est hunc venerabilem Pontificem veneno perijsse quorundam æmulatorum, qui toxicum in ficibus recentibus sibi per Abbatissam S. Petronellæ missis occultârunt. Mortuo autem memorato Pontifice Sedes vacavit mensibus undecim.

Anno prænotato finicis treugis Rex Gallorum magnum exercitum adunavit, vid. Equitum 12. millia, peditum 60. millia ad pugnandum contra Flandrenses. Divisit autem exercitum in duas partes. Nam unam partem in sedecim Galæis bene armatis per mare destinavit in Seelandiam contra Guidonem Seelandiæ Comitem, qui illam & vicinas insulas bello navali, ut supra diximus, sibi nuper subjugaverat. Et huic expeditioni suæ navali Rex præfecit quendam Reynherum de Grimaldis Januensem virum strenuum, & in prælijs navalibus expertum. Hic ergo Reynherus cum XVI. Galæis prænominatis stipendio Regis Gallorum venit ad Seelandiam, ut removeret obsidionem à Saliscæ oppido Seelandiæ, quam Guido Comes memoratus firmaverat. Audiens autem Guido Comes adventum Gallorum in multitudine pugnatorum contra se, non est animo dejectus, sed confortans admonitione suos, dimissaque obsidione Saliscæ, cum decem millibus armatis & octoginta navibus contra adventantes properavit ad pugnam navalem. Congressione factâ superati & victi fuerunt Flandrenses; Comes Guido cum multis alijs captus in Galliam mittitur, plures occiduntur, reliqui fugerunt. Alij autem Flandrenses, qui remanserant in obsidione Saliscæ, mox à Gallis circumdati omnes, qui fugere non potuerunt, aut fuerunt occisi, aut capti. Comes Guido Parisijs fuit carceri mancipatus. Aliam verò exercitus partem Equitum & peditum magnam Rex Gallorum Philippus propria in persona per terram duxit in Flandriam, & castra locavit in valle quadam inter Lillam & Duacum. Wilhelmus autem & Philippus Comites & Capitanei exercitus Flandrensiū castrametati sunt haud procul à statione

Benedictus Papa XI. obiit, & vacat sedes mensibus II.

Matrem pauperulam in veste pretiosa non admisit.

Navale bellum Gallorum in quo sunt victi Flandrenses.

Guido Comes Flandriæ captus.

N tione

1111111111

1111111111

1111111111

1111111111

1111111111

tione Gallorum. Non tamen extenderunt sua tentoria, quia propositum habebant citius pugnandi cum Gallis; proptereaque, quod Guidonem audierant captum, & ejus omnem profligatum exercitum. Descendentes autem de equis castrum fecerunt de curribus, in quibus sibi necessaria attulerant, & in eo per circulum residebant, dimittentes aliquos aditus per quos ad hostem exitum haberent.

Inter Gallos & Flandrenses bellum committitur.

Galli verò distincti & ordinati in 14. acies, quarum qualibet unum ex majoribus Galliae principibus Capitaneum habebat, leves quosdam & extraordinarios confectus cum Flandrensis habere coeperunt; propiusque accedentes ad eorum castra lapides & sagittas in eos projecerunt. Unde provocati Flandrenses ab alia parte castrorum exiverunt, & impetu facto in Gallos irruerunt nil tale suspicantes. Tantus eorum fuit impetus & furor cum clamore subitaneus, quod Carolus Dux Valesianus Frater Regis, & Comes S. Pauli qui erant principiores, cum suis aciebus terga verterunt cum multis alijs Copijs Gallorum.

Wilhelmus autem Comes Flandriae cum Brugenfisbus eodem impetu processit usque ad papilionem Regis Gallorum, trucidantes omnes, qui eis obviabant. Ingressi autem papilionem Regis, epulas jam ipsi, ceterisque Principibus ejus paratas ad coenam inveniunt, comederunt, & videntes Regem non cognoverunt, qui sine armis erat, nec veste regali indutus, quem si cognovissent, viventem non dimississent. Rex autem quamvis incognitus hostibus, quia tamen homo fuit proceras stature, in tam praecipiti occursum cum labore vix tandem potuit ascendere caballum. Nam quoties aliquis Flandrensis impetum facere in illum tentabat, ab his, qui ministerio ejus fuerant deputati, tuebatur, & ob id plures eorum fuerunt occisi.

Prælium dubium.

Postea verò quàm Rex equum ascendisset armatus, coepit objurgare suos, & cohortari ad fortiter repugnandum, & mox instauratum est bellum; modico autem intervallo temporis transacto campum Rex Gallorum obtinuit, & cum suis contra Flandrenses triumphavit: Carolus etiam Dux de Valois frater Regis, qui cum multis aufugerat, reversus est, & ingravatum est prælium. Demum Flandrenses à Gallis superati sunt, & eorum ad minus sex millia ceciderunt. Comes etiam Wilhelmus cum multis alijs nobilibus terræ occubuit, reliqui salutem fugâ quaesierunt. Evaferunt autem de prælio Philippus Comes Flandriae, Joannes de Namurco Comes, & Emericus frater ejus, cum plerisque alijs in Lillam fugientes. Ex parte verò Gallorum in eodem prælio 1500. ceciderunt.

Post hanc victoriam Rex Gallorum Lillam oppidum Flandriae, in quod confugerant Flandrenses, obsidione fortissimâ cinxit, ita quod introitus nulli patebat vel exitus; cujus exercitus terram in circuitu per sex millia occupavit. Multis autem machinis utebatur, & totis viribus intendebat, ut urbe captâ reliquias Comitum Flandriae penitus extinguere, & Flandriam omnem suo imperio subiceret.

Interea Comes Joannes de Namurco, qui ante obsidionem Lillae recesserat, audiens socios in tribulatione constitutos, congregatis Brugenfisbus & alijs terræ populis multis in succursum Lillae properarunt. Unde omnes Flandriae artifices, rustici quoque & quicumque ad pugnam judicabantur idonei, processerunt ad bellum, numero sexaginta millia virorum

virorum Flandrensiū contra Gallos versus Lillam, simul omnes juramento confirmantes, se nunquam reversuros in domos suas, nisi obtinerent vel pacem sibi convenientem, vel emptam gladio victoriam & omnimodam libertatem. His inter se firmiter conclusis, animis concitati & veluti penitus desperati accesserunt propius ad copias Gallorum, provocantes illos ad bellū, eligentes mori potius, quā imperio subesse tyrannorum.

Rex autem considerans eorum audaciam, & desperatam animositatem, consilium suorum habuit, quid utilius videretur agendum. Qui communi voto consuluerunt omnes, nullo modo cum eis pugnandum, propterea quod essent in desperatione audaces, sed potius de pace tractandum: *Quoniam*, inquit, *si victi fuerimus ab illis, damnum irrecuperabile sustinere cogemur: si autem vicerimus illos, cum sint homines desperati, necesse erit, ut plures nostrū moriantur.* Melius ergo pacem tractare voto videbatur communi.

Annuī Rex sententiæ communi procerum, & cœpit per Mediatōres de pace cum Flandrensi bus habere tractatum. Itaque reformata est pax tali sub conditione. Quod Flandrenses suā deinceps omnimodā gaudeant libertate ab impetitione Gallorum perpetuō absoluti: & quod Rex, Comes & Nobiles Flandriæ, quos tenebat captivos, omnes dimitteret liberōs, nec Flandriam de cœtero amplius inquietaret. Item quod Flandrenses Regi Gallorum sub certi spatio temporis darent in refusionem expensarum ducenta millia Parisiensium, eāque Flandriæ partem quæ est ultra flumen Liscia versus Galliam, & utitur lingua Gallica sive Picarda, Regi cederet in possessionem sempiternam. Firmatis itaque pactis Rex in Galliam est reversus, pecunia cum tempore soluta, & captivi omnes mox libertati donati, & in Flandriam remissi, videlicet Rupertus, Wilhelmus, Guido, & alij, sicque finis bello datur, quod Flandriam quatuor annis oppresserat.

Anno Henrici Abbatis prænotato, die nonā vicesimā Aprilis, obiit Eberwinus Episcopus Wormatiensis, cui successit Emmericus de Cronenberg & præfuit annis decem, homo pacificus, Ecclesiasticæque institutionis devotus cultor atque defensor, qui non minus populo gratus & acceptus fuit, quā Clero propter morum probitatem.

Eodem anno nonā die mensis Septembris obiit Joannes Hollandiæ Hannoniæque Comes & Seelandiæ, vir strenuus & bellicosus, cui Wilhelmus ejus filius in principatu successit, qui uxorem habuit Joannam, filiam Caroli Ducis de Vallois fratris Philippi Regis Gallorum, de qua genuit tres filios & quatuor filias, Joannem, Wilhelmum & Ludovicum. Filiarum prima nomine Margareta Ludovico Duci Baviariæ nupsit, Imperatori postea Romanorum, Joanna Comiti nupsit de Juliaco, Philippa nupsit Regi Anglorum, Elisabeth Virgo juvencula obiit. Porrò Wilhelmus patri in Comitatu succedens, sine liberis obiit, & soror ejus Imperatrix omnem principatum Wilhelmo filio suo impetravit, quemadmodum loco inferius congruo dicemus. Ludovicus etiam tertius Wilhelmus filius in pueritia, sicut & Joannes sine liberis moritur.

MCCCV.

Anno Henrici Abbatis Hirsaugiæ sexto, Indictione Roman. tertiā, postquam Sedes Apostolica mensibus undecim vacavit, Benedicto mortuo,

N 2

tuo,

Rex Gallorum Flandrensi bus congressi metuit.

Pax firma inter Gallos & Flandrenses constituitur.

Emmericus fit Episcopus Wormatiensis.

1111 Henricus

in Hirsaugi

55. II.
S.V.
15

Clemens
ſit Papa
quintus ex
Archiepiſc.

tuo, ut ſupra diximus, propter diſcordiam Cardinalium, tandem in Papam fuit electus. Raimundus Burdegalenſis Archiepiſcopus, & dictus Clemens quintus, præfuit annis octo, menſibus decem, diebus quindecim, qui Ordinem Templariorum extinxit, Concilium generale Viennense celebravit, libros Clementinarum edidit, quos Joannes Papa viceſimus ſecundus publicavit. De cujus Electione inconſueta narrationem veram afferamus.

Historia
Electionis
hujus Papæ
deſcribitur.

Cardinales apud Peruſium in Conclavi pro Electione novi Pontificis, anno prænotato conſtituti, duas in partes diviſi vehementer ab invicem diſcordabant. Nam Cardinales Italienses, & maximè qui Bonifacij Papæ VIII. tenebantur amore, Pontificem habere cupiebant Italum, & Regi Gallorum adverſum. Alia verò pars Papam requirebat ex natione Gallicana, & Regi Gallorum faventem. Tandem induſtriâ Nicolai Cardinalis Pratenſis, qui erat principalis eorum, qui partes tuebantur Regis Galliarum, pars Italica fraudis ignara, tres nominavit extra Collegium Cardinalium in Gallia conſtitutos idoneos viros, qui ſtabant in diſcordia cum Rege in illo tempore, ex quibus pars Italica, cujus caput erat ipſe Pratenſis Cardinalis, unum teneretur eligere infra dies quadraginta. Placuit iſta conditio Cardinalibus Gallicanis, talèſque nominare curaverunt, qui olim Bonifacio fuiſſent amici, & Regi Gallorum Philippo ſemper adverſarij. Factâ igitur hæc ſolemni conventione inter ſe Cardinales, & fidem mutuò jurantes litteris firmaverunt, & ſecreti ſilentium. Mox ergo pars Cardinalium Italiæ tres Archiepiſcopos nominaverunt Gallicanos, fautores Bonifacij, ſibiſque amicos, & Regi Gallorum contrarios, inter quos unus erat memoratus Archiepiſcopus Burdegalenſis, qui Regi Gallorum illo in tempore multum erat inſenſus, atque contrarius, propter injurias ſuis amicis factas à Carolo Valeſiano.

Nominatione trium Archiepiſcoporum factâ, Cardinalis Pratenſis ſuæ parti perſuaſit ſecretò, quòd Raimundum Burdegalenſem ſibi promittebant eligendum in tempore præfixo, nulli tamen interim quidquam dicerent de præmiſſis, ne pars altera poſſet intelligere, quæ ſecreta iſtorum eſſet intentio: & ante publicationem Electionis Nicolaus Pratenſis per litteras Regi Gallorum intimavit negotium, & ſuaſit quatenus ſibi Raimundum Archiepiſcopum reconciliando faceret amicum, quem Cardinales, modo Regi placeret, in Pontificem eligerent. Mittuntur in hoc negotio ad Regem ſecretiſſimè nuntij veloces, qui in undecim diebus à Peruſio iter facientes ad ipſum Pariſios venerunt. Rex verò cum litteras Cardinalium accepiſſet, gaviſus eſt gaudio magno, & mittens pro Archiepiſcopo litteras amicabileſ, rogabat quatenus pro bono pacis ad locum, quem determinaverat, venire dignaretur. Qui cum veniſſet infra ſex dies ad quandam Ordinis noſtri Abbatiam, Rex cum parva Comitiva ſuorum aſſeſſe curavit. Convenientibus ergo in unum, Rex Archiepiſcopum blandis ſermonibus alloquitur, & dato hinc inde juramento de ſecretando penitus negotio tali eum benevolentia aſſatur: *Domine Archiepiſcope, ſcias in mea ſore poteſtate, ſi velim, te ſummum Eccleſiæ Romanæ facere Pontificem. Quod ut verum intelligas, miſſas ad me Cardinalium has litteras per ordinem legas* (& tradidit ei non omnes, ſed quòſdam Cardinalium epiſtolas pro negotio compoſitas ad legendum.) *Si igitur deinceps*

vii

is mihi esse amicus & favorabilis, faciam te fieri summum Antistitem; sed volo mihi certas gratias te daturum promittas.

At verò stupefactus Archiepiscopus ad novitatem rei, cum litteras Cardinalium legisset, dixit ad Regem: *Domine mi Rex video, quod me supra omnes mundi homines amas & diligis, bonum reddens pro malo; propterea precipue quidquid volueris, & ego si Papa factus fuero, libenter omnia concedam.* Tunc Rex manum ejus exofculans dixit: *Iste sunt petitiones meae, & gratias quas mihi concedes sub juramento, cum Papa fueris.*

Rex à futuro Pontifico suo sex petitiones postulat,

Prima petitio mea est, ut posteaquam Romanus Pontifex evaseris, me procurante, ut me perfecte reconcilies Catholicae Matri Ecclesiae, relaxando & veniam concedendo plenariam omnium eorum, quae vel ego, vel amici mei & servitores commissimus in Bonifacium Pontificem oclavum, sive in ejus captione, sive in alijs quibuslibet injurijs.

Secunda mea postulatio est, ut omnes censuras & sententias Excommunicationis & maledictionis, quas idem Papa Bonifacius in me & in generationem meam fulminavit, omnino tollas, auferas & annulles perfecte, tam à me, quam à genere meo, meisque amicis & servitoribus universis in Consistorio publico plena sub auctoritate.

Tertia petitio mea est, quod mihi promittas sub jurejurando, quatenus memoriam Bonifacii Papae de Catalogo Romanorum Pontificum penitus & omnino deleas, & omnia per eum facta, constituta & ordinata, revoces, annihiles & casses, extractumque de tumulo corpus ut haeretici & nunquam veri Pontificis comburendam des ignibus.

Quarta petitio mea est, quod honorem Cardinalatus, quem Bonifacius injuste abstulit Jacobo & Petro de Columna, eis mox favorabiliter restituas, & eos in pristinum statum, & locum suae dignitatis recipias cum restitutione omnium Beneficiorum, & honorum ablatorum. Et quod aliquot Cardinales novos instituas ex meis amicis & fautoribus, quorum tibi nomina pro tempore nota fecero, promovendo.

Quinta petitio mea est, ut concedas mihi per quinque annos continuos omnes decimas totius Regni Gallorum, & terrarum mearum, sive quas Clerus & Monachi possident, sive quicumque saeculares, in relevamen expensarum multiplicium, quas feci in bello cum Flavianensibus.

Sextam petitionem meam hanc vice non volo exprimere, sed in aliud eam tempus pro necessaria cautela reservare, ut qualibet occasione mihi occurrente, unum à te habeam petere, quod mihi ex vi juramenti prestari ac firmiter roborati non potest denegare.

At Raimundus saepe dictus Archiepiscopus omnia servare promisit, & super Corpus Dominicum insuper juravit, se facturum omnia, quae Regis ambitio postulavit. Ad confirmationem quoque omnium obsides Regi dedit, fratrem suum unum & alterum nepotem. Rex etiam juravit Archiepiscopo, quod eum in Romanum Pontificem promoveret. Et sic ab invicem cum magno gaudio recessum, negotium secretissime occultantes, hoc solum divulgantes apud suos, quod essent amici.

Reversus ergo Parisios Rex confestim rescripsit Pratenfi Cardinali gesta rei conditionem, & ut Burdegalem Archiepiscopum jam sibi reconciliatum in Papam eligerent, rogavit. Nuntij itaque ante quintum & trigessimam diem Perusum reversi litteras Regis Pratenfi tradiderunt.

Cardinalium verò pars altera nationis Italicae nihil istarum rerum sciebat, sed putabat Archiepiscopum Burdegalem Regi adhuc esse inimicum.

Convocatis igitur Cardinalibus omnibus, & pactis prioribus renovatis & confirmatis, Pratenfis Cardinalis oratione congruente negotio proposita, vice omnium in Romanum Pontificem elegit Raimundum saepe dictum Burdegalem Archiepiscopum. Cujus Electio ceteris quoque omnibus tam populo, quam Cardinalibus placuit, & magnis laetitiae vocibus acclamata & comprobata fuit, ignorantibus, quòd esset Regi Gallorum reconciliatus, sed putantibus illum perpetuum esse adversarium.

Electio intimatur
Electo, qui statim acceptavit.

Exeuntes igitur Conclave Domini Cardinales, decretum Electionis cum solemnibus nuntijs miserunt Burdegalem ad ipsum electum, quam ille statim acceptans Clementem se V. nominavit. Deinde per litteras Cardinalibus mandavit, quatenus Lugdunum sine mora accederent, & ejus Coronationi simul interessent. Vocari autem etiam fecit ad eandem Coronationis suae pompam, Regem Galliae, Regem Angliae, Regem Aragoniae, & multos Galliae & Vasconiae Principes, quoniam Patria Vasco fuit. Electio ejus quinta die mensis Junij apud Perusium facta est Anno Domini praenotato; Coronatio autem undecima die Novembris.

Anno praenotato hyems fuit asperissima & nimis diuturna, frigus magnum & valde intensum, quo nimium algente omnia Germaniae flumina glacies operuit, & viam transeuntibus fecit. Unde & alimenta multis in locis defecerunt hominibus simul atque pecoribus, & in urbibus multis penuria lignorum mortales graviter afflixit.

Eodem quoque anno prima die mensis Maij, quae festivitate Sanctorum Apostolorum Philippi & Jacobi annua revolutione consuevit esse solemnis, tanta nivium copia cecidit, quòd terram operuit, & ventorum impetus multas arbores subvertit, & vinea graviter laesit.

Rex Bohemiae moritur, cujus Executio Spirae peraguntur.

Item anno praenotato mortuus est Rex Bohemorum, cujus exequias Rex Theutonum Albertus ultima die Junij, Spirae in majori Ecclesia convocatis multis Episcopis solemniter celebravit, inter quos & Henricus hujus Monasterij Hirsaugiensis supradictus per Regem vocatus adfuisse invenitur. Ubi inter pulsandum diutius, ut in talibus fieri solet, major campana nimio tractu violentata desuper cecidit, & jacta per duas Ecclesiae testudines in pavementum, fracta in tres partes fuit.

Anno praenotato Ecclesia Moguntina post obitum Gerhardi Archiepiscopi jam diutius vacante, propterea quòd etiam Sedes vacaret Apostolica, tandem Canonici cum Papam Electum audivissent Clementem quintum, etiam ipsi ad Electionem Archiepiscopi novi processerunt. Sed in Electione duos elegerunt, Baldevinum videlicet Moguntinensis & Trevirensis Ecclesiae Canonicum, Fratrem Henrici Comitis Luzenburgensis, postea Imperatoris, & quendam alium, cujus nomen ad praesens non occurrit. Verum nullus Electorum ad Archiepiscopatum Moguntinum illa vice pervenit, ut dicemus.

Confluentia obsidetur ab Archiepiscopo Trevirensi.

His temporibus inter Dietherum Comitem de Nassav Trevirorum Archiepiscopum & Cives Confluentinos maxima fuit exorta discordia propter multas causas & varias displicentias. Tandem Archiepiscopus exercitum stipendio conducens peregrinum, vocatisque in auxilium Prin-

Principibus amicis, Confluentiam obsidione vallavit, quam aliquandiu impugnans, tandem violenter obtinuit, & oppidanos rebelles ad obedientiam reducens suo imperio subjugavit.

Ferebatur autem illo in tempore, quemadmodum ex veterum monumentis accepimus, quòd memoratus Archiepiscopus Trevirorum, Dietherus multam pecuniam pro stipendio conductij exercitùs ac principum contra suos rebelles Confluentinos exposuit; pro quorum comperatione penè omnia bona Ecclesie in pignus dedit. Fuit enim Præsul inquietus, & Rege Alberto mente & voluntate semper contrarius. Et quamvis in hoc nihil omnino profecerit, rigorem tamen animi sui propter necem fratris sui Regis Adolphi usque ad mortem continuavit, & multos æmulos habuit.

Anno prænotato Henrici Abbatis, undecimà die mensis Novembris Clemens Papa V. ut supra diximus, in Ecclesia Lugdunensi solemniter coronatus est: cujus coronationi Rex Gallie Philippus personaliter interfuit, similiter & frater Regis Dux Valesianus, Joannes quoque Dux Britannie cum alijs multis Episcopis & Prælati atque Principibus Galliarum. Maxima etiam multitudo populi ad eam Coronationis pompam confluit, quòd præ nimia compressione multitudinis paries unus corruerit, & memoratum Ducem Britannie cum multis alijs oppresserit. Pontifex etiam ad eò turbâ premente agitatus est, quòd mitra ejus de capite cecidit, & procul excussa Jaspidem æstimationis magnæ lapidem amisit.

Ab eo tempore Sedes Apostolica de Roma per Clementem hunc Pontificem V. in Galliam translata per annos ferme 74. ibidem permanfit, non in parvum detrimentum tam urbis, quàm Ecclesie Romanæ simul & totius Italiae, cujus occasione urbs Romana & pulcherrimæ in ea Ecclesie multæ penè in ultimam desolationis solitudinem venerunt. Verùm ne Romani ejus perpetuam agrè ferrent absentiam, tres illis Cardinales destinavit, quibus Senatoriam contulit potestatem. Tam multos verò ex Gallis & Vasconibus creavit Cardinales, ut Itali cum reliquis nationibus cunctis penè viderentur exclusi. Omnia verò, quæ Papa futurus Regi Gallorum promiserat, factis adimplevit, præter unam petitionem, quam facere non potuit, ut postea dicemus.

Anno Henrici Abbatis prænotato in Comitatu Novariensi Provinciae Longobardorum hæresis Fratricellorum per Bonifacium Papam VIII. olim condemnata, sicut diximus Anno Godfridi Abbatis VII. iterum resuscitata fuit per quendam hypocritam nomine Dulcinum, qui non erat alicuius Ordinis seu Religionis approbata, sed propria temeritate sibi officium predicandi, multos suo infecit errore, sanctitatem fingens, quam nec opere habebat, nec mente.

Primus & principalis error hujus perniciosissimæ hæresis ex radice Fratricellorum pullulavit. Dicebant enim, quòd Christianis omnia deberent esse communia, non solum res, sed etiam mulieres, non tantum ad ministerium, verum etiam ad commixtionem carnis. Coitum etenim indifferenter cum matre, sorore, filia & uxore sua, vel alterius exercentes nullum dicebant esse peccatum, sed opus charitatis.

Secundus error fuit, quia dicebant Papam, Cardinales ac Episcopos Ecclesie non veros esse pastores, sed potius lupos rapaces, aternòque supplicio

Clemens
Papa V.
Lugduni
coronatur.

Annis LXXIV.
Sedes Apo-
stolica
mansit in
Gallia.

Dulcinus
inflaurator
hæresis
Fratricello-
rum.

Ejus erro-
res.

Henricus

in Hirsburg

50. II.
S. V.
15

cio dignos, propterea quod vitam Apostolicam non fervarent. Se autem Dulcinus verum Christi dicebat Apostolum & Papatu dignum.

Item omnes Ordines & Religiones Claustralium veluti quasdam superstitiones contemnebant, dicentes Sanctissimos Christi famulos Basilium, Augustinum, Benedictum, Franciscum, Dominicum & alios quoslibet institutores ordinum, corruptores extitisse sacrosancti Evangelij, & propterea torqueri animas eorum jaculo diaboli.

Omnes denique articulos erroris, quos de Fratricellis Anno Godfredi Abbatis VII. consignavimus, etiam iste profitebatur Hæresiarcha Dulcinus. Ecclesiæ ministros irridebat, Sacramenta sprevit, Pœnitentiam & omnes ritus Christianæ Religionis contempfit.

Quatuor
millia
hæreticorum
numerus.

Multos secum populares utriusque sexus, vilis tamen conditionis, in hæresin illam perniciosam attraxit, quorum numerus quatuor millibus constabat, qui omnes simul in montibus & locis nemorosis habitabant more bestiarum, ad libitum se mutuo polluentes. Cùm autem defecissent illis victualia, prædabantur undecumque potuissent occurrentes, asserentes omnia esse communia, & ratione Sanctitatis licere sibi universa. Per duos annos talis Congregatio duravit impiorum. Biennio tandem elapso plures victi tædio incommodorum & paupertatis, hæresiarcham deserentes ad fidem Ecclesiæ regressi sunt. Postremo Dulcinus auctor malorum per Novarienses captus est, cum quadam Margaretha erroris sui complice, ac aliis multis in perfidia præduratis, qui omnes utriusque sexus ignibus cremati sunt.

Dulcinus
cum multis
igne crematur.

MCCCVI.

Anno Domini Henrici Abbatis septimo, Indictione Romanorum quartâ Henricus Comes Luzenburgensis Imperator postea Romanorum frater Baldevvini, quem anno præcedente ad Archiepiscopatum Ecclesiæ Moguntinæ diximus postulatum, audiens Clementem Papam V. jam coronatum Pictavis commorantem, misit ad eum Magistrum Petrum de Achtpalc Medicinæ Doctorem in urbe Trevirorum eo tempore practicantem, ut confirmationem fratri ad Archiepiscopatum memoratæ Ecclesiæ precibus impetraret. Qui cùm venisset ad Papam, negotium sibi commissum fideliter exposuit, & pro Baldevvino diligentissimè rogavit. Erat autem Baldevvinus ætatis annorum vix duorum & viginti. Unde Papa sciens negotium & statum Ecclesiæ Moguntinæ melius quàm putabatur, electionem Canonicorum anno præterito factam omnino cassavit, & neutrum electorum per eos confirmare voluit, producents plures causas in medium, propter quas provisio Ecclesiæ Moguntinæ de Jure ad Romani Pontificis devoluta videretur arbitrium. Dicebat ergo, se illi mox provisurum secundum sententiam Cardinalium. Cùm hæc Petrus audisset Baldevvini orator, & nuntius, quod preces fudisset incassum, doluit, & se ad reditum præparavit. Cùm ecce Papa subito gravissimè cepit infirmari usque adeo, quod se omnino timuit in instanti moriturum. Revocatur Petrus jam jam abiturus ad Pontificem, & rogatur, si possit, infirmanti conferat sanitatem. Qui cùm esset in practica Medicæ artis expertissimus, infirmanti Papæ medicinam convenientem adhibuit, eumque in triduo curavit. Pontifex cernens & gaudens se tam subito sanatum, obstupuit, & ad Medicum suum gratulabundus ait:

Electio
Moguntinensium à
Papa Clemente cassatur.

Quia

quia tam bonus medicus es corporum, ne tuis beneficiis videamur ingrati, magnum te facimus medicum animarum; Archiepiscopatum Ecclesie Moguntinae nobis vacantem tibi conferimus, & Archiepiscopatum ejus pleno jure ordinamus. Quibus auditis Petrus ad vestigia Pontificis procidit, & ut Archiepiscopatum illi conferre dignaretur, pro quo missus fuerat, instanter rogavit. Pontifex autem non consensit oranti, sed dixit: *Ecclesiam Moguntinam tibi contulimus, quam alteri te vivente non dabimus; Baldevinum pro quo venisti orator, suo tempore providebimus.* Itaque Petrus medicus patriam Trevirensis Clemente Papa V. jubente apud urbem Trevirorum in mense Julio anno prænoto Archiepiscopus Moguntinus solemniter ordinatus est, ac deinceps cum pallio & litteris Apostolicis ad Moguntiam mittitur, & tam à Clero, quam à populo civitatis ut verus Archipræful susceptus, cum favore & reverentiâ omnium inthronizatur, & præfuit annis fere quindecim. Fuit enim vir doctus & morum integritate præcipuus, ingenio subtilis, eloquio disertus, & in omni actione magnificus.

Henricus autem Comes de Luzenburgo, qui miserat illum pro fratre ad Papam, cum audisset rem gestam, malè fuit contentus, existimans, quòd Baldevino infideliter neglecto, semetipsum apud Papam promovisset potius, quàm illum. At Petrus Comiti litteras misit cum suis Apostolicas, in quibus omnem rei gestæ ordinem plenius edocuit, & concitatum Henrici Comitis animum placavit. Nam postea totum ordinatione divinâ factum didicit, cum hujus promotione Petri & se Imperatorem, & fratrem Trevirorum Archiepiscopum vidit.

Anno Henrici Abbatis prænoto in principio mensis Februarij, hoc est, in solemnitate Purificationis Beatæ Mariæ semper Virginis, nivibus & glacie simul in aquam resolutis, tam magna, & vehemens inundatio facta est, ut suo imperu circa Rhenum & Moganum hominibus damna intulerit penè infinita; domos namque plures & ædificia subvertit, hortos, agros & vineta sine numero destruxit, homines & jumenta plura suffocavit, Pontem supra Moganum apud Franckenfurt subvertit, partemque murorum urbis Moguntinæ dejecit, & duas turres cum muro Colonienfis civitatis penitus prostravit.

His quoque temporibus Magister & Fratres nuncupati Hospitalarij Sancti Joannis Hierosolymitani per totum orbem Christianum missis nuntijs Indulgentias Cruciatæ pro fide Catholica permissione Apostolicâ prædicari fecerunt, & infinitam pecuniam exinde colligentes, magno Fidelium adunato exercitu insulam Rhodiensem in mari Mediterraneo haud procul à terris Turcarum distantem occupantes, per annos quatuor navali prælio fortiter impugnarunt. Quam tandem potenter expugnantes, interfectis aut fugatis inde Saracenis & Turcis inhabitare cœperunt, & inhabitant usque in præsentem diem per annos CC.

Anno etiam prænoto Judæi omnes per totum Regnum Gallorum ubilibet constituti mandato Regis Philippi fuerunt expulsi vel occisi, bonis eorum omnibus in fiscum repositis regium. Hujus persecutionis causam in Judæos variam apud scriptores Historiarum invenimus esse digestam. Nam alij scripserunt, fontes Christianorum per Judæos veneno esse intoxicatos, & propterea illos justè occisos. Aliqui verò infatigabilem Regis avaritiam notaverunt ut causam, quippe qui omnes bonis cunctis spolia-

Papa Moguntinum Archiepisc. Petro dat medico.

Henrico Comiti displicuit promotio Petri.

Aquarum inundatio multa intulit damna.

Rhodus insula per Johannitas expugnata possidetur.

Judæi omnes in regno Gallorum fuerunt occisi.

Handwritten in red ink: Henricus

Handwritten in black ink: in Hirsburg

Handwritten in black ink: 55. II. S. V. 15

spoliaverit, cum omnes non fuerint nocentes. Et hanc illius crudelem avaritiam, five ut ipsi loquuntur, crudelem impietatem nece & extinctione Templariorum confirmant, quos poenas dedisse non reatus proprii, sed alienae cupiditatis existimant. Constat ex Veterum lectione satis, quam avarus & crudelis fuerit Rex iste Philippus, quamvis pater ejus fuerit sanctissimus.

MCCCVII.

Archiepisc.
Trevirorum
accusatur
coram Pa-
pa.

Anno Henrici Abbatis Hirsaugiæ octavo indictione Roman. quintâ, Canonici majoris Ecclesiæ S. Petri Trevirorum dolentes bona & res Archiepiscopatus per malum regimen Dietheri ex Nassavv Archiepiscopi sui distrahi & multipliciter alienari, posteaquam sæpius illum admonuissent, atque rogassent humiliter, sicut filij patrem, ut vel ipse regiminis sui emendaret errores, vel si non posset aut veller, coadjutorem ex capitulo unum assumeret, cujus auxilio Ecclesiam utiliter gubernaret, & ille cuncta surdâ contemneret aure, necessitate compulsus rem ad examen Apostolicæ Sedis deferentes auxilium Papæ postulârunt. Romanus igitur Pontifex Clemens Papa V. de statu periclitantis Ecclesiæ Trevirorum, sufficienter informatus, Dietherum memoratum Archiepiscopum ad audientiam Sedis Apostolicæ in Galliam ad civitatem Pictaviensem, ubi tunc erat Curia Papæ, citavit, & super quibus esset responsurus objicendis innovit.

Dietherus
Archiepisc.
Trevirensis
môritur,
Baldevino
succedente.

Dietherus verò Archiepiscopus Trevirorum cum se accusatum à suis & citatum ad examen Romani Pontificis audivisset, animo dejectus infirmitatem gravissimam incidit, & crescente diem languore, priusquam terminus citationis adesset, Anno prænotato vicesimâ tertiâ die Novembris vitam cum morte commutavit; Treviris in Ecclesia Fratrum Prædicatorum sepultus, cujus & Ordinis fuit. Quo mortuo Petrus supra dictus Medicus Archiepiscopus Moguntinus apud Canonicos Trevirensis suâ exhortatione obtinuit, quod Baldevinum Fratrem Henrici Comitis de Luzenburgo tertium atque vigesimum ætatis annum tunc agentem in Archiepiscopum Trevirorum postulârunt. Cum quo Clemens Papa V. ad instantiam ipsius Petri, quondam, ut diximus, Medici sui super minorennitate favorabiliter dispensavit, Electionem confirmavit, Pallium misit, & Archiepiscopum Trevirorum instituit. Baldevinus igitur Archiepiscopus Trevirorum auctoritate Apostolicâ institutus, annis quadraginta sex, mense uno, decemque & octo diebus utiliter præfuit & Ecclesiam ex omnibus debitis relevavit. Fuit enim vir prudens, strenuus, & in cunctis operibus suis valde magnificus, amator Cleri, Monachorum Pater, advocatus pauperum, defensor & protector fidelissimus subditorum.

Regis Gal-
lorum im-
pia & cru-
delis peti-
tio ad Pa-
pam.

Anno prænotato Philippus Rex Gallorum cum tribus filiis, duobus fratribus & multis Baronibus Clementem Papam Pictavis in Gallia cum sua Curia residentem accessit: & ut memoriam Bonifacii Papæ VIII. de Catalogo Romanorum Pontificum deleret: omnia ejus facta & Constitutiones five ordinationes penitus revocaret: Corpus & ossa ejus exhumata comburi faceret, quemadmodum ante Papatum juramento promississet, nimis importunè & præter rationem instabat: asserens se per suos Clericos posse probare, illum fuisse hæreticum & multis sceleribus irretitum, & ob id corpus ejus incendio dignum. Antoni-

Attonitus Pontifex ad petitionem Regis impietate plenam de consilio Cardinalis Praetensis viri astutissimi respondit: *Rem hanc arduam fieri sine determinatione Generalis Concilij non posse.* Unde ut animum Regis aut deliniret, aut deluderet, potius Generale Concilium in Delphinatu post triennium indixit celebrandum, in quo firmum Regis peticio consequeretur effectum; rem namque tam arduam nullius fore momenti confirmabat, nisi totius auctoritate Concilij solido fulciretur fundamento. Haec responsio Pontificis haud parum contristavit Regis animum, iniqua postulantis: qui nimis furore saviens in mortuum, nihil magis quam de Bonifacio Papa sepulto querebat vindictam. Cogebatur tamen expectare Concilium, in quo sperabat suam petitionem sine dubio fortitram effectum. Mens autem Pontificis malè postulatorum querebat diffugium, & propterea causam remisit ad Concilium, quam certò sciebat ab omnibus fore merito reprobendam: evasionem de laqueo impietatis & angustiae Pontifex querere voluit, qui petitionem Regis iniqui ad futurum Concilium remisit. Propterea ut manus impietatis possæt evadere, urbem Viennensem, quae fuerat extra ditionem tyranni, pro Concilio voluit deputare.

Eâ tempestate Ordo Templariorum, qui quondam temporibus sancti Bernardi Abbatis Clarevallensis in terra sancta Hierosolymis sumpsit exordium, & per annos duraverat fermè ducentos, cui & ipse Divus Pater Bernardus vivendi normam praescripsit, ad instantiam saepe dicti Regis Gallorum Philippi, ac permissione Clementis Papae V. miserabiliter uno die fuit extinctus. Erat autem Ordo ipse post amissionem terrae sanctae cum certis alijs Ordinibus Carmelitarum videlicet, Cruciferorum, Theutonicorum, Johannitarum & Dominici Sepulchri de partibus transmarinis in Europam translatus, & brevi tempore valde multiplicatus.

Nam Professores ejus dicebantur milites Templi, habentes sub se plures ejusdem Professionis Presbyteros, qui Divina coram eis celebrare solebant: quemadmodum in Ordine Theutonicorum hodie cernimus observari, quorum cura fuit praecipua in subventionem terrae sanctae, quamdiu fuit in manibus Christianorum, nec non & illorum, qui templo Hierosolymis ministrabant, pro viribus impendere tributum: & pro recuperatione ejusdem terrae sanctae bellum gerere & pugnare contra gentem infidelium. Unum Generalem totius Ordinis Magistrum habebant, cui reliqui priores, milites & fratres erant omnes subiecti; qui eâ tempestate quando eorum tribulatio sumpsit exordium, Parisijs in Gallia residebat, natione Burgundus, genere nobilis & nomine Jacobus. Fuit autem Ordo ipforum potens atque ditissimus inter omnes Religiones, multa habens Cœnobia, Possessiones, proventusque, & lata Dominia, oppida simul atque Castella non solum in Gallia, sed etiam in ceteris Europae nationibus multis, in Hispania, in Normandia, in Burgundia, in Alsacia, in Suevia, in Orientali Francia, in Bavaria, in Thuringia, in Saxonia, in provincia cis-Rhenana & pertotam ferè Germaniam, Lombardiam, atque Italiam. Nec erat eâ tempestate Religio aliqua votivorum inter omnes Religiones claustrales ditior in auro & argento Templariorum Ordine, cujus magnitudo divitiarum interitus eorundem causa fuisse memoratur. Scribit Hugbertus Monachus extinctioni Templariorum

Ordinis
Templariorum
qualis fuerit
institutio.

Ordo Templariorum
inter omnes
fuit ditissimus.

plariorem contemporaneus, quod Magistro eorum cum alijs sexaginta ejusdem Ordinis militibus Parisijs capto, & diutius incarcerato, metuentes reliqui futurum, quod postea contigit, ne hostes eorum praedam invenirent quam querebant, omnem pecuniam, quam habebant in auro & argento per totum Ordinem pondere innumerabilem, & numero infinitam, per diversa loca, diversisque modis abscondere sub silentio ac secretissimè curaverunt, partim intra Monasteria sua, atque Castella, partim verò extra in campis atque nemoribus. Maximè tamen sicut postea ex quorundam eorum confessione in tortura fuit compertum, pecunias suas in cloacas projecere vetustas, & in puteos aquarum profundos terrâ simul & lapidibus foramina diligentissimè obstruentes, ne ab aliquo inveniri potuissent. Multi tamen post extinctionem Ordinis, cum hæc thesaurorum occupatio fuisset publicata, pretio loca eorundem comparantes à Principibus cum tempore plura de absconditis invenerunt.

Historia extingui Ord.

Sed nunc ratio expostulat, ut modum & originem extinctionis Templariorum, sicuti ab alijs digestum accepimus, huic etiam nostræ compilationi quanto compendiosius poterimus, ad noticiam posteritatis fideliter inferamus: protestantes, quod nullum per hoc sacrosanctæ Romanæ Sedi sive Pontifici contumeliæ genus sive injuriæ crimen irrogare intendimus, dum Clementis papæ consensu factum declaramus. Historiam etenim quam conscriptam prius ab alijs accepimus, posteritati fideliter enarramus. An verò justè vel injustè fuerint exterminati sæpè dicti Templarij, non est nostrum proferre sententiam, sed Divino iudicio, quod falli non potest, committimus causam. Hujus mali principium tale fuisse narratur. Quidam Prior dicti Ordinis Templariorum de monte Falcone apud Tholosam pro suis sceleribus captus per Magistrum Generalem Parisijs ad perpetuum fuerat carcerem condemnatus, qui tantæ persecutionis in totum Ordinem præstitit causam; in eodem namque carcere detinebatur & alius quidam Florentinus, vocabulo Nofus homo sceleribus plenus, qui & ipse ad carcerem perpetuò fuerat condemnatus.

Ordinis duo incarcerati crimina publicarunt.

Hi duo spiritu maligno pleni, ut cum emolumento aliquo ex vinculis potuissent eripi, horrenda in Ordinem crimina falsò (uti multi existimant) inter se mutuò confinxerunt; sciebant enim multas Ordinis Templariorum esse divitias, & Regem Gallia: Philippum nimis avarum, & propterea ad persecutionem Ordinis facillè inducendum. Nec dubitabant, se mox posse libertatem consequi, modò per eorum revelationem, quæ vera crederetur, Ordinem contingeret extingui. Cùm ergo sic ambo detinerentur in carcere, per suum custodem atque ministrum Officialibus Regis avari denunciari fecerunt, ut si ad eos venire prope carcerem dignarentur, secretè revelaturi essent eis aliqua, per quorum scientiam Regi commodum nasceretur infinitum. Quibus ad carcerem venientibus sceleratissimi traditores illi dixerunt: *Si Dominus Rex vitam nobis simul & libertatem perpetuam vobis intermediantibus dignaretur concedere, possemus & vellemus vobis revelare aliqua secretissima, per quorum noticiam & vestra substantia simul, & Regis in immensum sine dubio quantocius augetur.* Bone Deus quid mali non facit aurum, & quem non perdit avaritia justum! Mox ut sibi divitias polliceri audierunt ingentes, negotium celeriter detulerunt

tulerunt ad Regem, & vitam cum liberatione carceris impetrant sceleratis, parum advertentes, quo illi moverentur Zelo ad tam horrenda, & prius inaudita dicere contra proprium Ordinem suum; quippe qui minus odio & vindictâ laborabant contra Magistrum Ordinis Generalem, cujus imperio detrusi fuerant in carcerem, quàm desiderio liberationis à vinculis ad libertatem. Revertentes igitur ad carcerem Officiales Philippi Regis Gallorum liberationem captivis promittunt omnimodam, si & ipsi suam Regi exhibeant pollicitationem. Tunc illi duo sceleratissimi traditores ad invicem prius quàm optimè deliberati in malum Officialibus dixerunt: *Dicatis Domino Regi, Ordinem Templariorum hæresibus & insimulatis sceleribus esse plenum, & propterea merito penitus extinguendum. Unde si favore Pontificis Romani processerit ad inquisitionem per tormenta, inveniet sine dubio quæcunque dicimus, esse verissima. Deinde auctoritate Papæ Ordinem ipsum funditus destruat, quoniam hæresibus & inauditis sceleribus plenus est, & habebit omnia bona eorum per totum regnum suum nullo prohibente. Verum ut noveritis, super quibus fieri debeat inquisitio, notate singula per ordinem, quæ dicemus.* Et introductus scriba publicus ex relatione illorum duorum subiectos articulos contra Templarios adnotavit.

Primus articulus, quem duo illi contra Ordinem Templariorum coram Notario & testibus proposuerunt, iste fuit: *Quod omnes recipiendi ad ipsum Ordinem in sua professione jurare cogentur, quod ipsam religionem suam omnibus vitæ suæ diebus usque ad mortem defendere, honorare, jurare & ampliare pro viribus velint in personis, in rebus, & in substantia indifferenter, sive iuste, sive iniuste, sine exceptione aliqua, etiam cum injuria & detrimento aliorum.*

Secundus Articulus fuit: *Quod cum Saracenis occultum superiores eorum habent contractum, & plus de perfidia Mahumeti sentiant, quàm de fide Christiana. Quod ut fortius comprobarent, dicebant, quod in professione sua, quam semper omnes sacerdotes in occulto, imaginem Crucifixi Salvatoris nostri conspuerent, & pedibus conculearent, & fidem Christi multipliciter blasphemarent.*

Tertius Articulus fuit: *Quod superiores eorum omnes essent homicidæ, sacrilegi, crudeliter & heretici, quoniam Novitios ad Ordinem conversos, qui sciam eorum postea compertam detestarentur, & vellent redire ad sæculum, vel ad alios Ordines, secretissimè occiderent, & nocturnis temporibus in occulto sepelirent. Similiter quoties mulieres & Virgines per eos corruptæ fuissent impregnatæ, docebant eos procurare abortum, & natos infantes occultè trucidabant.*

Quartò dicebant: *Templarios omnibus erroribus Fratricellorum esse infectos, Papam & auctoritatem Ecclesiasticam spernere, Sacramenta contemnere, Pœnitentiam & Confessionem peccatorum penitus irridere. Ea verò, quæ secundum Ecclesiasticum facere viderentur, omnia fieri mendaciter & fide, ut secta eorum per hoc non appareat.*

Quintò dicebant: *Superiores eorum milites, prioresque non esse contentos, quod die, nocturneque cum mulieribus in occulto suas voluptates implerent, sed etiam (quod merito Christiani audius horrebunt) sodomitarum exemplo in alterutrum turpitudinem excercentes, naturæ leges confunderent, & Deum sermone simul & opere blasphemarent, seque propterea carceri perpetuo mancipatos à Magistro, quod his erroribus, atque spurcitijs fuissent omnino contrarij.*

Sextò dicebant: *Eorum templa & tabernacula omnia sordibus plena, immunda & violata & meretricum latibula, in quibus omnia fierent Luxuriæ genera sine*

Rex captivis libertatem promittit, ut Ordinem prodant.

Articuli contra Ordinem Templariorum.

Henricus

in Hirsburg

75. II.

S. V.
10

sine reverentia Dei, temporum vel locorum. Quæ illorum delatio postea in omnem terram publicata & pro vera habita usque in hodiernum diem plerisque Germania gentibus proverbium dederit, ut occulta meretricum prohibula, in quibus licenter omnia fiant, vulgariè Tempel haus consueverint appellare.

Septimò dicebant: *Majores & antecessores in ordine suos causam fuisse, quòd Terra Sancta in manus devenerit Sarracenorum, per proditionem occultam, & quòd illis plus faverint, quàm Christianis.*

Octavò dicebant: *Quòd benedictio sive institutio Generalis Magistri eorum semper fiebat in occulto presentibus paucis ex junioribus Ordinis, essetque vehemens eorum suspicio, quòd fidem abnegaret Christianam, vel aliquid aliud promitteret vel ageret honestati contrarium.*

Nonò dicebant: *Multas in Ordine Templariorum esse constitutiones illicitas, prophanas & Christiana Religioni omnino contrarias, & propterea cunctis ejusdem Religionis Professoribus, sub pena incarcerationis perpetua fore interdictum, ne reveleant eas alicui.*

Decimò dicebant: *Eis luxuriam quocunque modo in eorum scèta commissam, dolum, fraudem, mendacium, deceptionem, perjurium, homicidium, seu quidquam aliud pro commodo vel honore Ordinis eorum quomodolibet factum seu commissum, nullum esse peccatum. Hæc quæ præmissimus cum alijs multis, illi duo Parisijs captivi, quatenus optatam assequerentur libertatem, contra Ordinem suum prodixerunt, quæ vera fuerint, an falsa, solus ille novit hodie, qui nihil ignorat.*

Rex autem Gallorum Philippus his delationibus contra Ordinem Templariorum secretò acceptis, cum nonnullis inductionibus, quæ videbantur probare negotium, cum Ordini & Magistro prius haud parum esset infensus, propterea quòd multa possiderent in Regno, & decimas sibi à Papa quinquennio indultas permittere omnino recusassent, essetque multum avarus, & omnia eorum bona percuperet, gaudebat sibi oblatam pro extinctione totius Ordinis qualemcunque occasionem.

Accessit igitur Pontificem Romanum Clementem vid. quintum Pictavis cum sua curia residentem, articulos præscriptos cum alijs multis contra Magistrum & Ordinem Templariorum proposuit, & sibi concedi contra eos inquisitionem petijt, totamque deleri eorum Religionem ut pestiferam & hæresibus plenam instantissimè postulavit. Creditur autem, quòd Rex magis inductus odio Magistri & avaritiâ successus bonorum Ordinis ista petierit, quàm amore justitiæ.

Pontifex autem etsi talia in vitis audivit, tamen ut infestationem Regis importunè nimis postulantis à se remove potuisset, & ut venundatus sub necessitate promissionum impossibilium animum leniret commoti, absque alia discussione materiæ eorum, quæ Templarijs objiciebantur à Rege, nimium credulus tandem consensit, concedens per litteras Apostolicas, ut omnes Templarij per orbem caperentur, torquerentur, & omnia bona eorum sequestrarentur, qui sicut diximus ubique habebant maximas possessiones & multa bona.

Rex verò Gallorum posteaquam Pontificis consensum extorsit, supremum Templariorum Magistrum, qui tunc erat Parisijs nomine Giachi, natione Burgundum, genere nobilem cum alijs ejusdem Ordinis sexaginta militibus genere nobilibus, aequè capi fecit, & durissimis mancipari

Rex Papam cum articulis pro consensu accessit.

Magister Ordinis cum alijs multis Parisijs captus.

pari carceribus. Deinde omnes Templarios per totum regnum Gallorum ubilibet constitutos cepit, carceribus durissimis mancipavit. Post haec Apostolicas litteras & mandata per totam Europam direxit, quibus Papa multis Principibus distinctè mandavit, quatenus Templarios in suis terris constitutos omnes caperent, eosque super praemissis articulis per torturam examinarent, pertinaces in errore, criminâque negantes, ut haereticos ignibus, poenitentes verò & reatum confitentes vitæ reservarent. Bona verò eorum sequestrata secundum Dicecesanorum dispositionem in usus Ecclesiae necessarios converterent. Ordinem verò Templariorum ad nimis importunam Regis Gallorum instantiam penitus cum titulo idem Clemens Papa V. in perpetuum extinxit.

Super articulis autem praemissis Rex Gallorum captivos suos infelices & miserabiles per tormenta crudelissimè fecit examinari, nihil plus audire cupiens, nihilque magis affectans, nisi ut objecta sibi scelera confiterentur esse vera, quatenus causam extinguendi Ordinem eorum, & sibi usurpandi bona Ordinis sicut & fecit, justam habuisse videretur. Verum cum illi constanter in tormentis omnia negarent, quæ eis fuerunt objecta, dicentes cuncta esse conficta, falsa & ementita, Rex mandavit augeri torturam, ut dicere, quod volebat audire, saltem paenarum magnitudine cogerebantur.

Postremò Rex, qui ad eorum festinabat interitum, ut conclusionem faceret negotij, præcipit eos extra urbem Parisiorum duci vincetos in Campum, ubi alto solario quasi theatro ex lignis factò ascendere fuere compulsi, & inspectante omni populo fecit eos ligari ad palos, & nudatos ignem jussit pedibus eorum supponi, deinde ad tibias, sicque paulatim ad membra superiora, unum post aliud miserabiliter exurendo, denuntians eis manifestè, quoniam si reatum suum, hoc est articulos fateantur objectos, mox liberarentur à poenis, & vitam assequerentur liberam poenitentes.

Interea cum talia paterentur, eorum amici propius accedentes, & consanguinei hortabantur, & cum lacrymis eos rogabant, quatenus confiterentur objecta potius & viverent, quam in obstinatione perdurantes poenas & mortem sustinerent acerbam. Sed illi precibus amicorum nequaquam prabuere consensum, nec induci quâlibet ratione potuerunt, ut scelera confiterentur objecta. Constanter in tormentis negando perseverabant, clamantes injuriam se pati coram Deo & hominibus, sed esse innocentes & innoxios omnium & singulorum, pro quibus torquerentur. Deum omnipotentem, ejusque intactam Genitricem Virginem Mariam, & omnes Dei sanctos in testes suæ innocentiae lugentes præ dolore poenarum invocabant, atque inter clamandum miserabiliter obierunt. Reservari verò ad tempus Regis jussu fuerunt Ordinis Magister Generalis F. Delphinus, F. Hugo Paraldi, frater quidam alius ex principalioribus Ordinis, qui fuerunt aliquando ipsius Regis Gallorum Thesaurarij. Hos duci ad Papam Pictavis commorantem Rex vincetos præcepit, quorum vestigia secutus & ipse Pontifici assistere curavit, se judicem faciens, qui persecutor simul & accusator judicandorum acerrimus extitit. Confitentis autem in audientia Papæ fuit promissum, quoniam si palam confiterentur objecta, veniam consequerentur & vitam. Verum posteaquam sibi objecta

Templarij Parisijs sine Confessione fuerunt combusti.

Templarij Deum innocentiae suæ resem invocabant.

Henricus

in Hirsang

75 II

8 V 18

Magiſter
Ordinis
coram Papa
confiteſtur
aliqua.

objecta diutius conſtanter negaſſent, tam Regis quàm Pontificis, Cardinalium, amicorumque blanditijs & perſuaſionibus tandem inducſti, ut vitam redimerent, fatebantur, ſe quibuſdam objectarum hæreſum ſcleribus fuiſſe infectos, pro quibus à Papa veniam poſtulabant. Quorum confeſſio per Notarium publicum juſſu Regis confeſtim excipitur, & proceſſus ut conſuetudinis eſt litigantium deſuper declaratorius formatur. Quibus peractis vincti Pariſios reducſti ſunt, & in carcerem repoſiti; Pontifex autem duos Cardinales miſit Pariſios ad executionem negotij, qui ſententiam ferrent contra Ordinem, confeſſata Pictavis coram Papa facerent manifeſta, & pœnitentiam aliquam inponerent confeſſis pœnitentibus. Qui cùm veniſſent in urbem Pariſiorum, educſtos de carcere Templarios in eminentiori loco poſuerunt, ut videri & audiri ab omni populo poſſent. Relecto autem proceſſu confeſſionis coram Papa habito in urbe Pictavenſi per Notarium publicum coram omnibus, Magiſter Templariorum ſurrexit in loco ſtans eminentiori, & cum magno clamore ſilentio poſtulato dixit: *Viri fratres audite precor cum patientia, qua dicturus ſum vobis, & veritatem hujus negotij ſine dubio plenam intelligetis; vera enim dicturus ſum, & à veritate non recedam in aliquo.* Exiſtimantes autem miniſtri pœnarum, quòd confeſſurus eſſet objecta, indixerunt plebi ſilentium.

Magiſter
Ordinis ſe
morti adju-
dicat, quòd
falſa con-
feſſur eſſet.

Stans ergo Magiſter Ordinis in pulpito, magnà & clarà voce clamabat: *Hæreſes & crimina, ſuper quibus ego & confratres mei accuſamur, penitus in nobis, & in Ordine noſtro nec eſſe, nec fuiſſe unquam, publicè & veraciter dico, ſcio & proteſtor. & dico nunc publicè coram Deo & omnibus ſanctis ejus, qui judicaturus eſt vivos & mortuos, quòd injuriam patimur, & contumeliam iniuſte manifeſtam. Omnia enim, que nobis obijciuntur, falſa ſunt, & confeſſa at ementita, ſic me Deus ſalvet extremis in periculis. Religio enim mea, cujus ſui miniſter ſancta eſt, & fuit omni tempore, & innocens ab omni ſclere heretice pravitatis. Hæc eſt mea confeſſio vera, in qua ſto, manebo, & mori paratus ſum.* Eo ſic vociferante, quidam aſtantium dixit: *Non concordant hæc verba ſermonibus tuis, quos coram Summo Pontifice & Domino meo Rege nuper Pictavis ſpontaneà voluntate dixiſti.* Cui ille reſpondit: *Propterea me morte dignum fateor, & eam ſubire patienter ſum pro mea levitate paratus, pro eo, quòd timore perterritus, & blanditijs Pape ac Regis ſeducſtus, de me & ſancto ordine meo nuper aliqua confeſſus ſum, que ſervi & ſcio eſſe falſa, confeſſa & ementita. Ob id innocentiam mei Ordinis teſtaturus, & mendacium ulturus, in nomine Chriſti libenter moriar.*

Magiſter
Ordinis
cum uno
ſuorum
comburitur.

Cùm hæc dixiſſet, ſermo ejus tumultu miniſtrorum interruptus eſt, & amplius loqui non fuit permiſſus. Cardinales autem & reliqui Eccleſiæ Prælati, qui aderant, datà ſententià in eos Romani Pontificis nomine, prout Rex Gallorum extorſerat, inde receſſerunt. Concilio autem cum Rege habito, dictus Magiſter Templariorum Generalis cum Delphino ſocio ſuo ante Regis aulam ligatus ad palum igne ſuppoſito primùm ad pedes, deinde ad tibias, & ita paulatim conſequenter ad membra ſuperiora longo ſupplicio deficiens exuſtus eſt. Qui tunc inter ſupplicia tam crudelia, & ſe & religionem ſuam de objectis ſcleribus conſtantiffimè excuſavit, Deum in teſtem ſuæ innocentie invocans, & intemeratam ejus Genitricem in auxilium. Frater autem Hugo de Paraldo cum alio milite

milite socio suo, timore mortis perterritus, ne pati similia cogeretur, ea quae Piclavis coram Papa confessus fuerat, iterum Parisijs coram omni multitudine confitebatur, & sic mortem ambo evaserunt. Scribit tamen Archiepiscopus Florentinus, quod miserabiliter postea interierint. Similiter & illi duo, quos Magister Ordinis Parisijs incarceraverat, qui omnium malorum fuere principium, & incentores, dimissi per Regem ex carceribus, mala morte tandem perierunt, uno eorum suspenso in patibulo, & alio morte violenta interempto. Per totam denique Europam in Gallia, Hispania, Normandia, Burgundia, Alfatia, Suevia, Francia, Bavaria, Thuringia, Saxonia, & reliquis Nationibus Templarij ubilibet constituti & inventi, mandato Apostolico capti fuerunt, & examinati per tormenta; quorum plures fuerunt combusti, aliqui vel extra Patriam proscripti, vel ad Coenobia aliarum Religionum ingressi. Totum hoc factum est ad instantiam Regis Gallorum, qui cum Papam in sua haberet potestate, litteras ab eo quales voluit, de facili impetravit, quas per totam Europam principibus destinavit.

Bona vero Templariorum, possessiones, dominia atque castella, quae per Galliam habebant latissima, Rex supra dictus Gallorum Philippus, sibi omnia usurpavit. Similiter & in alijs nationibus factum est, dum quilibet Princeps eorum, quae in suo dominio reperit, si non cuncta, tamen multa suis applicavit. Nonnulli etiam, quorum Deus corda tetigerat, bona Templariorum suis inferre usibus veluti male acquisita recusantes, alijs ea Religiosis sive pauperibus distribuerunt. Ecclesiarum vero sive Monasteriorum, in quibus habitaverant, quaedam hodie penitus sunt destructa, quaedam vero ab alijs religiosis habitata.

A multis vero, quemadmodum memoratus Archiepiscopus refert Antoninus, opinantibus dicebatur, illos innocentes & sine justa causa fuisse damnatos, ut per hoc sibi eorum bona usurparent, qui tam anxie Ordinis interitum quaerebant. Verum ut prius contestati sumus, non est nostrum, hujus facti promulgare sententiam, qui non iudicis, sed scriptoris historiarum profitemur officium.

Fuerunt qui scriberent, Philippum Regem Gallorum post extinctionem Templariorum praescriptam, ejus incentor ipse principalis fuit, sicut dictum est, multa deinceps mala passum tam in se, quam in filijs suis, fuitque infortunatus in cunctis operibus suis usque ad mortem; omnes etenim filij vitae brevis male regnaverunt multis subacti calamitatibus. Nam Rex ipse Philippus non diu supervivens moriebatur invitus. Cui Ludovicus filius succedens annis regnavit duntaxat duobus. Quo mortuo successit ei Joannes filius adhuc puer, & supervixit tantum viginti diebus. Post quem Philippus frater Ludovici regnavit annis ferme quinque, illo mortuo Carolus frater succedens regnavit annis tantum sex. Hi omnes brevioris vitae multas incommoditates passi sunt, quarum causam peccata Regis Philippi fuisse opinabantur. Multi vero Templarios injuste passos existimantes eorum corpora & ossa colligentes, & sepelientes honorifice, ut Martyres venerati sunt.

MCCCVIII.

Anno Henrici Abbatis Hirsaugiae nono, Indictione Rom. sexta in die SS. Philippi & Jacobi Apostolorum, quae fuit prima dies mensis Maij.

P

Cum

Ordo Templariorum in toto mundo fuit extinctus.

Ordinis bona Principes mundi sibi usurparunt.

Regem Gallorum fecerunt multa passum contraria.

Henricus

Hirsaugiae

II

S.V
18

Albertus
Rom. Rex
à nepote
suo inter-
ficietur.

Cùm Rex Theutonicorum Albertus, Romanorum electus Imperator, non procul à Schaffhusen Rhenum navigio cum paucis transisset, & reliquam Comitatus sui partem ab alia parte littoris consistentem, donec transiret & ipsa, praestolaretur, atque per fata cum equo more ludentis discurreret, accessit ad eum Joannes Rudolphi fratris sui filius, & nil tale metuentem gladio perfodit & occidit; moxque cum suis, qui aderant fugam arripuit & evasit. Corpus autem regis occisi postea Spiram relatum fuit, & vacavit Imperium post interitum Alberti mensibus septem. Causam hujus commissi sceleris in patrum nepotis competit ut dicamus. Rex Albertus Comitatum, castra & terras domini de Kyburg occupabat, quæ memoratus Joannes, filius Rudolphi Ducis Suevorum, fratris Alberti hereditario jure ad se matris nomine voluit & asseruit pertinere. Cùmque Regem multis precibus tam per se quàm per amicos læpius pulsaret, ut sibi maternam hereditatem restitueret, & præter verba nihil omnino reportaret, pravorum tandem consilio usus, patrum interficere & injuriam vindicare cogitavit. Metuens tamen solus committere facinus tam arduum & ingens, socios sibi conjurationis perniciosæ quosdam Barones assumpsit, quorum assistentiâ regem nihil mali suspicantem occidit, sicut diximus, è quorum numero tres istos nominati scriptorum industria litteris commendavit, qui & conspirationis in Regem fuerunt socij, & cooperatores memoratæ illius interfectionis: videlicet Rudolphus de Wart, Baro, principalis unus ex conspiratoribus fuit. Waltherus quoque de Eschelbach secundus, & Udalricus de Palma tertius: horum trium consilio pariter & auxilio fretus Joannes Dux, Patrum interemit.

Socij con-
spirationis
in Regem
Albertum,
qui fuerunt.

Sociorum
sceleris in-
felix exitus.

Rege Alberto per nepotem crudeliter occiso, mox sceleris conscij cum auctore fugientes aliquanto tempore latuerunt. Sed quidam ex his postea deprehensi meritis impietatis suæ pœnas sustinere compulsi sunt. Nam Udalricus de Palma Lupoldus Dux Austriae filius Alberti Regis occisi, cum quinquaginta viris in castro, Altpurena dicto, constitutum obsedit, cepit & interfecit, mortemque patris crudeliter vindicavit. Deinde idem Dux Lupoldus castrum Waltheri de Eschelbach obsidione vallavit, cepit & suo dominio subjugavit. Porro Waltherus occultè fugiens, & assumpto rustici pauperis vilissimo habitu, incognitus venit in Territorium Comitis de Wirtenberg, & ibi per annos triginta quinque custodiens porcos rusticorum latuit, & vitam in miseria consummavit. Moriturus autem post annos exulationis suæ quinque & triginta exactos, nomen suum & genus cum scelere prodidit: cujus corpus mandato Comitis honorificè sepultum fuit.

Rudolphus autem de Wart captus fuit, & ad rotam adjudicatus, ligatusque ad caudam equi nudus tanquam latro ad locum patibuli ducitur. & quassatus miserabiliter, sicut promeruit, rotatur, finem accipiens vitæ calamitosum & miserabilem, qui non timuit conspirare in Christum Domini, & perjurus morte scelus suum expiavit.

Joannes
Dux ut Beg-
hardus exu-
lat.

Joannes verò, qui Dominum & Patrum suum dolosè & crudeliter interfecerat, & cùm nusquam in Germania tutò posset latere, per Italiam in habitu Beghardi vagus hinc inde discurrebat, semper pavidus & metuens cunctorum hominum expavescere conspectum. Tandem post multas latebras cùm errabundus & vagus pervenisset Pisas, cognitus à quodam fuit.

fuit, & captus, atque Henrico Imperatori septimo, qui Alberto (sicut dicemus) immediatè successit, præsentatus, ejus sententiâ & Principum decreto adagendam poenitentiam in Monasterium quoddam Eremitarum S. Augustini positus est, in quo lugens & poenitens continuè usque ad mortem permansit. Et hic finis Alberti Regis calamitosus exitus, cujus interitus judicio multorum fuit obnoxius, qui divinam in eum favisse ultionem dicebant justissimâ ratione, ut qui Dominum suum Regem, Adolphum minùs justè occiderat, etiam ipse non ab alio, quàm à nepote suo interiret.

Anno prænotato in mense Junio, Papâ in Gallia residente, Ecclesia S. Joannis Lateranensis Romæ cum Palatio & universis Canonicorum mansionibus igne consumpta fuit, & in cinerem redacta, præter Capellam solam, quæ sancta nuncupatur Sanctorum, quæ comburi non potuit, quia testudinata quàm optimè fuit, in qua & corpora SS. Apostolorum Petri & Pauli, cum pluribus reliquijs aliorum Sanctorum quiescebant. Quidquid in eadem Capella fuit, salvum permansit, Ecclesiâ principali, domibusque in circuitu omnibus, & cunctis, quæ in eis fuerunt, igne consumptis. Clemens autem Papa corpore quidem absens in Gallia, multas pecunias Romam misit, & Ecclesiam pulchrius, quàm prius fuerat, cum palatijs reparavit.

His temporibus Petrus Archiepiscopus Moguntinus Omnipotenti Deo gratiam se exhibere cupiens pro multiplicibus beneficijs ab eo susceptis, inter cætera pietatis suæ studia Monasterium Fratrum Monachorum, Carthusiensis Ord. extra muros Civitatis Moguntinæ juxta Rheni fluentem construere cepit, quod brevi tempore studiosius intendens feliciter consummavit: quo ritè per omnia completo Monachos Carthusianos ad servendum Omnipotenti Deo introduxit, quibus hujus vitæ necessaria providâ consideratione disposuit.

Eodem anno post mortem Alberti Regis Rom. Imperio vacante propter discordiam Principum Electorum, Philippus Rex Gallorum supradictus ambitione & avaritiâ plenus, cupiens illud dominio subjugare suo, sextam pro eo petitionem Summo Pontifici censuit offerendam, quam in ejus promotione, congruo & tempore & negotio dixerat conservandam. Hujus rei gratiâ consilium habuit secretum cum Carolo fratre Duce Valesiano & reliquis amicis suis, dicens sibi Papam adhuc esse obligatum in una petitione, quæcumque illi proponeret: sibi autem videri, quòd nihil posset ab eo postulare utilius, quàm Romanum Imperium, quod sine capite vacaret.

Placuit Baronibus cunctis Philippi Regis consilium, & hortabantur studiosè, ut nec laboribus parceret nec impensis, quòd Gallia tanto posset numerare letari decoris imperij. Rex autem non sibi sed fratri suo memorato Carolo Duci de Valesijs imperium promittebat, quòd illi Bonifacius olim Papa octavus etiam ferebatur pollicitus. Conclusio igitur in consilio facta est talis; quòd Carolus Dux cum exercitu sex millium pugnatorum, Pontificem in Avenione residentem accederet, & vigore sextæ petitionis Regi promissæ, vacans Romanum Imperium ab eo postulare, quòd concedere Pontifici ne forsitan durum videretur, deletionem memoriæ Bonifacij Papæ relaxaret.

Ecclesia
Lateranensis
ignem
comburitur.

Rex Gallorum
Fratri suo Rom.
ambiebat
Imperium.

Sed Omnipotens Deus (qui conſilia diſſipat Principum, & reprobat cogitationes populorum, quoniam vanæ ſunt) non permisit concluſa Regis pervenire in effectum ; ne ſancta Romana Eccleſia ſubijceretur dominio Gallorum. Nam etſi conſilium hoc ſecretiſſimè habitum, mandato Regis cunctorum poſtulabat ſilentium, per unum tamen de ſecretarijs Romano Pontifici fideliter & ſecretiſſimè citius fuit revelatum. Quod ubi Papæ innotuit, mox Cardinalem Hoſtienſem Nicolaum Pratenſem videlicet Episcopum vocavit, & quid agendum in tam arduo negotio conſuleret, ſecretius requiſivit: erat enim memoratus Cardinalis, vir non ſolum in utroq; jure peritiſſimus, ſed etiam in agendis quibuſlibet Eccleſiæ negotijs valde expertus. Et notandum, quòd eo tempore Rex Gallorum Philippus non ſolum Romano Pontifici, ſed penè cunctis etiam Cardinalibus & maximè promotis à Bonifacio Papa octavo, multum in ſecreto erat odibilis, deſpectus & contemptus, propter malas inordinatas & tyrannicas petitiones ſuas, quibus totum Eccleſiæ Romanæ ſtatum ſubvertere laborabat. Memoriam etenim Bonifacij Papæ octavi extinguerè penitus & delere: omnia per illum facta revocare: conſtitutiones & ordinationes ejus univerſas annihilare: corpus & oſſa ejus exhumi & comburi Pontificem cum tanta furia nitebatur compellere, ut Antichriſtus potius dicendus fuiſſet, & hoſtis Eccleſiæ: quàm Rex Chriſtianus. Enimverò ſi Papa ſecundum petitionem ejus frivolam ſtultam & impiam, Ordinationes & facta Bonifacij revocâſſet, non ſolum ſcandalum in Eccleſia Catholica maximum fuiſſet exortum, ſed etiam ipſe Papa Clemens, & Archiepiſcopus Burdegalenſis à Bonifacio promotus, Pratenſis quoque Cardinalis & plures alij Cardinales atque Pontifices per eum conſtituti fuiſſent deponendi. Summâ igitur diligentiam curandum eis non immeritò ſtabat, ne Romana Eccleſia lupo ſubderetur rapaci, Gallorum ſcilicet Regi. Dixit ergo memoratus Cardinalis ad Pontificem: *Pater ſancte, hic non eſt aliud remedium ad obviandum, ne Eccleſia Regi ſubijciatur Gallorum, niſi hoc unicum, quòd quantociùs Electoribus Imperij ſignificetur ſecrete, ut procedant ad Electionem novi Imperatoris ſine mora. Quod niſi quantociùs fecerint, Imperium devolveretur ad Gallos. Et hoc totum expeditur per ſecretum nuntium, priuſquam Rex veniat ad petendum.* Placuit Pontifici conſilium; & ambo tenuère ſecretum. Scripſerunt igitur ambo Papa & Cardinalis proprijs manibus, ne quovis modo publicaretur negotium, Electoribus Imperij litteras ſecretas, in quibus illos de intentione Regis Gallorum aviſandos monebant, quatenus ſine mora Imperatorem eligerent; & hanc eorum aviſationem nulli penitus revelarent, ſed omnia conſervarent in ſecreto, ne ad noticiam Regis Gallorum devenirent. Erant autem inter Cardinales nonnulli precibus Regis promoti, & propterea illi faventes, à quibus oportebat celari conſilium, ne Gallo per ipſos fieret manifeſtum. Cardinalis ergo Pratenſis unum ex familiaribus ſuis, qui erat natione Theutonicus, cum litteris Papæ ſuiſque miſit ad Principes, de cujus fide non dubitabat.

Eccleſia
Romana
Gallis non
favet Imperij
potentiam.

Conſilium
Papæ dedit
Cardinalis
Pratenſis.

Henricus
Comes Lu-
xenburgen-
ſis Rex Ro-
manorum
eligitur.

Anno igitur Henrici Abbatis Hirſaugienſis prænotato, in menſe Novembri, litteris Apoſtolicis ſecreto præmoniti Principes Imperij Electores, apud Villam quæ Renſe nuncupatur, haud procul à Conſluentia juxta Rhenum convenientes, Henricum Comitem de Luxemburg fratrem

trem Baldevvini Archiepiscopi Trevirorum unanimi consensu in Regem ad Imperium elegerunt, virum bonum, strenuum & honore imperiali dignissimum. Electione autem secretius inter se factâ Principes in memorato oppido Rensensi ulterius per fluenta Rheni ascenderunt ad imperiale oppidum Franckenfurt, & ibi vicefimâ septimâ die mensis Novembris eandem electionem solemniter coram omni populo publicârunt. Deinde anno sequenti in festo Epiphaniæ Domini, ut suo loco dicemus, in Regem Francorum orientalium Aquisgrani Coronatus est.

Audiens verò Gallorum Rex, quòd Principes imperij ad scripta Papæ Clementis tam subito novum elegissent Imperatorem; valde confusus est, & multum iratus, quòd ejus intentio non potuit habere progressum; & nunquam deinceps amicus Papæ fuit. Præparaverat etiam jam se cum magna bellatorum comitiva, ut iret ad Papam, qui tunc in Avenione morabatur, petiturus ab eo fratri suo Romanum Imperium, sicut in secreto consilio Parisijs antea fuerat conclusum. Et cum jam in procinctu esset eundi, venit nuntius cum litteris certus, qui diceret Comitem Luxemburgensem à Principibus ad Imperium solemniter electum. Unde spe suâ frustratus, ad effectum sextæ petitionis arrogantis non pervenit.

Anno prænotato sexto iduum Novembris, obiit in Colonia Joannes Duns, cognomento scotus Ordinis minorum, Alexandri de Hales ejusdem Ordinis quondam auditor atque discipulus, Doctor magnus atque subtilis, & in choro fratrum suorum memorati Conventus Colonienfis ante sacrificium cum honore sepultus est. Qui cum esset vir tam in divinis scripturis quam in Philosophia peripatetica omnium ferme suo tempore doctissimus, scripsit quædam profundi sensus volumina, quibus memoriam suam posteris commendavit. E quorum numero subjecta feruntur: super Magistrum sententiarum libb. iv. Quodlibetorum quoque lib. i. De Cognitione Dei lib. i. In Metaphysicam variarum quæstionum lib. i. Sermones etiam scripsit & varias quæstiones. De reliquis, quæ lucubravit, nihil vidimus.

MCCCIX.

Anno Henrici Abbatis decimo, in mense Januario, Principes Imperij Electores cum suo electo de Franckenfurt per fluenta Rheni navigio descenderunt ad Coloniam, & ulterius ad Aquasgrani terrestri comitatu processerunt. Ubi in festo Epiphaniæ Domini memoratus Comes Henricus Luxemburgensis, nuper, sicut diximus, electus, per ministerium Henrici Archiepiscopi Colonienfis in Regem solemniter inunctus est, & coronatus, cæteris Archiepiscopis cooperantibus. Coronatus autem deinceps regnavit annis quatuor & mensibus novem. Uxorem verò habuit idem Rex Henricus septimus Margaretham filiam Joannis Ducis Brabantæ, de qua genuit Joannem postea Regem Bohemiæ, de quo etiam paulò post latus dicemus. De cæteris hujus Henrici Regis septimi liberis, nihil hac vice comperimus.

Eodem anno Henricus memoratus Rex Germanorum confestim ut Regni coronam suscepit, de Aquisgrani ad Coloniam redijt, & inde per Rhenum navigio Spiram cum Principibus ascendit. Quem omnes sine contradictione susceperunt cum reverentia & honore, homagium illi præstantes fidelitatis. Spiræ autem constitutus duorum corpora Regum

Joannes Scotus Doctor subtilis Coloniam moritur.

Henricus Rex in Aquisgrani coronam suscepit.

Henrici Regis uxor Margaretha.

Henricus

in Hirsau

11

S-V
18

Adolphus
& Albertus
Spire ſe-
pulti.

Adolphi & Alberti fecit adduci, & cum honore debito in majori Eccleſia ſepeliri. Quorum alter, videlicet Adolphus haud procul ab Alzen occiſus per Albertum in bello peremptuſque, ut ſupra diximus, anno Godfridi Abbatis ſexto, in quodam Cœnobio Roſenthal dicto, per annos ferme undecim jacuerat ſepultus. Alter verò Albertus à fratruſque gladio perfoſſus uno tantum anno haud procul à Schaffhuſen in quadam Eccleſia fuit tumulatus. Ambo itaque in uno ſepulchro fuerunt tandem reconditi, qui nunquam dum viverent fuerunt amici. Facta eſt hæc Regum ſepultura Spire anno prænotato quarto Calendas Septembris. In apertione verò ſepulchri, cum Reges jam eſſent ſepeliendi, inventa fuit corona cuprea inaurata per totum, cum pallio purpureo & oſſibus Beatricis quondam Imperatricis, de qua ſic legebatur in plumbea tabella ſcriptum: *Anno Jeſu Chriſti milleſimo centeſimo octogefimo quarto XVII. Calend. Decembris obiit Beatrix Imperatrix Romanorum.* Omnia reperta in ſepulchro manſerunt. Memorata verò Beatrix, dum viveret in humanis, altare portatile ſive caſam illam magnam, quæ capiti ſancti Papæ Stephani in majoribus feſtis ex more ſupponitur, fieri fecit, & Eccleſiæ Spireniſi devotâ mente donavit. In

Corpus Re-
gina inven-
tum eſt.

Altare pre-
tioſum por-
tatile in
Eccleſia
Spireniſi.

cujus quidem circumferentia caſæ ita ſcriptum legimus: *Hoc altare ſacrum gemmis auroque decorum, fecit peccatrix, non re, ſed voce Beatrix. Diſpereat proſus anathematis igne percuffus, quiſquis id abſtulerit ſacro cuiſcumque dicarit.* In medio verò ipſius caſæ marmor album videmus incluſum ad modum altaris, & reliquias Sanctorum ſubtus impositas, ut miſſa deſuper valeat celebrari, in cujus circumferentia ſic legimus: *Immolat hic alnum redire viriſanguinis agnum, Dextra Sacerdotis potiſſimumque cibumque ſalutis, quo facte fortes anima per bella per hoſtes, Dulcia perpetua redeunt ad gaudia vite.* Alia inſuper multa Eccleſiæ Spireniſi bona contulit.

Et nota, quòd memoratus Rex Germanorum Albertus anno regni ſui quinto, hoc eſt Dominicæ Nativitatis milleſimo trecentefimo tertio, Indictione Romanorum primâ, dotavit altare ſanctæ Annæ genitricis Dei Parentis in gradibus majoris Eccleſiæ Spireniſis, duas inſtituendo ad illud Vicarias perpetuas, quæ nuncupantur Regales; propterea quòd earum collatio ad Regem Romanum pertinet pro tempore exiſtentem, ſicut ipſe primus inſtitutor ordinavit.

Item eodem anno, quo Rex Albertus prædictas præbendas inſtituit, Sigebotho Pontifex Eccleſiæ Spireniſis nonâ decimâ die menſis Novemb. hoc eſt, in feſto S. Elifabeth cum conſilio & auxilio communitatis civium urbis memoratæ coram omni populo ad hoc per campanæ pulſum convocato, depoſuit ſenatores ſive conſules civitatis omnes propter demerita eorum, & alios de communitate civium electos ad conſulatum ordinavit.

Wilicho
ſit Abbas
in Span-
heim.

Anno Henrici Abbatis prænotato in feſto ſancti Michaelis Archangeli mortuus eſt Dietclibus decimus Abbas Monaſterij quondam in Spanheimenſis, & in choro fratrum ante gradus preſbyterij ut petierat ſepelitur. Cui undecimus in Abbatia ſucceſſit Wilicho, ejuſdem Cœnobij Monachus filius Comitis de Weſterburg & frater Comitiffæ de Spanheim vir valde notabilis, & præfuit annis xxvii. menſibus quinque, diebus quatuordecim.

Anno etiam præſcripto, Rex Ungariæ ſine liberis mortuus eſt: poſt
cujus

cujus obitum Ungari Ottonem Bavariæ Ducem filium Henrici fratris Ludovici quondam Comitis Palatini Rheni Bavariæque Ducis, in Regem Ungariæ concorditer elegerunt, veluti proximum heredem regni memorati; erat enim nepos Belæ Regis defuncti ex parte matris, quæ filia Belæ fuit. Electum igitur Ottonem de Bavaria in Ungariam evocantes cum magno honore susceperunt, sibi in Regem solemniter conventu unxerunt, gaudentes quòd relictum in eo sanguinem Ungariæ Regalem ex matre invenissent. Sed ferocitas innata Ungaris non diu regali permansit in fide, cum Regem Ottonem plus odire cæpit & detestari, quàm prius amaverat unquam; mutata namque sententiâ manus temerarias miserunt in eum, ipsûmque sub custodia vinculis etiam manciparunt. Qui tandem fugâ lapsus in Bavariam rediit, & Ungariæ Regnum amplius non vidit. Non supervixit diu, sed mærore consumptus citò mortuus est, filium relinquens unicum infantem dierum quatuordecim, quem illi Uxor pepererat, filia Ducis Poloniæ, & morabatur in Notterberg.

Otto Bavarie Dux fit Rex in Ungaria electus.

Otto Rex fugatus de Ungaria in Bavaria obiit.

Conventus in Spira fit Principum magnus.

Anno prænotato circa festum S. Michaelis Archangeli Rex Henricus conventum Principum solemnem habuit, in quo personaliter comparuerunt Baldevinus Archiepiscopus Trevirorum frater Regis, Petrus Archiepiscopus Moguntinus, Henricus Archiepiscopus Coloniensis, Andreas Episcopus Herbipolensis Dux Franciæ Orientalis, Sigebodo Episcopus Spirensis, Emericus Episcopus Wormatiensis, Episcopus quoque Argentinensis, Episcopus Constantiensis, Episcopus Augustensis, Episcopus Curienensis, Episcopus Eichstatis, Episcopus Bambergensis, Archiepiscopus Salzburgerensis, Episcopus Passaviensis, Episcopus Ratisbonensis, Episcopus Frisingensis, Episcopus Metensis, Episcopus Leodiensis, Episcopus Trajectensis, Episcopus Monasteriensis, Episcopus Hildesheimensis, Archiepiscopus Magdenburgerensis, Archiepiscopus Bremensis, cum reliquis Episcopis Saxoniarum, ac totius regni penè cunctis. Aderant & Principes Imperij seculares. Rudolphus Comes Palatinus Rheni, Duces quoque Saxoniarum, Bavaria, Brabantia & Lotharingia enim multis alijs Principibus. Comparuit in eodem Conventu Principum Elisabeth filia Wenceslai defuncti Regis Bohemiæ, annos habens ætatis ferme decem & octo, postulans se ad regnum investiri Paternum, contra duos tyrannos Henricum & Joannem, qui pro regno jam diu concertantes totam Bohemiam incendio & rapinis impleverant. Bohemi quoque inter se divisi, partes in dissensione confortabant, quorum aliqui Henrico, ceteri Joanni adhaerebant.

Comitatus Luzenburgerensis fit Ducatus.

Rex igitur deliberatione per paucos dies acceptâ, filium suum Joannem Comitem de consensu Principum creavit in Ducem, & Comitatum Namurcensem olim nuncupatum, id est, Luzenburgerensem in Ducatum sublimavit, quemadmodum & Fridericus Imperator tertius, ut suo loco dicemus, Austriæ Ducatum, unde procreatus fuit, in Archiducatum erexit, qui titulus nescio si ab origine Imperij Romani unquam fuerit auditus: Henricus autem Rex filium propterea sublimavit in Ducem, ut illum eo convenientius, sicut animo disposuerat, promoveret in Regem.

Posthæc de consilio Principum & consensu procerum Regni Bohemiæ, qui aderant, inter filium suum Joannem ex Comite Ducem novum, & memoratam Elisabeth Bohemiæ Regis filiam matrimonium contrahitur,

Handwritten: Pifflemy

Handwritten: in Hirsau

Handwritten: 75 II S.V 18

hitur. & nuptiæ cum læticia multorum solempni apparatu in eadem Spiritensi Urbe in præsentia multorum Principum celebrantur. Nuptiis autem solempniter & regio apparatu celebratis, Rex Henricus filium suum Joannem Imperiali auctoritate de consensu Principum ad Regnum Bohemiæ investivit, & feudum esse Romani Imperij Bohemiam juxta veterem & antiquam consuetudinem non solum scriptis docuit, sed etiam opere demonstravit. Reliquerat autem Rex Wenceslaus Bohemorum, præter memoratam Elisabetham & aliam filiam unam, quam Henricus Princeps Carinthiæ duxit uxorem, cum qua sibi Regnum nitebatur usurpare Bohemorum. Qui audiens Joannem filium Regis Henrici Romanorum, alteram filiam Wenceslai duxisse uxorem, & ad regnum Bohemiæ à Patre Imperiali auctoritate investitum, nihil cunctatus Bohemiam cum exercitu magno ingreditur, & regnum præoccupaturus, Joannem ne intrare posset coercere meditatur. Sensit cum eo Misnensium Marchio, & exercitum illi non parvum personaliter adduxit. Unde Henricus Imperator cum intellexisset memorati Principis ad Bohemiam introitum, sine mora exercitum convocavit, ex Francis maximè Orientalibus, & Thuringis, & Bavaris, quem Duce Petro Moguntinensium Archiepiscopo cum Joanne filio & uxore festinanter in Bohemiam destinavit. Bohemi autem sicut diximus, inter se discordes fuerunt, quorum altera pars Henricum Carinthiæ Principem supradictum sequebatur ut regem, altera verò Joannem Imperatoris filium sibi regem assumpsit. Veniens ergo in Bohemiam cum exercitu Joannes à fautoribus quidem suis latè suscipitur, ab adversantibus verò refutatur. Bellum itaque grave committitur, & Marte ancipiti diutius pugnatur. Tandem Joannes cum suis Pragam obsidione vallavit, in qua sibi occultè consentientes multos esse cognovit. Henricus autem Carinthiæ Princeps, & Marchio Misnensium cum suis copijs in ipsa erant civitate, muros & arces, quantà poterant diligentia, custodientes, & civium non pauci cum ipsis aperte sentiebant. Obsidione paucis continuatà diebus proditio per eos facta est, qui Joanni Luzenburgenfi favebant, quorum & numerus inter cives erat major, & virtus armorum potentior. Pragam igitur Joannes victor ingressus, cives jam antea voluntarios in fidem clementer accepit, & eos qui prius inimici fuerant, sibi amicos faciens, fidem jurare firmiter coegit.

Henricus autem Carinthiæ Princeps fugà lapsus in terram suam reversus est, & de Bohemorum regno se non amplius intromisit. Reliqui verò Proceres in arcem sancti Wenceslai, ubi & major est Ecclesia sese receperunt, qui tamen & ipsi postea dextras Joanni dederunt. Qui civitate obtentà brevi etiam totum Bohemiæ regnum obtinuit, & annis ferme sex atque triginta non minus potenter, quam pacificè regnavit. Mox autem ut Pragam traditione civium obtinuit, se coronari fecit, & inungi in Regem Bohemorum una cum uxore sua per ministerium Domini Petri Archiepiscopi Moguntini, ad quem de jure simul & consuetudine antiqua pertinet consecratio Regum Bohemiæ, sicuti continetur in privilegio, quod anno Eberhardi Abbatis Hirsaugiensis tertio decimo rescriptimus. Verùm Episcopatu Pragensi postea in Archiepiscopatum sublimato, privilegium hoc ab Ecclesia Moguntina, pecunià non modicà interveniente penitus fuit ablatum, & Archiepiscopo Pragensium liberè concessum;

Henricus
Dux Carin-
thiæ Bohemiam in-
vasit.

Joannes
Pragam &
totum Re-
gnum ob-
tinet.

Joannes
consecra-
tur Praga
in Regem
Bohemie.

concessum; nam eatenus tam Pragensis Episcopus, quam Olmucensis sub provincia Moguntina fuerunt.

Huic autem Coronationi Regis Bohemorum Joannis, plus quam trecenta millia hominum interfuisse memorantur. Coronatione solemniter peracta Joannes Rex inter alia dona, quae Petro donavit Archiepiscopo Moguntino, sedem quoque auream contulit gemmis & preciosis lapidibus pulchre decoratam: quae habetur in principali Ecclesia Moguntina usque in praesentem diem, poniturque in magnis solemnitatibus cum reliquis Sanctorum super altare majus ad decorem Domini, hanc sedem vulgus sancti Martini appellat: non quod Beatus Martinus eam aliquando habuerit, sed quia ejus Ecclesiae Moguntinae data fuerit.

Henrico Rege cum Principibus Imperij adhuc in civitate Spirensi moras faciente, Eberhardus Comes de Wirtemberg imperiali citatus edicto, cum ducentis armatis equiribus cum magna superbia venit ad Spiram. Qui cum de tyrannide in homines Imperij commissa, & multiplici rebellionem, qua jam diu regno extiterat inobediens, graviter fuisset accusatus, nihil curavit, sed in sua pertinacia perseverans, non solum veniam non petijt, sed etiam cum suis infalutato hospite temerarius recessit; cunctis etenim vitae suae diebus tanquam natus ad rebellionem imperio & Regibus Germania semper fuit contrarius. Primo videlicet Rudolpho, deinde Adolpho, consequenter Alberto, nunc Henrico, & postea similiter imperatori Ludovico quarto.

Rex igitur Henricus praefati Comitis Eberhardi superbiam humiliare statuens, maximam pugnatorum congregavit multitudinem: ex qua tres magnos exercitus uno tempore constituit. Quorum primum cum Joanne filio suo rege, sicut diximus, sub Ducatu Petri Moguntini Archiepiscopi destinavit in Bohemiam: secundum vero contra memoratum Comitem misit in Sueviam: cum tertio ipse pro corona Imperij profectus est in Italiam. Egressus itaque contra praefatum Comitem Eberhardum imperialis ductor exercitus, omnia quae ad illius spectabant dominium, potenter ubique vastavit, & brevi tempore ex octoginta castellis & oppidis bene munitis ad Comitatum Wirtembergensem pertinentibus duo & septuaginta violenter obtinuit, de quibus non pauca funditus destruxit. In quorum numero nobile illud Castrum Wirtemberg primum extitit: quod tunc penitus eversum, nunquam postea ad primae fundationis elegantiam, fortitudinem & pulchritudinem restitutum fuit. Comes autem Eberhardus videns se tanta multitudini armatorum nequaquam posse resistere, recusavit cum hostibus in patulo dimicare; nam subditorum aliqui jam prius ab eo defecerant, plures etiam ab hostibus aut capti fuerunt aut interfecti. Reliqui vero scilicet oppidani in Urach, in Nyfen, in Herburg & in Widlingen pro Comite suo domino fortiter steterunt.

Continebat se Comes in Castello suo Asperg juxta Neccharum, quod natura montibus & flumine fortiter communivit. Quod ubi capitaneo imperialis exercitus innouit, Castellum cum oppidulo in manu suorum gravissima obsedit. Eberhardus autem Comes loco non ducens confidendum propter murorum oppiduli infirmitatem, quamvis alioquin situ fuerit munitissimum, noctu cum paucis aufugit, & veniens occulcè ad Rudolphum Badensium Marchionem Sororium suum ab eo receptus est apud

Aurea Sedes sancti Martini Moguntiae.

Eberhardus Comes de Wirtemberg rebellis imperio.

Castella Comitis Eberhardi lxxvi. capta sunt.

Asperg obsidione cingitur dura.

Handwritten: Henricus

Handwritten: in Herburg
75 II
S.V
15

apud Boeſeken oppidum, ubi & latuit, quamdiu Rex Henricus in humanis fuit. Verùm Henrico mortuo amiſſa omnia recuperavit, partim armis, partim benevolentia quorundam ſubditorum.

Sepultura
Comitum
frangitur
in Butel-
ſpach.

Eodem tempore urbium & oppidorum imperialium cives, qui omnes partes ſequebantur regales, cum odio Comitum Wirtenbergenſium incredibili aſtuarent, propterea quòd plura dudum ſuſcepſiſſent incommoda, ſuas cupientes vindicare injurias, factum nimis execrabile ac penitus crudele in mortuos perpetrarunt; ſepulchra namque in quibus vita defuncti Comites de Wirtenberg cum armis & inſcriptionibus ſuis in memoriam poſteritatis quieſcebant in Eccleſia Collegiata in Butelſpach, ubi ſepulturam habere ſolebant, perfregerunt, ad invidiam nominis & ſtirpis, arma delentes cum inſcriptionibus cunctis. Capitaneus autem regalis victoria contra Eberhardum Comitem de Wirtenberg obtenta, juſſu regis contra Comitem de Oettingen traduxit exercitum; qui jam ante Principum decreto fuerat proſcriptus de terra propter rebellionem ſuam, & ſcelera quæ commiſerat contra Imperium. Veniens ergo cum exercitu Capitaneus Regalis in terram memorati Comitis, omnia ſine alicujus reſiſtentia obtinuit, & homines Imperio ſubjugavit. Conradus autem Comes prædictus in Oettingen, quoniam reſiſtere tantæ multitudini non potuit; relictis omnibus miſer exul, & de terra proſcriptus auſugit. Qui veniens ad Monafterium Raiſheim Ordinis Ciſtertiensis, in eo latuit; & panem tribulationis vivens in amaritudine maxima uſque ad mortem comedit.

Comes Oet-
tingenſis
fugit pro-
ſcriptus in
exilium.

Duces Au-
ſtriæ citati
ad Regem
Spiram ve-
niunt.

Anno prænotato Rege Henrico apud Spiram cum Principibus com-
morante, venerunt ad eum Fridericus, Lupoldus, Albertus & Otto filij
Regis quondam Alberti, poſtulantes ſe inveſtiri ad Ducatum Auſtriæ, &
reliqua Paternæ ſucceſſionis dominia, quæ Rudolphus olim Rex Germa-
niæ Patri eorum contuliſſet Alberto. Venerant autem vocati per edi-
ctum à Rege Henrico, qui illis mandavit, quatenus ſe abdicarent Auſtriæ
Ducatu, propterea quòd pertineret ad Imperium, pro quo etiam Reges
quinque fuiſſent occiſi. At illi magis inſtantes paternam ſibi poſtulabant
confirmari hæreditatem, quam Principum conſenſu Avus Patri tradiſſet.

Henricus
Rex cum
exercitu in
Italiam
proſifici-
tur.

Cùmque Rex concepta permaneret in ſententia, Fridericus Dux
illi per internuntium jam abiturus ita fertur miſiſſe reſpondendum: *Quin-
que Reges propter Auſtriæ Ducatum Rex iſte proteſtatur occiſos; qui niſi ab eodem
ſe Ducatu abſtinerit, inter occiſos poterit fieri ſextus.* Quod audiens Rex
Henricus, eos de Ducatu Auſtriæ, conſilio & aſſenſu Principum revocatos
inveſtavit. In cujus recognitionem beneficii Lupoldus Dux cum ducentis
equitibus cum ipſo Rege Henrico ſe in Italiam iturum promiſit, quod
& fecit.

His Spiræ peractis Henricus Rex cum tertio exercitu, diſpoſitis
rebus Germaniæ, proſectus verſus Italiam pro ſuſceptione diadematis
imperij, habens ſecum fratrem ſuum Baldevinum Trevirorum Archie-
piſcopum cum quadringentis equitibus, Rudolphum quoque Comitem
Rheni Palatinum Baviariæque Ducem, Lupoldum Ducem Auſtriæ cum
ducentis equitibus, & plures alios Principes, Episcopos, Duces, Comites,
Barones, milites & nobiles, multa prælia & bella per Italiam conſtituit,
ut ſuo loco dicemus.

MCCCX.

MCCCX.

Anno Henrici Abbatis Hirsaugiensis undecimo, Indictione Romanorum octava, Henricus Rex in Italia consistens, ad urbem Estensem cum exercitu suo applicuit, & à civibus cum summo honore, ut verus Imperator susceptus fuit. Inde progressus Mediolanum proficiscitur, ubi tyrannus quidam nomine Guidotus de Turre per violentiam tunc dominabatur. Qui audiens Regis adventum, fugam arripuit, & comparere in ejus conspectu etiam citatus nullatenus acquievit; nam Vicecomites & Archiepiscopum cum reliquis Gibellinis de Mediolano per tyrannidem expulerat, propterea venire ad Cæsarem non audebat.

Henricus autem Rex, posteaquam intravit Mediolanum, mox Vicecomites cum Archiepiscopo & cunctis exulibus revocavit in Urbem, pacemque reformavit inter Guelphos, qui certarunt pro solo nomine Pontificis, & Gibellinos, qui partes sequuntur Imperatoris. Quibus utrunque compositis, in Vigilia Epiphaniæ Domini Rex Henricus ab Archiepiscopo Mediolanensi coronatus est ferrea coronâ, sicut moris est, una cum uxore sua in Ecclesia S. Ambrosij, præsentibus Nuntijs & Oratoribus penè omnium civitatum Italia.

Rex verò Henricus posteaquam coronatus fuit, de Mediolano profectus, totam Lombardiam in deditioem accepit, his qui ultroneos se offerebant, plura conferens beneficia; illis verò qui resistere tentabant, indicens justæ severitatis prælia, omnes tamen civitates penè totius Lombardie cum rectoribus suis ad ejus obedientiam promptissimâ voluntate accesserunt, offerentes ei magnam pecuniarum quantitatem, ratione tributi consueti juris Imperialis, quod in multis annis non solverant.

Soli autem Florentini cum adhærentibus sibi Paduanis, Bononien-sibus & Cremonensibus, conspiratione factâ rebellare tentarunt, iter ejus ad Romam omnino prohibere cupientes. Quos Imperator in multis propter eorum temeritatem graviter fatis afflixit, & sæpe congregiendi in bello contra eos gloriosè triumphavit: denique privavit eos cunctis honoribus & privilegijs, auferens eis Monetam simul & omnem judicariam potestatem, qui nisi morte immaturâ fuisset sublatus, eos penitus humiliasset. Movens igitur exercitum Rex contra rebelles, inprimis Cremonam obsidione vallavit, ac obtinuit, & in sua verba jurare coegit. Deinde Vincentiam & Paduam simili fortitudine capiens ad obedientiam revocavit. Veneti quoque magnam ei pecuniarum summam in adjutorium præstantes, ut Imperatorem susceperunt. Postea etiam Brixianos recuperavit, quibus tamen in solutione census annui pepercit, murostamen civitatis omnes dejecit.

Anno prænotato Arnoldus de Villa nova natione Provincialis, magnus Philosophus & Medicus excellentissimus, apud Parisienses in Gallia constitutus dogmatizabat, & ex Prophetiæ libro Danielis ac Sybillæ Erythreæ probare nitebatur adventum Antichristi cum persecutione Ecclesiæ futurum esse inter annos Dominicæ Nativitatis mille trecentos, & mille quadringentos, terminum apparitionis ejus indubitatum constituens ad annum Christianorum millesimum cccclxxvi. vel quasi circa illud tempus. Super quâ materiâ librum unum composuit, quem de speculatione adventus Antichristi prænotavit: quem quidem libellum

Q 2

lum

Henricus Rex Coronâ ferrea Mediolani coronatur.

Henricus Rex Lombardiam obtinet.

Henricus Rex urbes expugnat rebelles.

Arnoldus de Villa nova Philosophus, sed vanus Prophetæ.

Hirsaug

in Hirsaug

75 II
S.V
15

lum Doctores Gymnafij memorati ut frivolum & falſum reprobant, ipſiſque auctorem, niſi revocaret errorem ſuum, hæreticum declarantes. Unde quia Magiſtri Pariſienſes tenebant illi contrarium, timens ne aliquando in manus deveniret Inquiſitoris, Galliâ dimiſſâ fugit in Siciliam; qui cùm non diu poſteâ Orator mitteretur à Friderico Rege Siculorum ad Papam, in mari mortuus eſt. Vani ſunt omnes & factiſ procul dubio ſtultiores, quantumlibet ſibi videantur eruditi, qui adventus Antichriſti, aut finis mundi tempus determinare præſumpſerunt. Veritate ſuos dicente ad diſcipulos: *Non eſt veſtrum noſſe tempora vel momenta, quæ Pater poſuit in ſua poteſtate.* Non eſt hominis mortalis ſcire conſilium Dei, quod Majeſtas incircumſcripta voluit eſſe in ſua poteſtate ſecretum. Erravit ergo tam Arnoldus iſte, quàm reliqui omnes, qui ſeſe intromittunt de fine mundi vel Antichriſti adventu determinare vel exprimeretempus ſive momentum.

Omnes qui
tempus An-
tichriſti de-
terminant
vani ſunt &
fallaces.

Arnoldi de
nova Villa
opera.

Fuit autem Arnoldus iſte vir alioquin undecunque doctiſſimus, Philoſophus acutus, Medicus experientiæ ſingularis, Theologus, Mathematicus, & multarum linguarum peritus. Cujus in medicinis & in Alchimia plura feruntur opuscula, de quibus nos legimus ſubjecta: ſpeculum Introductionum Medicinalium lib. i. De diverſis intentionibus Medicorum libb. ii. De humido radicali. libb. ii. Commentariõrum ſuper libello Galeni de mala complexionem diverſa lib. i. Quæſtionum xviii. ſuper eodem libello. lib. i. De Regimine ſanitatatis opus utile atque pulcherrimum. lib. i. Aliud volumen de conſervatione ſanitatatis ad Regem Arragoniæ lib. i. De conſervanda Juventute diutius, & ſenectute retardandâ lib. i. De conſiderationibus operis Medicinæ. lib. i. De Phlebotomia lib. i. Tabulas Medicum informantes, quando morbi cauſam ignorat. lib. i. Aphoriſmorum particularium lib. i. Doctrinam de parte operativa Medicinæ lib. i. De regimine ſanitatatis eorum, qui caſtra ſequuntur lib. i. Commentum ſuper Salernitanum regimen ſanitatatis. lib. i. Breviarium practicæ Medicinæ à capite uſque ad pedes volumen optimum libb. vi. Practicam Medicinæ ſummariam ad Clementem Papam V. lib. i. De modo præparandi cibos & potus infirmorum in ægritudine acuta lib. i. Compendium Regiminis acutorum lib. i. Conſilium ſive regimen Quartanarum februm lib. i. Cura febris hæcticæ. lib. i. Conſilium ſive regimen Podagræ lib. i. De cura ſterilitatis humanæ libb. ii. De Procuratione Conceptionis lib. i. De ſignis lepræ lib. i. De bonitate memoriæ conſervanda lib. i. De amore heroico & cura ejus lib. i. Remedium contra Maleficia lib. i. De Cautelis Medicorum. lib. i. De graduationibus Medicinarum lib. iv. De ſimplicibus Medicinis. lib. i. Antidotarium. lib. i. De vinis lib. i. De Aquis medicinalibus. lib. i. De ornatu mulierum. lib. i. De decoratione faciei lib. i. Commentum parabolarum medicinal. lib. i. De coitu. lib. i. De conferentibus & nocentibus principalibus membris humani corporis. lib. i. Repetitionem ſuper Canone vitæ brevis lib. i. Fabulam ſuper eodem Canone lib. i. Expoſitionem Hypocratis Aphoriſmi: In morbis minus periclitantur ægrotantes lib. i. Regulas generales de febris lib. i. Expoſitionem viſionum quæ ſunt in ſomnis libb. iii. De Judicijs Aſtronomiæ lib. i. De incantatione & phyſicis ligaturis opusculum Lucae Coſſabeni è græco fecit latinum. Item ſcripſit in Alchimia ſubtile opus, quod Roſarium

Rosarium prænotavit sive Thesaurum Thesaurorum. libb. ii. Item in eadem facultate composuit aliud volumen, quod prænotavit Lumen novum. lib. i. Ad Regem quoque Arragonum scripsit de Alchimia opus, quod intitulatur flos florum, sive Perfectum Magisterium lib. i. De eadem materia ad Regem Neapolitanum lib. i. De sigillis duodecim signorum Zodiaci. lib. i. De præservatione ab epidimia lib. i. contra calculum lib. i. contra Catharrum lib. i. De tremore cordis lib. i. De morbo & cura Epilepsiae seu morbi caduci lib. i. De abstinentia Carnium pro Carthusiensibus contra Jacobitas lib. i. Hæc sunt quæ nos de scriptis memorati viri legimus, & alia multa in Medicinis & Alchimia lucubrâsse minimè dubitamus.

MCCCXI.

Anno Henrici Abbatis Hirsaugiæ XII. Indiçt. Rom. nonâ. Henricus Germanorum Rex cum exercitu suorum in Italia consistens prælia multa constituit, & rebelles ad subjectionem per potentiam reduxit. Compositis autem rebus in Lombardiâ, Pisas revertitur, & inde profectus in Liguriam summa cum reverentia susceptus à Januensibus honoratur. Comitabantur illum iussu Summi Pontificis, Cardinales quinque, quorum hæc nomina fuerunt; Nicolaus Pratensis Cardinalis Episcopus Hostiensis, Arnoldus Sabinensis, Leonardus Albanensis, Franciscus S. Lucie, & Lucas Genuensis Diaconus Cardinalis. Comes quoque Sabaudie ac Pisanorum legati, cum alijs multis Comitibus Italiae & Lombardie Regis castra continuè sequebantur.

Eodem anno Rege Henrico apud Januenses aliquandiu moram protrahente, Margaretha uxor ejus Regina imprægnata, ex æris mutatione febre corripitur, & prævalente morbo post dies paucos ab hac miserabili vita transmigravit. cujus corpus in Ecclesia Fratrum minorum sepelitur. Rex autem etsi morte uxoris non parum turbaretur, nihil tamen eorum prætermisit, quæ in animo conceperat; nec eum conjugis dilectissimæ repentinus interitus à cæpto itinere potuit revocare. Verùm ad Pisanos reversus, & cum magno honore ut Pater Patriæ susceptus aliquandiu ibidem substitit.

Anno prænotato primâ die mensis Novemb. hoc est in solemnitate omnium Sanctorum, Clemens Papa V. Concilium Viennense inchoavit, quod biennio durans celebratum fuit. in quo plusquam trecenti comparuerunt Episcopi, præter Abbates & alios Prælatos penè innumerabiles, qui de diversis Europæ Regionibus convenerant, à Papa per nuntios dudum evocati. Multa salubriter in eodem Concilio generali fuerunt à Patribus constituta, & maximè Religiosos & Clerum concernentia.

In eodem Concilio Viennensi Clemens Papa V. ad instantiam quorundam Episcoporum & Cardinalium, Guidonem Episcopum Ecclesie Trajectensis in Cardinalem Ecclesie Romanæ sublimavit semirenitentem. Qui tamen præter solum titulum nihil sibi de nova dignitate usurpavit, sed suâ Ecclesiâ contentus fuit.

In eodem quoque Concilio Clemens Papa V. petitionem Philippi Regis Gallorum iniquam & malitiosam, quâ memoriam Bonifacii Papæ VIII. de Catalogo Pontificum deleri, & ossa ejus postulavit ignibus cremari, Patribus jam adunatis proposuit, & quid ipsi de Bonifacio sentirent, per

Q 3

singulos

Henrici
Regis uxos
in Liguria
moritur.

Concilium
Viennense
à Clemente
celebratur.

Regis Gal-
lorum te-
meritas in
Concilio
refutatur.

singulos requisivit. At verò Pontifices audità Regis temeritate, non sine magna indignatione animorum omnes contra illum justissimâ ratione commoti sunt, ejus iniquis postulationibus consentire noluerunt, dicentes, Bonifacium Papam semper fuisse Catholicum, & nullâ hæresi unquam fuisse maculatum, quod & veritas declaravit. Veruntamen ad complendum Pontifici Romanorum Concilio præfidenti, quatenus ab impetitione Principis iniqui liberaretur, hoc unum consentientes Episcopi decreverunt, quòd Rex memoratus Gallorum cum suis omnibus absolveretur de commissis in Ecclesiam Romanam, vel in ejus olim Pontificem Bonifacium VIII. qui maluissent omnes (nisi tempus opportunitatem denegaret & locus novis illum innodare censuris. Itaque Rex impius non potuit impetrare, quòd invidiâ motus in defunctum impiè voluit, sed meritò contemptus à Concilio fuit.

Hæresis
Beghardiana in
Concilio dam-
natur.

Item in eodem Viennensi Concilio damnata fuit hæresis quondam Beghardorum & Beghinarum, quæ de foribus Fratricellorum ex Lombardia & Gallia sumens exordium, plures etiam utriusque sexus homines Idiotas per Germaniam infecit. Cujus sectæ homines sub Religionis habitu, sine tamen obedientiæ jugo incedentes, & varios ac perniciosos dogmatizabant errores, atque sub prætextu simulatæ Sanctitatis, plures deceperunt incautos.

Articulus I.

Primus eorum error manifestus sive articulus fuit; dicebant enim, quòd homo viator suis virtutibus & exercitationibus usque adeò possit proficere, & talem in hac vita gradum perfectionis obtinere, quòd penitus fieret impeccabilis, ita videlicet, quòd nec amplius in gratia possit proficere, nec deinceps peccare. Unde falsò concluderunt dicentes, si homo semper in altiora possit proficere, possit aliquando ad Christi mensuram pervenire.

Articulus II.

Secundus error fuit, quia dicebant, quòd illum hominem, qui prædictum gradum perfectionis attigisset, nec orare deinceps oporteat, nec jejunare, propterea quòd omnis in eo sensualitas jam orationi & spiritui tam sit perfectè subjecta & absorpta, quòd homo corpori suo liberè omnia possit concedere, quæcunque placerent. Unde coitum & alia legibus negata sibi mutuo indulgebant, nullum conscientiæ scrupulum admittentes, quasi omnia licerent.

Articulus III.

Tertius, quòd omnes, qui prædictum gradum perfectionis ascendissent, libertatem spiritus omnimodam consequerentur, & propterea nec præceptis Ecclesiæ, nec majorum quorumcunque obedientiæ haberentur subjecti: sed liberrimè deinceps viverent ab omni humana præceptione penitus absoluti; quoniam scriptura diceret Apostolica: *Ubi spiritus Domini, ibi libertas.* Unde præcepta Prælatorum & Ecclesiæ simul omnia contemnebant.

Articulus IV.

Quartus Circumcellionum error fuit, quòd homo in præfenti mortalitate constitutus finalem beatitudinem secundum omnem gradum perfectionis assequi possit: sicuti eam in gloria obtinebit futura. Unde cum essent miserissimi, se tamen beatos prædicabant.

Articulus V.

Quintus verò error Beghardianæ hæresis fuit, quoniam dicebant, quòd quælibet intellectualis natura seipsâ naturaliter esset beata; & quòd anima non indigeat lumine gloriæ ipsam elevante ad Deum videndum, & adeò beatè fruendum in Patria.

Sextus

Sextus error, quòd se in actibus exercere virtutum, seu in quibuslibet operibus pietatis, sic hominis imperfecti, & adhuc in stadio militantis inferioris: propterea quòd secundum eorum stultam opinionem, anima, quæ ad statum memoratæ perfectionis jam pervenisset, omnino esset beata, & ob id licentiaret à se virtutes tanquam suæ beatitudinis quædam impedimenta.

Articulus VI.

Septimus, quòd mulieris osculum, quando natura ad hoc non inclinatur, semper sit peccatum mortale. Coitus autem sive actus carnalis cum quacunque muliere indifferenter, si natura inclinatur, non sit peccatum; maximè cum tentatur exercens.

Articulus VII.

Octavus error, quòd omnes, qui ad præscriptum gradum imaginatæ perfectionis pervenerint, non solum Prælati Ecclesiæ nullum debeant exhibere honorem: sed nec in Elevatione Corporis Domini & Salvatoris nostri JESU Christi assurgere: aut ullam venerabili Sacramento reverentiam exhibere: asserentes, quòd esset imperfectio eidem, si à puritate & altitudine contemplationis suæ tantum descendere, ut circa mysterium Dominici Sacramenti scilicet Eucharistiæ seu Passionem Christi quippiam cogitent.

Articulus VIII.

Alia insuper quædam abominanda divinisque institutionibus omnino contraria & dicebant in occulto memorati pestilentes hæretici: quæ omnia sacri auctoritate Concilij per Clementem Papam quintum in præfato Concilio damnata fuerunt. In sæpe dicto etiam Viennensi Concilio generali Clemens Papa quintus Codicem novarum constitutionum suarum, quas vulgo Clementinas nuncupant ab auctore, Patribus exhibuit: quem de consensu omnium Corpori Juris adiciens perpetuam sanctionem confirmavit. Quem quidem Codicem Clementinarum Joannes quoque Papa vicefimus secundus postea similiter confirmavit.

Liber Clementinarum editus.

MCCCXII.

Anno Henrici Abbatis Hirsaugiensis tertio decimo, Henricus Rex Germanorum pro Imperij Corona Romam profecturus, in singulis ferme urbibus Lombardiæ ac Liguriæ cæterisque suo imperio faventibus contra Guelphos præsidia & milites sine damno vel injuria civium collocavit. Exercitum deinde movens à Pisis Viterbium venit, ac deinde Romam potenter ingressus est, licet pars Romanorum, qui Ursini factionibus adhærebant, frustra ei conarentur introitum urbis prohibere. Intraivit autem Romam Columnensibus & magnâ Romanorum parte faventibus, & auxilia præstantibus in mense Aprili anno prænotato. Ursini verò cum reliquis Italiæ Guelphis adjutorio Roberti Regis Apuliæ montem Vaticanum præoccupaverunt, cupientes Regi Henrico viam non solum præcludere in urbem; sed etiam coronationem ejus, quæ apud sanctum Petrum in Vaticano fieri debuisset, penitus impedire. Rex autem parcens multitudini, cum potuisset eos debellare, noluit: sed urbem per aliam partem intrans, castra & papiliones in Aventino Cœlioque monte per gyrum collocavit. Duravit ista castrorum adversa locatio partium mensibus ferme tribus: & incursiones multæ ab Imperialibus crebrò fiebant in hostes: quamvis ad bellum publicum non pervenerit exercitus. Tandem Rex consilio suorum usus, licet hostium temeritatem cum tempore simul & ratione humiliare potuisset, Basilicam sancti Joannis

Henricus Rex intraivit Romam.

Hirsaug

Hirsaug

II
S.V
15

Ecclesia Laterana Mater omnium Ecclesiarum.

Henricus Rex VII. fit Romanorum Imperator VI.

Henricus Imperator Florentiam obsedit.

Bopardia & Wesalia dantur Ecclesie Trevirensi.

Joannis in Laterano pro sui coronatione deputavit: quæ hoc privilegium antiquitus præ cunctis mundi Ecclesijs habuit.

Anno igitur Dominicæ Nativitatis prænotato millesimo trecentesimo duodecimo, Indictione Romanorum decimâ, Henricus Rex Germanorum ejus nominis septimus, Romæ in Ecclesia Lateranensi primâ die mensis Augusti, coronam imperij Romanorum suscepit cum solemnitate magna, per ministerium Nicolai Pratenfis, Cardinalis videlicet Hostiensis; cui Papa Clemens quintus eo tempore Concilium apud Viennam, sicut dictum est, celebrans, vices suas ad consecrandum Imperatorem commiserat. Erant autem albi coloris quæque indumenta ipsius Imperatoris in signum pietatis & clementiæ, quippe qui omnino pacificus venisset Italiæ, si Guelphorum impia factio non obstidisset.

Eodem die Coronatione solemniter factâ, novus Imperator magnum convivium suis præparaverat amicis: ad cujus lautitias omnes urbis nobiles & Proceres fecerat invitari: qui etiam præter solos Ursinos contumaces, ad prandium omnes venerunt. Romani autem concitato subdole per Ursinos tumultu, in Palatium Imperatoris super convivantes subito irruentes omnia clamoribus impleverunt. Quos Imperator fecit interrogari, quid vellent. At illi responderunt dicentes: *Istos voratores, id est, Romanorum nobiles volumus occidere.* Sed Imperatoris jussu repulsi, non sine detrimento sui retrocesserunt.

Completis omnibus Romæ, quæ ad Coronationem Imperatoris fieri antiquâ introductione Principum consueverunt: Imperator Henricus more veterum, Legem de summa Trinitate edidit, quam Romæ solemniter publicavit. Post hæc ad Pisanos cum exercitu suo reversus est, habens secum in comitatu supra dictos quinque Cardinales, quos ei Papa Clemens adjunxerat. Constitutus verò apud Pisanos, duas adhuc leges condidit: quas cum suis rubricis inferendas Codici mandavit. Quarum altera fuit de his, qui rei sunt criminis læsæ Majestatis: altera verò, qui debeant reputari rebelles, & quâ sint poenâ plectendi.

Anno prænotato Henricus Imperator novus movens à Pisis exercitum in fine mensis Octobris, civitatem Florentinorum imperio tunc rebellium fortissimâ obsidione vallavit; habens secum omnes Gibellinos, de civitate per Guelphos, qui dominabantur in ea, expulsos violenter atque proscriptos: qui situm Urbis optimè noscentes, in qua parte muri essent infirmiores palàm ostendebant. Quorum si consilium Imperator fuisset secutus, Urbemque mox in principio nutantem fortiter aggressus nec præstitisset hosti tempus vires augendi, procul dubio civitatem obtinisset.

Eodem anno sexto Iduum Decembris, Florentinâ obsidione prænotatâ durante, Baldevvinus Archiepiscopus Trevirorum frater Imperatoris Henrici, qui magnum suorum Comitatum in propria persona proprio Imperatore adduxerat, metuens quod postea contigit, ne si forte Imperator qualibet occasione moreretur in Italia, impensas omnes, quas nomine Trevirensis Ecclesiæ fecit Imperio, nunquam deinceps recuperare posset, cupiens ergo de restitutione impensarum esse securus, Bopardiam & Wesaliam oppida Imperij cis-Rhenana, cum quibusdam alijs circa Mosellam oppidis, in pignus expensarum, quas cum exercitu fecerat ab

rat. ab Imperatore obtinuit, & Trevirorum Ecclesie sub redemptionis titulo adscripsit. Ab illo tempore memorata Imperij oppida cum omnibus appendicijs & proventibus eorum in possessionem Ecclesie Trevirensis devoluta sunt, & manent manebuntque, donec redimantur pecunia multa usque in presentem diem.

Anno prænato mortuus est Otto Bavariae Dux & Ungariae Rex, fugatus à Regno in Bavariam: de quo supra diximus, anno Henrici undecimo, filium relinquens unicum quatuordecim dies habentem ætatis, quem unà cum fratris sui defuncti prius, duobus filijs, Henrico videlicet annorum octo, & Ottone sex annorum, nutriendum & educandum jam moriturus civibus in Lanshuta & Straubingen sub tutelari munimine commendavit.

Verùm Ottone mortuo Ludovicus Dux Bavariae superioris postea Imperator Romanorum cum nobilibus utriusque Bavariae tam inferioris, quam superioris, huic se puerorum tutelae civibus factae potenter (ne dicam violenter) opposuit: & commissos à tutoribus donari sua fidei importunè postulavit. At illi cum ejus potentiae non possent resistere, pueros illi Principes tradiderunt.

Hujus occasione tutelae Dux Ludovicus penè totam suis nutibus Bavariam obtinuit, & potentior ad Imperij jura factus fuit. Item anno præscripto mortuus est Joannes Dux Brabantiae, cui filius ejusdem nominis tertius in Ducatu Brabantinorum Joannes successit. Iste Joannes Dux tertius Margaretham filiam Ludovici Regis Gallorum habuit uxorem, de qua genuit tres filios, Joannem, Godfridum, & Henricum, qui omnes ante Patrem sine liberis obierunt. Filias etiam genuit totidem, quarum prima nomine Joanna nupsit Wilhelmo Hollandiae Comiti; quo in bello Frisónico interempto, desponsatur Wenceslao Duci Lutemburgensium filio Joannis Regis Bohemorum. Secunda filia nomine Margaretha Ludovico nupsit Flandrensium Comiti; tertiam verò nomine Mariam, Meinhardus Geldriae Comes duxit uxorem, quem Ludovicus postea Imperator quartus creavit in Ducem.

MCCCXIII.

Anno Henrici Abbatis Hirsaugiensis quarto decimo, Henricus Imperator Romanorum solutâ obsidione Florentinorum ad Pisanos revertitur, & quomodo injurias & sibi & Imperio Romae factas à Roberto Rege Apuliae vindicaret, anxius meditatur. Inprimis igitur de Principum consilio sedens coronatus in throno Majestatis, Rupertum Apuliae regulum laesae Majestatis reum, citatum solemniter & non comparentem, neque procuratorem, sive litteras excusatorias mittentem, Imperij hostem ac proditorem per sententiam publicè denunciat, ipsumque regali dignitate & cunctis dominijs privat, capitisque supplicio damnat. Deinde fœdere contracto amicitiae cum Friderico Rege Siciliae novum & magnum pugnatorum adunavit exercitum, profecturus in Apuliam contra memoratum regem, quem deposuerat Rupertum. Jam enim præfatus Rex Siciliae Fridericus per mare cum magno suorum exercitu pro Imperatore contra Rupertum ad Apuliae regnum applicuit, jam regionem crebris incursionibus devastare capit. Unde Imperator exercitus partem non modicam cum classe navium septuaginta præmisit in Apuliam. ut

R. cum

Otto ex Bavariarum Duce Rex Ungariae moritur.

Joannes Dux Brabantiae secundus moritur.

Imperator Henricus Regem Apuliae privat regno.

Hirsaug

n. Hirsaug

75. 11. 5. V. 15

cum Friderici copijs contra Regem Apuliæ jungerentur. Et reverà niſi morte immaturâ fuiſſet præventus, totam Apuliam ſimul & Ecruriam cum univerſa Italia non minus prudentiâ quàm virtute armorum, ad Imperij ſubjectionem reduxiſſet, ipſumque imperium gloriâ ſimul deco- râſſet & rebus.

Imperator
laborat
morbo dy-
ſenteria.

Anno igitur Dominicæ Nativitatis prænotato in menſe Auguſto, Henricus Imperator movens à Piſanis exercitum, iter ſuum per terram in Apuliam contra Rupertum inſtituit, venienſque ad oppidum Bonconventum, quod paucis à Senenſi diſtat civitate milliaribus, in Vigilia feſti Aſſumptionis Beatiffimæ Virginis Mariæ, diem ibidem quieſcens celebra vit Solemnem. Laborabat autem dyſenteria morbo graviter toto itinere ſui tempore à Piſanis, & omnis in eo medicina deſecit, tum propter mutationem aëris, tum quòd impatiens moræ fluxum agitatione corporis nimium reſoluti per amplius provocabat. Unde cùm ſe graviter ſentiret infirmum, animæ ſuæ ſalutem ante omnia procurare ſtudit, & quia ulterius progredi non fuit poſſibile, finem ægritudinis exſpectare neceſſariò decrevit. Confeſſione igitur Sacramentali quàm humillimè ſecundum Eccleſiæ conſuetudinem præmiſſâ, Corpus Domini noſtri JESU Chriſti de manu Capellani ſui, Fratris Bernardi Ordinis Prædicatorum, in ipſa ſolemnitate coram eo celebrantis, cum magna devotione mentis in Deum ſuſcepit, & poſteà ingraveſcente morbo, etiam ſacri perunctione olei communitus fuit. Morbo dyſenteria ſingulis diebus magis ac magis creſcente, tandem optimus Imperator viribus corporis deſecit, & poſt dies paucos, hoc eſt, in ſolemnitate ſancti Bartholomæi Apoſtoli, in lecto ægritudinis ſuæ apud Bonconventum vocante Domino exſpiravit. Cujus corpus magno ſuorum lætu Piſas relatam eſt, & in tumba (ut ferunt) argentea ſepultum cum honore magno, ſicut mos eſt Imperatores ſepelire.

Imperator
in oppido
Boncon-
vent mori-
tur.

Opinio eo-
rum, qui
ſcribunt
eum vene-
no interiſ-
ſe Capella-
ni ſui.

Fuerunt inter historiographos ejus temporis nonnulli, qui ſcribe- rent, Imperatorem ipſum Henricum, veneno Florentinorum, qui Roberti partes ſequebantur, ut prius eſt dictum, interiſſe, non dyſenteria vel morte naturali. Dicunt enim hujus injurioſæ opinionis temerarij, aſſer- tores, quòd Florentini (quos conſtat Imperatori fuiſſe rebelles) Fratrem Bernardum præfatum ejus Capellanum & Confeſſorem, pecuniâ & pol- licitationibus magnis corruerint, venenum ſecretè miniſtraverint, mo- dumque docuerint, qualiter eum in adminiſtratione Dominicæ Corporis debuerit intoxicare. Deinde ſcribunt (memorati homines de incertis judicantes) quòd prædictus Frater Bernardus Imperatori Sacramentum Corporis Chriſti veneno porrexerit infectum, quando ipſum communi- cabat, ſicut diximus, in ſolemnitate Aſſumptionis Beatæ Mariæ ſemper Virginis apud Bonconventum.

Imperator verò (ſicut memorati ſcribunt auctores) mox ut veneni ſenſit operationem, dixit ad Magiſtrum Bernardum: *O Domine quid feciſtis? parcat vobis omnipotens Deus, quia male mecum egiſtis. Recedite quamocius, quoniam ſi hoc ſcelus veſtrum noſtri perceperint fideles, malâ morte ſine dubio peribitis.* Quibus dictis ferunt Imperatorem diſſimulâſſe factum, donec frater declinavit & fugit.

Alij

Alij verò quidam scriptores adjiciunt, quòd Imperatori mox ut fen-
 sit venenum, suaserint medici, quatenus per vomitum illud rejiceret,
 priusquam se virus in membra diffunderet. Quibus illum ferunt hujusce-
 modi dedisse responsum: *Absit procul, ut Dominum & Salvatorem meum,*
quem hodie in Sacramento sumpsi altaris, per vomitum rejiciam à me. Fiat vo-
luntas ejus mecum in omnibus. Unde hujus opinionis assertores, qui scri-
 bunt Imperatorem veneficio perijsse prius dicti Fratris Bernardi, con-
 sequenter nimis temere, & (ut nobis videtur) sine ratione confirmant,
 quòd Romanus Pontifex (nescio quis) pro expiatione tanti sceleris, Or-
 dinem Fratrum Prædicatorum eâ multaverit notâ infamiæ, quòd omnes
 eorum Sacerdotes dum celebrant, perpetuò sese manu sinistra, Domi-
 nico debeant Sacramento communicare, sicut & communicant. Sed nos,
 qui perquirendis historijs pro cognitione veritatis exactam fecimus
 diligentiam, à quam pluribus historiarum gravissimis scriptoribus me-
 moriæ commendatum invenimus, sæpe dictum Fratrem Bernardum
 superimposito sibi ab æmulis crimine penitus fuisse innocentem, quippe
 qui fuerit vir bonus, Magister in Theologia doctissimus, & semper inno-
 centis ac religiosissimæ conversationis. Et nos Deum solum, & veritatem
 habentes præ oculis, indubitanter credimus, tam ipsum Fratrem Bernar-
 dum, quam totum Ordinem Prædicatorum objecti sceleris omnino &
 semper fuisse innocentes, & Henricum Imperatorem non veneno, sed
 morte naturali defunctum.

Quòd Im-
 perator no-
 lucrit reji-
 cere vene-
 num.

Historia
 veneni con-
 tra Prædi-
 catores fi-
 ditia.

Hujus assertionis nostræ prima ratio est, quoniam dysenteria morbo
 prius quam moveret à Pisanis, graviter laborabat, in tantum, quòd re-
 stringi fluxus eo in loco, sicut diximus, nullâ potuit medicinâ. Prius ergo
 quam Dominici Corporis Sacramentum de manu Fratris Bernardi apud
 Bonconventum in die Assumptionis Mariæ suscepisset, infirmus extitit,
 quòd etiam ægritudine morbi & non veneno, paulò post, sicut diximus,
 mortuus fuit.

Prima ex-
 cufationis
 ratio.

Verùm ne contrarium opinantibus ratio præmissa videatur infirma,
 altiore testimonio innocentia viri fuerit comprobanda. Imperator
 namque jam moriturus interrogatus utrum aliquam veneni suspensionem
 de memorato Fratre Bernardo haberet, clarâ voce respondit: *Se pro cer-*
tissimo certum habere, quòd Frater Bernardus esset innocens, & nihil in eum Com-
mississet mali. Jam enim suspicio quædam veneni de ipso Capellano inter
 Amicos fuit suborta. Sed Imperator excusa vit eum, in præsentia multo-
 rum principum, quibus nos convenit adhibere fidem.

Secunda
 excufatio-
 nis ratio.

Et ne contradictor Innocentiæ viri contendat, quasi nos eam confinxe-
 rimus excufationem, testes qui personaliter interfuerunt, pro dictorum
 confirmatione citamus: Joannem videlicet Bohemiæ regem ipsius filium
 Imperatoris, Baldevinum Trevirorum Archiepiscopum fratrem Im-
 peratoris; si verò isti duo non sufficiunt, adjiciemus & alios, qui morienti
 & excufanti astiterunt; Archiepiscopum Mediolanensem, Archiepisco-
 pum Argentinensem, Episcopum Perusinum, Episcopum Pisanum, Epi-
 scopum Lucensem, Episcopum Tridentinum, & plures alios, quorum
 nomina brevitatis gratiâ omittimus. Cui testimonia tantorum virorum
 non sufficiunt, veritatem non requirit, sed calumniam astruit.

Tertia ex-
 cufationis
 ratio.

R 2 Rursum

Henricus

Henricus

11
 S-V
 15

Litteras illi
Principes
Innocentia
dederunt.

Rursum si pergant accusatores innocentia testibus etiam contradicere introductis, quasi nostram inventionem fallaciter allegatis, litteras excusationis munimine sigillorum eorundem Principum roboratas offerimus, quibus praefatum Fratrem Bernardum de objecto crimine innocentem & sufficienter excusatum non dubitamus. His causis informatum copiose animum nostrum agnoscimus, & propterea frivolam accusationem viri refutamus. Et quamvis haec ita se in veritate habuerint, nihilominus tamen mortuo Imperatore Henrico, gravem Ordo Praedicatorum à plerisque detractionem sustinuit, qui propter suspicionem ab amulis Fratri Bernardo contumeliosè suscitatum in populo, ipsam religionem totam minus justè fuerunt persecuti. Cujus infamiationis primordiale causam multam sinceritate inquisitionem, & cum veritate inventam breviter his de crevimus inferere.

Frater Ber-
nardus ex
invidia cu-
rialium dif-
famabatur.

Frater Bernardus Sacrae Theologiae doctus Magister, sicut diximus, Imperatoris Capellanus fuit, atque Confessor propter eruditionem & vitam meritum, charus multum atque dilectus, & ob id optimo loco habitus & magna reputationis. Videbant hoc Aulici venatores, & sicut fieri solet in Curia Principum, invidiebant, quod Frater apud Imperatorem videretur acceptus. Enimvero sicut nos experientia docuit, invidiam praeter ceteris magnam in Principum Curia patiuntur claustrales, quos favore aut gratiam Dominorum specialem fuerint assecuti. Unde quamvis saepe dictus Frater Bernardus de objecto scelere tam per Caesarem ipsum, quam per Principes memoratos ut verè innocens sufficienter & superabundè fuisset excusatus, tamen quorundam invidiorum turba quiescere à concepto livore non potuit, sed Ordinem Praedicatorum totum unacum Fratre Bernardo quantum valuit persecuta fuit.

Intra quos Henricus Flandriae Comes cum certis curialibus principalis omnium persecutor & hostis Praedicatorum extitit: & Fratrem saepe dictum Imperatoriae mortis reum constanter affirmans, ipsum cum omni religione sua crudeliter ubique diffamavit. Mihi autem non est dubium de innocentia fratris: quem nisi Principes supradicti & maxime filius ac frater Imperatoris manifestè cognovissent innoxium, procul dubio non dimisissent impunitum. Qui sentit aliter, videat quo spiritu moveatur; cum opinionis temerariae certum non habeat firmamentum. Nos viam libenter assumimus tutiorem.

Praedicator-
es à Papa
notatos
frivolè ni-
mis credi-
tur.

Quod verò plerique opinantur, Ordinem Praedicatorum ob saepe memoratum veneficium esse eam poenam notatum per Pontificem Romanum, quae Corpus Dominicum sinistra celebrantes sumere omnes deinceps fuerint compulsi: frivolum est & humana levitate, ne dicam, temeritate excogitatum, quod multiplici ratione facile possumus comprobare. Nec enim vel commodo ad hoc movemur aliquo temporali, nec amoris, aut privatae necessitudinis vinculo sub debito colligamur: ut pro innocentia fratrum compugnemus: sed quia veritatem contra falsitatem tenemur defendere; oportebat nos opinionem invidiorum falsam demonstrare. Dicant igitur nobis opinionis temerariae defensores, quis Papa injunxit Ordini Praedicatorum, ut sinistra se manu presbyteri communicent celebrantes. Certè non Clemens Papa quintus, sub cujus Pontificatu saepe dictus Imperator Henricus mortuus est: qui etsi per litteras suas ad Prin-

cipes

cipes Germaniæ datas illum promoverit eligendum, non tamen in finem amavit electum; mox etenim ut cum tanta multitudine armatorum intravit Italiam, constituens proelia multa, ejus potentia cepit memorato Pontifici vehementer esse suspecta: & mutato consilio, quem dilexit absentem, præsentem nimium formidabat. Uade postea quam coronandus Romam intravit Rex cum quinque Cardinalibus supradictis, Pontifex de Vienna, ubi tum celebrabat Concilium, per occultum Cardinales admonuit: ut coronationem ejus, si commodè possent, intermitterent, aut saltem longius differrent. Unde constat Papam tunc mortem Imperatoris libentius audivisse quam vitam. Quemadmodum ergo illius mortem vindicare potuit, cujus vitam sibi metuendam semper cum fortuna suspectam habuit? Non igitur verisimile est, quòd memoratus Pontifex Romanus Ordini Prædicatorum hanc notam imposuerit sese communicandi. Sed neque aliorum succedentium Romanorum Pontificum quispiam hoc ordini præcepisse credendus est: cum de nullo quidquam tale sive in historijs, sive in aliqua Extravagante constitutionum uspiam legatur. Vana igitur & frivola eorum cavillatio est: qui memoratum communicandi modum Ordini Prædicatorum pro pœna sæpe dicti veneficij à Romanis Pontificibus somniaverunt impostum. Nam si etiam frater Bernardus veneno Cæsarem interemisisset, quod nullatenus factum credimus, quid unius crimen hominis ad Ordinem totum: ut hominum tot millia non solum tunc præsentem in carne, verum etiam perpetuis futuris temporibus propterea pœnaliter debuerint notam infamiæ subire innocentes? Nimis enim videtur & prorsus iniquum, totum condemnare Ordinem, & præsertim Ecclesiæ tam utilem propter delictum unius. Unde necessariò repetimus, quod amore veritatis sæpe est dictum; quoniam nec Ordinem Prædicatorum, nec fratrem Bernardum Cæsarianæ mortis causam præstitisse aliquam, nec ob id sive pœnam sive magnam contraxisse culpam, neque luere pœnam concedimus.

Quòd verò sinistra se manu celebrantes communicant, nullius est pœna criminis, sed antiqua consuetudine introducta devotio: quatenus eò decentius pectus dextrâ possint contundere, quo minus eam porrectione Sacramenti coguntur occupare. Multorum etenim consuetudo laudabilis est celebrantium, ut sumpturi vivificum Corpus Domini, tertio pectus tundant dicentes: *Deus propitius esto mihi peccatori.* Et hæc tumso peccatoris, quoniam sinistra fieri manu decenter non potuit, primos Institutores Prædicatorum Ordinis, quo dextram haberent exoccupatam, ut communicaturi Sacramentum sinistra teneant induxit. Dicant mihi homines opinionem veritati contrariam temerè nimium asserentes, quid illi commiserint sceleris, qui manibus remotis Dominicum Corpus lingua dumtaxat attrahentes de patena suscipiunt? si propterea sinistra se communicant Prædicatores, quòd veneficio unum hominem (sicut falso accusantur) interfecerunt? Certè si propterea isti manu se communicare sinistra compellerentur, quòd unus eorum frater veneno necasset Cæsarem, illi & Papam & Cæsarem occidisse judicandi sunt, qui nullam manum, sed quasi canes lambentes solam linguam apponunt.

Sed utrumque communicandi modum Sacramenti reverentia & devotio Patrum instituit; quam nec veneficium, nec sceleris cujusquam per-

Vana & frivola est opinio Ordinem de veneficio culpans.

Etiamsi unus peccasset, quid ad Ordinem totum?

Vera causa quare sinistra se communicant Prædicatores.

Bonus Christianus non est, qui facile judicat alios.

perpetratio cauſauit. Noſtræ autem mortalitatis infirmitas eſt, quando tam citò malè de proximo loquentibus fidem apponimus, & cauſas innocentia minimè iudicamus. Quiſquis verò commiſſorum incertus Con-chriſtianum ſuum ex ſola fama lubricitate, malum aut ſceleriſ reum temere iudicat, ipſe quòd bonus Chriſtianus non ſit, ſuo iudicio manifeſtat.

Henricus
Imperator
fuit opti-
mus Prin-
ceps.

Fuit autem Henricus Imperator ſupra dictus vir prudens, pius & per omnia magnificus, cui vivere ſilicuiſſet diutiùs, & regnum Germaniæ ad priſtinum reduxiſſet ſplendorem ſimul & imperium. Chriſtiana Religio- nis cultor integerrimus extitit, & iudex in cunctis ſemper cauſis æquus atque juſtiſſimus fuit: Dominos Episcopos & omnem clerum in magna reuerentia habuit, & omnes Monachos atque clauſtrales ut veros Dei famulos ſemper deuotè colens ac venerans honorauit. Pauperum defen- ſor fuit infatigabilis, & oppreſſores egenorum diſtictè iudicauit. Super- biam in ſe nullam habuit, quam in cunctis ſemper hominibus maximè deſtatus fuit. Quod ut verum demonſtremus exemplo, unum illius factum memorià dignum in medium proferamus. Cùm anno regni ſui primo mox poſt coronationem in Aquifgrani factam ad ſuperiores Rheni partes aſcenderet, atque fidelitatis iuramentum (quod Huldam noſtrates vocant) in ſingulis Ciuitatibus & oppidis Imperij de more ſuſciperet, inter alias regni Germaniæ urbes ad Argentinam peruenit. Ubi fidelitatis Homagio à civibus ex more ſuſcepto illico reſceſſit. Argentinus autem ſenatus confirmationem ſuarum libertatum, ſicut in promotione noui regis fieri conſuevit, habere cupiens, miſit ex ſe duos ad Regem, qui nomine totius conſulatus peterent Iurium confirmationem. Qui intro- miſſi ad regem, ut parum curiales ſua ſimplicitate eatenus conſuetà dixe- runt: *Domini noſtri Argentinenses miſerunt nos ad ſacram Maieſtatem veſtram, confirmationem Privilegiorum ſuorum poſtulantes.* Et non reſpondit eis ver- bum. Rege autem ab Argentina diſcedente ad Colmariam ſecuti ſunt memorati Oratores, quoties poterant habere acceſſum, ſemper eadem poſtulabant, Dominos ſuos honorificè nominantes: & nec tunc quidem reſponſum vel unius verbi à Rege meruerunt. A Colmaria quoque Re- gem ſecuti ad Spiram, eadem quæ prius ſedulò poſtulabant. Verùm cùm eis Rex nihil omnino reſponderet, vehementer admirati ſunt, & cauſam neſcientes conſilium à quodam Aulico ſecretè tandem accepe- runt, ne in ſua petitione dominos nuncuparent Argentinenses, quoniam mos talis loquendi ad Regem de ſubditis imperio civibus quandam ſuperbiam pratenderet. Reuerſi mox Oratores ad Regem dixerunt:

Argenti-
nenses do-
minos ſe
nuncupan-
tes deſpe-
xit.

Non me-
rentur re-
ſponſum
Regis.

Imperator
exaudiuit
cives Ar-
gentinen-
ſes, domi-
nos neſci-
vit.

Sereniſſime Domine Rex, Senatus & populus ciuitatis Argentinensis humiles & deuoti ſeruitores, & ſubditi Maieſtatis veſtræ, miſerunt nos humiliter ſupplicantes, quatenus eadem Serenitas veſtra eis eorum privilegia & libertates auctoritate regali confirmare piè dignetur. Quibus Rex illico reſpondit: *Ha- tenus non poteramus intelligere, qui eſſent domini illi, de quibus loquebamini. Nunc autem primò intelligimus, vos nuntios eſſe civium noſtrorum Argentinen- ſium, quibus gratiam noſtram & omne bonum ſavemus; libenter dabimus, quod petitis.* Et mox litteras dari mandavit poſtulas.

Vacat Im-
perium
cum Regno
quaſi men-
ſibus xiv.

Post mortem verò Imperatoris Henrici, quæ contigit anno præno- tato Dominicæ Natiuitatis terciodecimo ſupra trecentefimum atque milleſimum, in feſto ſancti Bartholomæi Apoſtoli, quæ fuit vigefima quarta

quarta dies mensis Augusti, vacavit regnum Germanorum simul & Romanorum Imperium anno uno, mense quoque uno, diebus quinque & viginti, usque ad nonum decimum mensis Octobris anni sequentis, quando Ludovicus Dux fuit electus.

Eodem anno quo mortuus est Imperator Henricus sextus, qui hujus nominis Rex erat Germanorum septimus, pestilentia per totam Germaniam crudelissima & nimium crudelis faviens multa millia hominum in brevi tempore consumpsit. Vix etenim partem hominum tertiam superstitem clades illa miseranda reliquit, reliquos innumerabiles crudeliter absumpsit. Miserandum erat spectaculum homines subito, cum sani loquerentur, videre infirmari, & eosdem in tanta multitudine mori, ut sani vix sufficerent mortuos sepelire. Semel infectus peste illa die altera moriebatur. Nulla hominum aestimatio capit, quanta fuerit multitudo mortalium in illa calamitate miserabili absorpta. Nam sicut scribit Hugbertus Monachus S. Ferrucij, obierunt in illa tempestate horribili in civitate Colonienfi plusquam triginta millia hominum. In Treveri 12. millia. In Moguntia plusquam sedecim millia. In Wormatia sex millia. In Spira novem millia. In Argentina tredecim millia. In Basilea quatuordecim millia. In Herbipoli quatuor millia, in alijs quoque civitatibus, oppidis, villis & castellis Germaniae penè omnibus tantam multitudinem hominum pestis illa consumpsit, quae litteris commendata posteris esset incredibilis. Hanc saevissimam mortalitatem hominum tanta fames & inopia victualium subsecuta fuit, ut his qui viventes relictis fuerant, in tanto defectu vivere omnino videretur gravius quam illis, quos pestis absumperat, mori. Tantam enim multitudinem hominum mortalitas illa consumpsit, quod innumerabiles villae habitatoribus defunctis remanserunt desertae, terra cultoribus suis caruit, arator cum seminante pariter defecit. Tanta etiam aquarum inundatio per Germaniam eodem anno exstitit, quod sementem terrae commissam penitus suffocavit. Unde tam ex inundatione aquarum, quam ex defectu cultorum terra multis annis sterilis facta permanfit. Fames tam valida & diuturna fuit, quod mercatores lucri causa frumentum de Sicilia in Germaniam per mare navigio laboriosè adduxerunt.

Claruit his temporibus Hugbertus Monachus Cœnobij S. Ferrucij Martyris, in villa Blidenstadt, quod duobus à Moguntia distat milliaribus, Ordinis Divi Patris nostri Benedicti. Vir tam in divinis scripturis eruditus, quam in saecularibus litteris suo tempore indubitanter doctissimus, nec minus vitae merito, quam eruditione insignis, qui gemino stylo multa lucubravit praeclara opuscula, quibus memoriam sui posteris commendavit. Imprimis chronicon opus scripsit succinctum à tempore Fundationis Monasterij sui memorati, in quo multa per digressum in Germania & exteris nationibus facta commemorat usque ad annum Dominicae Nativitatis millesimum trecentiesimum vigesimum. Item de inclinatione Ordinis nostri quatuor libros gemino stylo composuit ad imitationem Marciani atque Boethij: de Prae eminentia Ecclesiae Moguntinae libros duos, ad Petrum Archiepiscopum ejusdem, Epistolarum ad diversos librum unum. Alia insuper nonnulla scripsisse dicitur, quae ad notitiam nostrae lectionis minimè venerunt.

MCCCXIV.

Pestilentia
crudelissi-
ma occupa-
vit Germa-
nos.

Fames diu-
turna pestē
hanc secuta
fuit.

Frumenta
Germanis
ex Sicilia
navigio ad-
ducta.

Hugbertus
Monachus
in Bliden-
stadt Chrono-
graphus.

MCCCXIV.

Emicho fit
Episcopus
Spirensis
Ecclesie
annis XIV.

Anno Henrici Abbatis Hirfaugiensis quintodecimo, indictione Romanorum duodecimâ pridie Iduum Januarij, mortuus est Sigebotho de Lichtenberg Episcopus Spirensis quadragesimus nonus, anno Pontificatus sui duodecimo, sepultus in choro Regum ad latus sinistrum in memorata Ecclesia Spirensi. Post quem Emicho ex Comitibus de Lyningen ordinatus antistes, præfuit annis quatuordecim, vir magnificus, & Jurium Ecclesie suæ, ac libertatum defensor acerrimus.

Clemens
PP. V. obiit.
Sedes Petri
biennio vacavit.

Eodem anno mortuus est Clemens Papa V. qui Ordinem Templariorum ad nimis importunam Regis Gallorum instantiam, ut supra diximus, destruxerat, de cuius vita moribus & obitu si quis plura scire desiderat, ultimam chronica Antonini partem legat. Post cuius mortem Sedes Apostolica vacavit annis duobus, mensibus tribus, diebus decem & septem propter discordiam Cardinalium.

Anno etiam prænotato Cometes in parte Aquilonari coruscans per duos fermè menses apparuit, simulque tres lunæ in Cælo tempore uno visæ sunt, quarum interpretationem unusquisque sibi usurpabat.

Rex Gallo-
rum Philippus
obiit.
Ludovicus
successit.

Eodem anno mox posteaquam Cometes disparuit, mortuus est Rex Gallorum Philippus, homo ferox, cupidus nimium & avarus, qui lucri causâ multa perperam gessit, in quibus nec Denm timuit, nec homines curavit: Judæos in toto regno suo avaritiâ ductus, cunctis bonis eorum spoliavit, sub prætextu religionis: Flandriam contra justitiam miserabiliter vastavit: Ecclesiam Romanam tyrannicè persecutus fuit: decimas Ecclesiarum & Monasteriorum suis usibus temerè usurpavit: quid cum Templarijs excogitaverit, dictum est. Post cuius mortem Ludovicus filius ejus regnavit annis duobus.

Henricus
Comes Syl-
vestris fit
Episcopus
Worma-
tensis.

Anno præscripto decimâ die mensis Februarij, quæ festo S. Scholasticæ fuit solemnis, obiit Emericus de Cronenberg Episcopus Wormacien- sis Anno Pontificatus sui decimo. Huic electione Canonica in Pontificatu Wangionum successit Henricus filius Hermanni Comitis Sylvestris de Duna, castello tribus à Spanheim Cœnobio distante milliariis, qui Comites vulgariter dicebantur *Widgraffen* / quorum propago dudum defecit. Erat autem Henricus iste præpositus majoris Ecclesie Wormatiensis, & præfuit in Pontificatu annis quinque.

Conventus
fit Principum
pro electione
Regis.

Anno prænotato decimo nono die mensis Octobris, post longam Imperij simul & regni vacantiam, tandem Principes Imperij Electores apud Franckenfurt in unum convenerunt. Petrus videlicet Archiepiscopus Moguntinus, Baldevinus Archiepiscopus Trevirorum, Henricus Archiepiscopus Colonien- sis, Rudolphus Comes Palatinus Rheni, Rudolphus Dux Saxonie, Volmarus Marchio Brandenburgensis, & Joannes Rex Bohemie, animo & intentione constituendi super se Regem & Imperij Rom. gubernatorem. Affuerunt etiam Fridericus, Albertus, & Lupoldus fratres Austrie Duces, non vocati, spem sibi regni magnam promittentes, & per hoc non parvæ dissensionis causam præstiterunt. Unde quatuor memorati Principes: Petrus Archiepiscopus Moguntinus, Baldevinus Archiepiscopus Trevirorum, Volmarus Marchio Brandenburgensis, & Joannes Rex Bohemie, Ducum Austrie ambitionem habentes exosam, Ludovicum Bavarie Ducem in Regem Getmanorum & Imperatorem

Ludovicus
Bavarie
Dux ab una
parte in Re-
gem eligi-
tur.

ratorem Romanorum unanimiter elegerunt, qui fuit Rudolphi Comitis Palacini senioris frater; quorum Pater Ludovicus Comes Palatinus Rheni Bavariaeque Dux magnus extitit, avus verò paternus Otto, qui primus ex Bavia Ducibus Comitatum Palatinum Rheni cum uxore obtinuit, sicuti anno Crafftonis Abbatis sexto, & superius anno Eberhardi Abbatis xvi. similiter diximus. Henricus verò Coloniensium Archiepiscopus, Rudolphus Comes Palatinus Rheni, & Rudolphus Dux Saxoniae Schisma in electione facientes, Fridericum Austriae Ducem contra Ludovicum sibi suisque sequacibus regem elegerunt, & multiplicata sunt mala super terram; per annos etenim octo continuos, hi duo pro regno contendentes, & crebras inter se congressiones facientes, maximam regno induxere cladem. Postremò tamen Ludovicus contra Fridericum obtinuit, & sibi regnum per potentiam vendicavit, Fridericum cepit, & in deditionem coartavit, ut suo inferius loco dicemus. Rudolphus autem Bavariae & Comes Palatinus Rheni, qui morabatur in oppido Haidelberg prope Neccarum à Ludovico fratre jam dicto rege, propterea quòd Fridericum Austriae Ducem illi prætulerat in electione ad regnum, de patria simul & Principatu expulsus est, & in Angliam, unde habuerat uxorem, fugere & exulare usque ad diem mortis suae in miseria magna atque continua compulsus est. Quo de patria violenter expulsus, Ludovicus frater novus Rex omnem Principatum ejus suo mancipavit imperio, quem tamen filijs Germani postea restituit.

Electione bifariam celebratà in memorato Franckfortiensi oppido, Ludovicus Rex novus cum sibi adunatis principibus in proximum oppidum Rheni Oppenheim secessit, cui oppidani ad persuasionem Petri Archiepiscopi Moguntini subjectionem & obedientiam praestiterunt. Cùm verò aliquandiu moraretur ibidem, Rudolphus frater ejus Palatinus, qui necdum fugerat, cum alijs Friderico adherentibus in ejus mortem, dolos & fraudes insidiosè machinati sunt. Unde miles quidam Henricus de Alzein nuncupatus, de Heidelberga in Oppenheim sub forma servitoris mittitur, qui cum balista sub pallio subtiliter abscondita interfecturum se Regem pollicebatur. Rex autem praemonitus à quodam fidei, cepit Sicarium; à quo per torturam omne pravorum intellexit arcanum. Ex Oppenheim ergo discedens ad Moguntiam super bigam latronem circumduxit ligatum, cunctis in terrorem, ne similia quisquam praesumeret; atque spectaculum. Qui tandem equo colligatus ad caudam per civitatem trahitur; postea rotatus est, & ultimò in quatuor partes secundum antiquam legem Francorum nostrorum dividitur.

Huic verò conspirationi Rudolphus Comes Palatinus Rheni assensum & consilium dederat; quod Ludovicus Rex cùm intellexisset ex confessis capti latronis, nimium iratus est, & fratrem capere ad necem festinabat. Sed avisatus ille, noctu pedibus aufugit, & sicut disposuerat animo, pauper in Angliam descendit; tanto etenim pavore fuit perterritus, ut publicè transire non praesumeret; Frater enim nimio furore repletus, omnes viarum exitus fecerat praemuniri custodibus, ut fugere manifestus non posset, & neque familiam, neque vecturam secum ducere aliquam. Fugit igitur sicut diximus noctu, uno duntaxat comitante

S famulo

Fridericus Austriae Dux ab alia parte in regem eligitur.

Rudolphus Comes Palatinus à fratre de patria expellitur.

Henricus miles de Alzein Regem volebat occidere.

Causa propter quam Ludovicus Rex fratrem expulit de patria.

Fridericus

Haidelberg

II
S.V
15

famulo, pedibus ambulare contentus in habitu peregrinorum, quem uxor postea relicta apud Heidelberg liberis suis etiam subsecuta fuit.

Margaretha uxor Regis Ludovici peperit ei sex filios.

Ludovicus autem Rex quotidie magis magisque convaluit, & feliciter pluries contra Fridericum triumphavit. Uxorem habuit Margaretham Wilhelmi Comitis de Henegau Hollandiæque filiam, de qua genuit sex filios. Ludovicum videlicet Ducem Baviariæ: Stephanum quoque Baviariæ Ducem in Landshutta commorantem: Albertum Ducem in Strubingen: Wilhelmum Ducem Hollandiæ, Selandiæ, Frisiæ & in Breda Henegauque Comitem: Ludovicum Romanum, quia Romæ natum; post Volmarum Marchionem in Brandenburg & Ottonem.

MCCCXX.

Fames Germaniam graviter afflixit simul & Italianam.

Anno Henrici Abbatis XVI magna per universam Germaniam simul & Italianam fames gravissimè afflixit mortales, in qua multa hominum millia propter inopiam, in diversis mundi regionibus perierunt. Duravit autem fermè biennio, quâ tandem cessante secuta est mortalitas maxima.

Ludovicus apud Aquasgrani cum uxore coronatur Rex.

Anno Henrici Abbatis prænotato Ludovicus Rex in festo Epiphaniæ Domini à Petro Moguntino & Baldevino Trevirorum Archiepiscopis, in Basilica sanctæ Mariæ Dei semper immaculatæ genitricis, in Aquasgrani solempni pompâ in Germanorum Regem unctus & coronatus est, & uxor ejus similiter in Reginam sublimata. Coronatione solempni peractâ ad Coloniam redijt, & cives in deditionem accepit. Inde per Rhenum fluenta conscendens, Treviros, Mosellanos, Rhenanos, & reliquas Civitates cum oppidis fermè cunctis usque ad Argentinam sibi subjecit. Sævi etiam penè omnes præter Ulmenes Ludovicum ut Regem susceperunt.

Fridericus etiam per manus Henrici Archiepiscopi Colonienfis, non apud Aquasgrani, quò venire tutò non potuit, sed alibi regni coronam & insignia suscepit, illius autem partes Alsarij cum Basiliensibus & Constantiensibus sequebantur.

Bellum inter Ludovicum & Fridericum committitur.

Eodem anno prælium factum est magnum in agro Spirensi, inter Ludovicum Regem quartum, & Fridericum Austriæ memoratum Ducem ejus adversarium, in quo multi ex utraque parte ceciderunt.

Lupoldus verò Dux Austriæ Friderici Germanus, in odium tam Spirensium, qui Ludovicum susceperant, quàm Regis Ludovici, priusquam bellum inciperetur, omnes penè in circuitu villas combusserat igni, & multa pauperibus intulit damna. Veruntamen campum & victoriam Rex Ludovicus obtinuit, & Fridericum cum suis fugere coëgit.

Erat autem fames magna, sicut diximus, in omni terra, & Baldevinus Trevirorum Archiepiscopus vir prudens, qui tempore pacis & abundantia sibi de necessarijs providerat, victualia regijs exercitibus copiosissimè ministravit.

Eslingen obsidetur.

Anno item præscripto Fridericus Austriæ Dux, posteaquam victus & fugatus esset à Rege Ludovico, sicut dictum est, in agro Nemetensium recollecto exercitu movit in Sueviam, & imperiale oppidum Eslingen gravi obsidione vallavit. Quod ubi Regi Ludovico innotuit, contractis undique copijs contra Fridericum in Sueviam pro liberandis civibus ascendit. Bellum denuò committitur, plures ab utraque parte trucidantur, ac multi capiuntur, & ob id necessariò cæpta obsidio solvitur.

Interca

Interea dum hæc geruntur in Suevia, Lupoldus Friderici frater Dux Austriae contractis copijs vallem Suitensium confœderatorum intrare disposuit; quod cum propter meatuum angustiam haud facile posset efficere, suorum in arcano cepit consilium habere. Complacuit autem postremo consultantibus, ut secretò ab una parte montium intrantes nocturno tempore super illos, qui nihil tale suspicabantur, irruerent, & nullo resistente omnia quæ reperissent, liberè devastarent.

Lupoldus Dux contra Suitenses movet.

Erat in exercitu Lupoldi nobilis quidam de Henneberg, qui tot subito perire Innocentes doluit; & ideò præmonere Suitenses de imminente periculo cogitavit. Sagittam ergo cavatam superius artificiosè operuit, litteras continentes præmonitionem inclusit, & jactu balistæ in vallem destinavit. Suitenses relictis litteris sibi projectis, sub introitu vallis occultè posuerunt insidias, & omnes quotquot ingredi præsumpsissent ex adversarijs vel occiderunt, vel converterunt in fugam. Unde Lupoldus suorum strage accepta non parvâ, confusus redit ad propria.

Per sagittam aversantur Suitenses.

Eodem anno in oppido quodam Austriae Cremenſi Paraviensis Diocesis, hæretici plures nefandissimi per Fratres Prædicatores inquisiti fuerunt atque detecti; quorum errores perniciosissimi ex pravis Fratricellorum dogmatibus sumpserunt originem, quos dudum sancta Romana damnavit Ecclesia in Concilio Viennensi, de quo paulò jam ante diximus, anno Henrici Abbatis istius duodecimo. Detecti autem & comprehensi, quoniam omnes in erroribus suis fuere contumaces, ad ignem adjudicati sunt, & extra memoratum oppidum Cremenſe in cinerem combusti. Vesaniam autem illorum principales articuli fuerunt. Sacerdotium & sacrificia Ecclesie cuncta, Missam & Sacramenta omnia deridebant, & nec reverentiam Sacramentis, nec obedientiam vel honorem voluntariè ulli præstabant Sacerdotibus. Luciferum & reliquos Demones coelo injuriâ pulsos affirmabant; ideòque & ipsos omnes regno felicitatis aliquando, ut injuriam passos, fore restituendos, Michaëlem verò & cæteros Angelos bonos omnes, tanquam injuriatores, cum omnibus, extra eorum sectam, hominibus in æternum damnandos. Unde mutò sese invicem salutantes in favorem Sathanæ dicebant: *Salutet te injuriam passus.* Quod Lucifero adscribunt. *Si Maria, inquit, Virgo permansit post partum, non hominem sed Angelum peperit: si autem verum hominem peperit, Virgo post partum non fuit.* Duodecim viros ex tota eorum multitudine segregatos habebant, quos & Apostolos nuncupabant, qui totam Germaniam quotannis perlustrantes, simpliciores quòsque in suis erroribus confirmabant. Ex illis duodecim rursùm secernebant duos seniores, quos sectæ vocabant ministros, qui singulis annis Paradysum se intrare fingebant, ubi ab Enoch & Elia potestatem acciperent suos absolvendi ab omnibus delictis atque peccatis; quam auctoritatem pluribus in singulis civitatibus & oppidis communicabant. Sacramentum Baptismatis contemnebant dicentes. si Baptismus est Sacramentum, ergo quodlibet balneum est Sacramentum, & balneator omnis est Deus. Sacramentum etiam Pœnitentiæ vitabant, confitentes non Sacerdotibus, sed Laicis peccata sua tantum in genere, & nihil penitus in specie, ac per hanc sperantes confessionem omnium se delictorum à poena & à culpa remissionem suscepturos. Sacramentum quoque Saluciferum Dominici Corporis & Sanguinis non credebant,

Multitudo hæreticorum in Austria comburitur.

Errorum pessimorum principales articuli notantur.

Duodecim sibi præferunt Apostolos.

Omnia Ecclesie Sacramenta contemnebant.

Henricus

Henricus

11
S.V
15

Matrimo-
nium Bla-
ſphema-
bant.

Eccleſiam
& Pontifi-
ces irride-
bant.

Hæretico-
rum ingens
fuit nume-
rus.

Puellæ per-
tinacis fa-
tua & ni-
mis erro-
nea respon-
ſio.

Inter Abba-
tem & Con-
uentum
Hirfaug.
diſcordia.

conſecratam in Altari hoſtiam, Deum fictitium temerè nuncupantes, Sacramentum verò matrimonij, Juratum meretricium vulgariter appellabant; quia brutorum inter ſe more turpitudinem ſine matrimonij lege exercebant. Extremam unctiōnem irridebant; de qua interrogati quid ſentirent, publicè omnes reſpondebant: *Nos firmiter credimus, olera quanto plus fuerint oleo condita, tanto eſſe indubitanter meliora.* Conſecrationes Eccleſiarum, cœmeteriorumque, ordinationes Episcoporum, Sacerdotum, & quarumlibet rerum benedictiones, pro nihilo reputabant. Deum nec ſcire nec punire peccata, quæ fiunt ſub terra, iniquâ loquacitate dicebant. Unde convenientes in ſpeluncis & cavernis ſubterraneis, nullâ conſanguinitatis obſervatâ conſideratione, pater cum filia, frater cum ſore, filiûſque cum matre turpitudinem ſuam indifferenter exercebant. Romanam Eccleſiam non Chriſti, ſed infidelium eſſe dicebant: cenſuras Eccleſiæ, auctoritatem Prælatorum; & omnes Chriſtianorum ritus irridebant, jejunium nullum ſervabant; carnibus omni tempore, etiam, in die Paſceves utebantur. Nullum feſtum obſervabant, ſed etiam die Paſchatis laborabant. Perjurium dicebant non eſſe peccatum. Merita, preces vel Interceſſiones Sanctorum nihil poſſe mortalibus conferre, & ob id neque honorandos, neque invocandos dogmatizabant. Alios denique complures proſtebantur errores, quorum multitudo lectoribus, & horrorem generaret, ſi ſcriberentur omnes, & mentis ſaſtidium. Magnus eorum fuit numerus, & multa inter ſe abominanda commiſerunt. Nam ut unus eorum ex Apoſtoliſ Viennæ crematus ferebatur eo tempore in tortura confeſſus, plus quam octo millia hominum utriuſque ſexus per Bohemiam, Auſtriam, Thuringiam eorumque conſinia, horum profeſſores extiterunt errorum: præter illos, qui Germaniam & Italiam ſimili pravitare infeccerant. Plures eorum in prænomiſ regionibus eodem tempore in quaſitione Fratrum Prædicatorum fuerunt detecti & iudicati ad ignem: qui ſumma cum hilaritate omnes in ſua pertinacia perierunt, & ne unus quidem ex eis penituit. Erat una inter eos puella nomine Giſla corpore ſpecioſiſſima, cujus pulchritudo Judicem traxit ad commiſerationem: & cupiens illam ſervare, multis nitebatur ei perſuadere ſermonibus, ut abrenunciato errore ad Eccleſiæ reverteretur ſanctiſſimam unitatem. Quæ interrogata ſi adhuc eſſet Virgo? reſpondit: *Super terram Virgo ſum: ſub terra verò minimè.* Putabat enim fatua Virginitatem ſub terra non poſſe auferri, etiamſi multis contigiſſet viris commiſceri. Cùm autem nullis poſſet inductionibus perſuaderi, ut renunciaret erroribus, læta & gaudens in ignem ſe dedit præcipitem, animam mittens in gehennam. Horum facibus errorum tunc infecta Bohemia, uſque in præſentem polluta diem nunquam potuit in tota ſui comunità à talibus ſpurcitijs emundari. Sunt enim in ea hodie multa hominum millia præſcriptis erroribus vel in toto, vel in parte turpiter maculati, quemadmodum ſuo loco inferius dicemus.

Anno quoque prænotato diſcordia inter Henricum Abbatem Hirfaugienſem & Conventum ſuum ante plures quidem annos exorta, occaſione diſſionis Regni, & Regum Principumque diſſenſione ſucceſcens, nimium fuit ampliata. Abbas namque (ut in ejus promotione ſupra jam diximus) homo erat pro regimine & utilitate Monaſterij non fatiſ

facis idoneus. Corpori & otio plus deditus, quam illius temporis necessitas requirebat. Per ejus negligentiam & culpam status rei familiaris enormiter periit: Regularis observantia omnino contemptra exulabat. Plura mobilia simul & immobilia bona sine voluntate Conventus alienavit à Monasterio: & are congregationem nimium gravavit alieno. Super his & alijs enormitatibus suis multis, sæpè admonitus per seniores, non solum in nullo se corrigere vel emendare voluit: sed etiam Fratres suos & maximè seniores, quibus onerosa fuit ejus dilapidatio, in faciem maledixit atque contempsit, cujus indignatione facti tandem depositus fuit.

Eo tempore, sicut paulò ante diximus, Ludovicus Dux Bavariæ & Fridericus Dux Austriæ pro Regno contententes, non modicam ejus depositionis causam præstiturunt; nam uterque non secundum Deum, ubique Ecclesiarum Præsules & Monasteriorum Abbates instituire vel amovere, pro commodo & favore propriae utilitatis gestiebat. Ludovicus etenim Sigibodone Spirensium Episcopo vitâ defuncto, Georgium filium Comitis de Veldentia Mosellanum in ejus locum substituit, cui mansionis residentiam in oppido Germersheim assignavit. Fridericus autem sibi faventem Arnoldum de Ochsenstein sublimavit in Episcopum Spirensis Ecclesiæ, & Landaugiam oppidum illi pro residentia sua deputavit. Verùm Georgio Veldentiano Comite brevi mortuo, Emicho Comes de Liningen, de quo præcedente anno diximus, per Ludovicum Regem Episcopus substituitur, & præfuit annis quatuordecim: Arnoldus etiam non diu supervixit.

His tribulationibus Ecclesiam Nemetensem per triennium ferme comprimentibus Hirsaugia quoque lugens sua deplorabat incommoda; quoniam in se gravissimè turbata, neque Pontificis ordinarij, neque alterius cuiuspiam meruit auxilio consolari. Abbas tamen Henricus, qui post multorum alienationem bonorum sine Fratrum suorum consensu à Monasterio malè sibi conscius erat, amicorum se tuebatur auxilio: & quandiu potuit, subditorum animos irritavit. Cæpit hoc malum discordiæ, neque cessavit, donec Abbas tandem deponitur.

MCCCXVI.

Anno Henrici Abbatis Hirsaugiensis decimo septimo currente, Ludovicus Rex convocatis Principibus cunctisque sibi fideliter adherentibus, pacem in omni regno Germanorum servandam constituit: Latrocinia prohibuit, & animos fidelium suorum contra Fridericum Austriæ Ducem confirmavit. Henricus autem Colonensium Archiepiscopus, & qui partes Friderici sequebantur, multa contra Ludovici Regis consilia machinati, nihil aut parùm in his rebus fortunati, proficere quotidie in melius æmulum frustra doluerunt.

Eodem anno Rex Ludovicus & Baldevvinus Archiepiscopus Trevirorum ad instantiam Petri Archiepiscopi Moguntini oppidum Wisbaden, ubi sunt thermae, & Castellum Scharpfenstein, quæ erant ex parte Friderici Ducis, obsidione circumdederunt. Verùm obsidione per aliquot dies firmatâ cum se viderent propter locorum fortitudinem nihil posse proficere, ad alia se transtulerunt.

Anno pranotato posteaquam Sedes Apostolica mortuo Clemente Papa quinto jam ultra biennium vacasset, convenientes tandem Cardinales

Duo super Ecclesiam Spirensiæ constituantur Pontifices.

Abbas Henricus malè sibi conscius.

Wisbaden & Scharpfenstein obsidione cinguntur.

Joannes fit Papa XXII. annis XIX.

Hirsaugia

Hirsaugia

II
S.V
15

nales Lugduni in Cœnobio Fratrum Prædicatorum. quintâ die mensis Septembris Jacobum Portuensem Episcopum in Romanæ Ecclesiæ Pontificem elegerunt: quem solemnî pompâ ordinantes. Joannem ejus nominis vicefimum secundum nuncupârunt, qui præfuit annis xviii. mensibus quatuor. Vir utique doctus & singulari prudentiâ circumspèctus, qui nonnulla scripsit opuscula, sermones maximè & varias in Theologia Scholastica quæstiones & conclusiones. Hic Thomam de Aquino Prædicatorum Ordinis Theologum catalogo Sanctorum inseruit, Tholosanam & Casaraugustanam Ecclesiam in Archiepiscopatum erexit.

Inser Ludovicum & Fridericum bellum comittitur.

Eodem anno in Agro Argentinensi denuo bellum factum est pro regno, inter Ludovicum Bavariæ Ducem & Fridericum Ducem Austria, cujus ista fuit occasio. Argentinenses eatenus adhæserant Friderico, & ejus partes sequebantur: quem ubi Ludovico tandem rescissent infirmiorum, eo repudiato, istum ut fortiorem & à majore saniorèque parte Principum electum, ut verum & legitimum Germaniæ Regem susceperunt. Hinc animo concitatus in iram Fridericus, contractis copijs Argentinam obsedit, cives minis atque terroribus in suam revocare sententiam laboravit. Cujus rei nuntium ut accepisset Ludovicus, convocato suorum exercitu ad Argentinam properat, & commisso prælio Fridericum inde fugere coarctat. In quo certamine multi ex parte Friderici ceciderunt, & plures capti sunt.

Philippus Rex in Gallia constituitur.

Anno præscripto Ludovicus Rex Gallorum moritur, post quem Joannes filius ejus adhuc puer gubernacula regni suscipiens regnavit viginti duntaxat diebus. Quo mortuo Philippus Ludovici frater in regnum sublimatus est, & annis quinque supervivens in Gallia regnavit.

Eodem anno Lupoldus Dux Austriae Friderici frater in odium Ludovici Regis cepit devastare Bavariam: sed pulsus à præsidio Ludovici fortissimo. cum se nihil posse proficere conspiceret, inde digressus iterum descendit ad partes Rhenanas, & Spirensem Agrum ut prius denuo vastavit.

Concurfus populi ad sanctam Mariam in Villa Dymbach.

His fermè temporibus magnus concursus populi cepit, & annis pluribus duravit ad imaginem quandam Beatæ Mariæ semper Virginis in villa quadam Dymbach nomine, quæ pertinet Monasterio sanctæ Felicitatis nostri Ordinis in Schwvartzach Franciæ Orientalis Peapolitanae Diocesis, ubi multa & stupenda miracula facta sunt, & plura sanitarum beneficia mortalibus ad invocationem Divini nominis exhibita. In cujus rei memoriam Ecclesia satis pulchra & pretiosa in eadem villa, sicut hodie cernitur ex fidelium oblatione constructa. & non sine magnis sumptibus perfecta est, miraculis usque in præsens coruscantibus.

MCCCXVII.

Pro Canonizatione Divæ Hildegardis inquisitio facta est.

Anno Henrici Abblatis ultimo. Joannes Papa vicefimum secundus ad instantiam Petri Archiepiscopi Moguntini Willichino Abbati Spanheimensi & quibusdam Canonicis Ecclesiæ Moguntinæ per Apostolica scripta mandavit, quatenus ad montem sancti Ruperti prope oppidum Bingen, ubi Nahus Rhenum influit, accedentes, de vita moribus, signis atque miraculis Divæ Hildegardis primæ fundatricis & Abbatis: dicti Monasterij (quæ longè supra, anno Conradi Abbatis Hirsaugiensis quarto, vitam excessit humanam) inquisitionem facerent diligentem: & quidquid invenissent

invenissent veritate probatum, ad Apostolicæ Sedis examen fidei narratione transmitterent. Inquisitionis peracto scrutinio memorati commissarij vitam præfatæ Monialis religiosam atque sanctissimam, ac multis miraculis tam post mortem ejus, quam prius sufficienter comprobatam invenerunt, eamque dignam Canonizatione censentes, necessaria pro effectu negotij, ad Romanum Pontificem memoratum destinârunt. Pontifex autem testimonijs sibi destinatis diligenter relectis, ad Canonizandam Virginem non fuit difficilis, quemadmodum Apostolico scripto factus sum certior; quamvis optatum à multis negotium non perduxit ad effectum. Ejus quoque prædecessor Clemens Papa quintus in eadem re commissarios ante dederat.

Eodem anno Baldevinus Archiepiscopus Trevirorum Castellum Imperij Sternberg nuncupatum quibusdam nobilibus datum in pignus, consentiente Rege Ludovico, pecuniâ datâ redemit, & Trevirorum Ecclesiæ proprium fecit: Comitem quoque de Henneberg pro una & quadraginta Marcis argenti eodem anno, sicut in monumentis legi Authenticis, Ecclesiæ Trevirensi feudalem constituit. Alia insuper multa per industriam suam ab ipso Rege Ludovico precibus obtinuit, & dominia proventus ac redditus Ecclesiæ suæ mirabiliter auxit.

Anno prænotato vicesimâ nonâ die mensis Maij, obiit Guido Episcopus Trajectensis, vir per omnia magnificus, cui mox in Pontificatu successit Fridericus de Syrek, Patriâ Mosellanus, majoris Ecclesiæ præpositus, & annis quinque præfuit, qui multas à civibus suis persecutiones sustinuit, & sæpè triumphavit.

Claruit his temporibus apud Moguntiam in Cœnobio S. Martyris Albani, quod tunc Ordinis fuit Divi Patris nostri Benedicti, Arnoldus Presbyter & Monachus, vir suâ ætate magnæ opinionis atque doctrinæ, qui scriptis & moribus quasi rosa inter spinas deformatam conversationem Monachorum redarguit. Scripsit enim inter alia de calamitatibus suorum temporum non spernendum opusculum, in quo non solum Regni Germanici, sed Ecclesiæ quoque universalis, & maximè sui Ordinis miserabilem deplorat inclinationem. Gesta Regis Ludovici quarti scribere cepit, sed præventus morte non complevit; de cæteris lucubrationibus ejus nihil hac me vidisse tempestate amplius memini.

Anno quoque memorato Henricus Abbas Hirsaugiensis, ut dilapidator substantiæ Monasterij apud Regem Ludovicum non immeritò accusatus, cum reatum suum nullâ posset tergiversatione occultare, manifestum censuræ depositionis accepit judicium: & qui toties monentes audire seniores suos noluit, ab officio pastoralis curæ tanquam inutilis & perniciosus Monasterio, Regali præcepto depositus fuit. Ad privatum itaque vivendi modum revocatus, in amaritudine cordis sui consenuit, & propter damna rerum temporalium irrecuperabilia, quæ Monasterio tempore sui regiminis intulerat, cunctis fratribus odiosus fuit. Et quia multa sine Fratrum suorum consensu alienaverat contra formam juris, & consuetudinem Ordinis, quod nec debuit, nec jure potuit, Rex Ludovicus postea Imperator factus, litteras Hirsaugiensibus Imperiales tradidit, in quibus restitutionem omnium taliter alienatorum, sub pœna læsæ Majestatis detentoribus mandavit.

Sternberg
Castellum
Ecclesiæ
Trevirorū
conceditur.

Fridericus
fit Episcopus
Trajectensis
Ecclesiæ.

Arnoldus
Monachus
S. Albani
vir doctissimus.

Henricus
Abbas Hirsaugiensis
xxx. depositus.

De

Hirsaug

Hirsaug

II
S.V
15